

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Cluverii[i] Italia Antiqua

Opus post omnium curas elaboratissimum ; tabulis geographicis ære
expressis illustratum ...

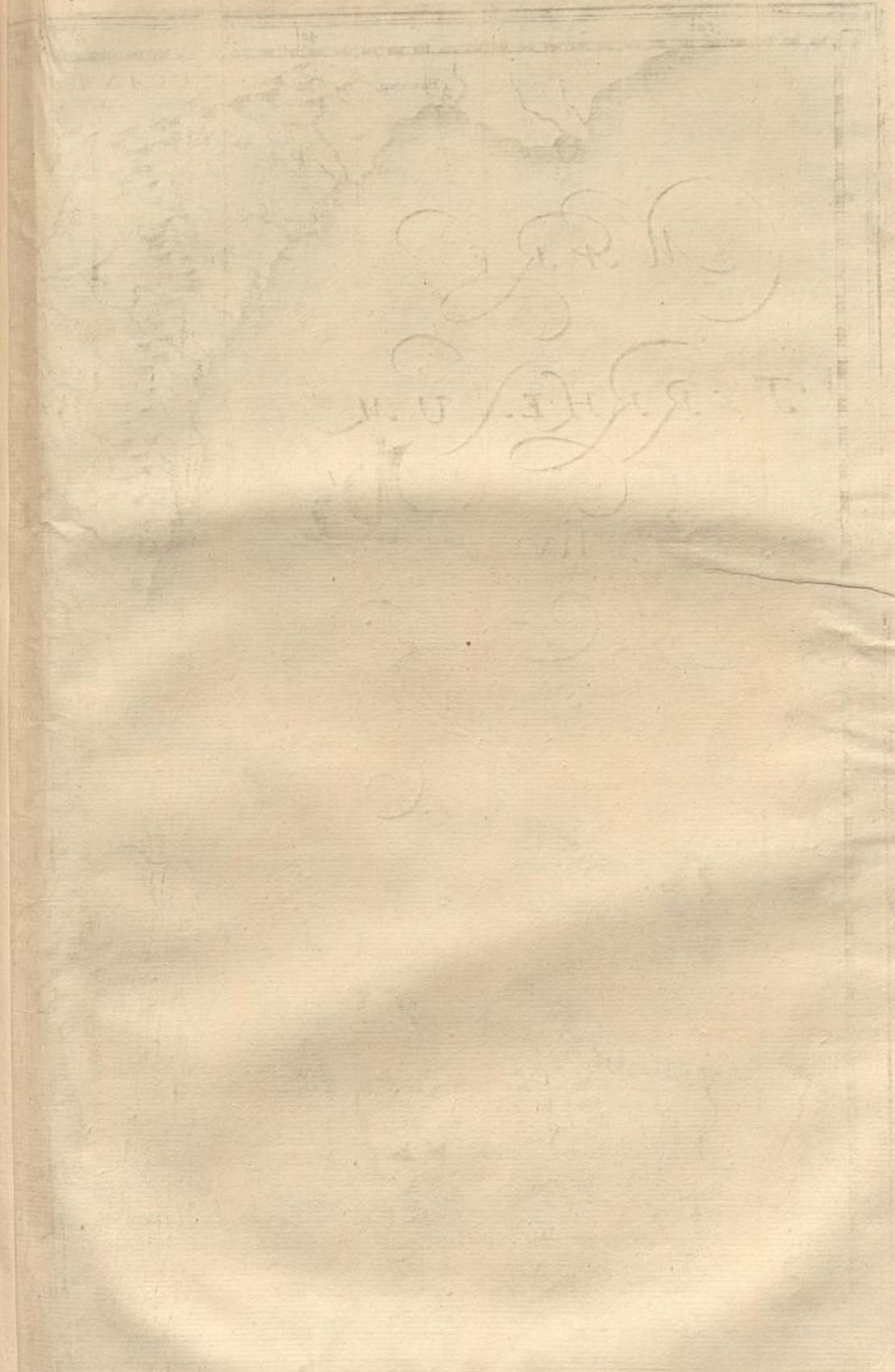
Philippi Cluverii[i] Italiae Antiquae. Tomus ...

Clüver, Philipp

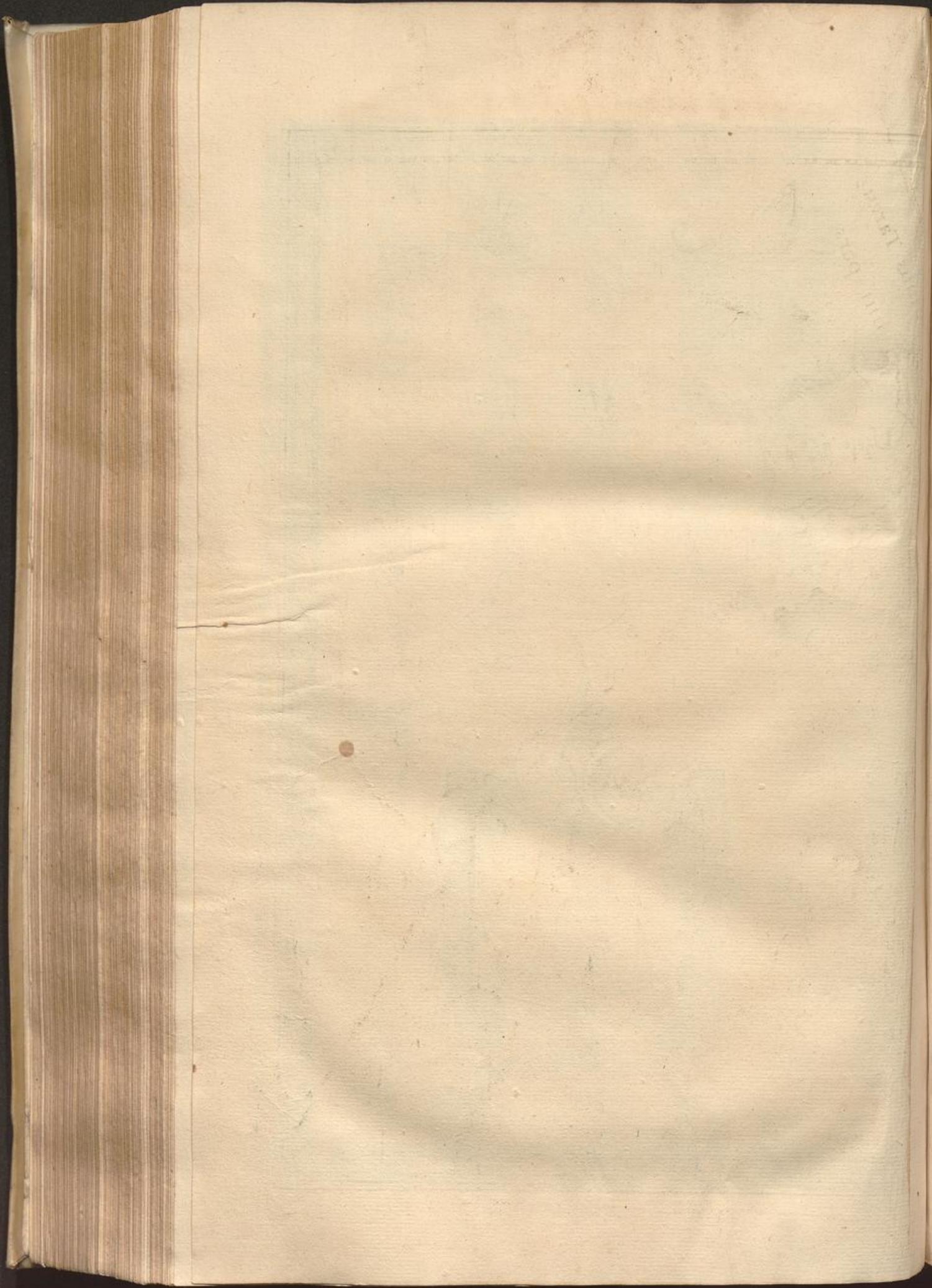
Lvgdvni Batavorvm, 1624

Cap. XV. De Brutiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14124

M. P. J. E.
T. R. H. E. U. M.

soliti erant. quidam ab initio libertatis in silvis inter pastores habebantur, sine ministerio servili, sine veste quam induerent, vel cui incubarent: ut à primis annis avaritia parcimonieque sine ullo usu urbis adfuerent. Cibus hic, prada venatica: potus, aut lactis aut fontium liquor erat. sic ad labores bellicos indurabantur. Horum igitur ex numero quinquaginta primo ex agris finitimorum pradari soliti, conflente deinde multitudine, solliciti ad prædâ, quum plures facti essent, infestas regiones reddebant. Itaque fatigatus querelis sociorum Dionysius, Siciliae tyrannus, sexcentos Afros ad compefcendos eos miserat. quorum castellum, proditum sibi per Brutiam mulierem, expugnaverunt: ibique civitatem, concurrentibus ad opinionem novæ urbis pastoribus, statuerunt: Brutiosque se, ex nomine mulieris vocaverunt.

10 Primum illis cum Lucanis, originis suæ auctoribus, bellum fuit. quâ victoriâ erecti, quum pacem aquo jure fecissent, ceteros finitimos armis subegerunt. Tantæque operis brevî consequuti sunt, ut perniciosi etiam regibus haberentur. Denique Alexander, rex Epiri, quum in auxilium Græcarum civitatum cum magno exercitu in Italiam venisset, cum omnibus copiis ab his deletus est. Atque hæc de ORIGINE BRVTIORVM, quod progenies fuere Lucanorum, multo probabilior est narratio. Ipse Strabo, lib. v: Εἰς ἣν, inquit, μαλακία τινος οἱ Σαβίνοι, ἡ ἀντιχθονες, τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ Πικερίου τῆς Σαμνιτικῆς τῶν δὲ Δουκίων, τῶν δὲ Βρεττίων. Id est: Sabinorum gens vetustissima est, & indigena. Ab his originem habuere Picentes simul & Samnites: ab his porro Lucani: & ab his Brutii. Rectius itaque ab eodem Strabone, dicto lib. vi, ἀποστῆναι adpellantur, id est, desertores, sive

20 defectores: quàm à Diodoro ἀπὸ τοῦ ἀλλοῦ ἀποστῆναι, id est, servi fugitivi. quamquàm pastores isti tales videri possunt, qui conatus reliquorum adjuverunt. Cæterò, NOMEN GENTIS quod attinet, Græcis id quidem dicebatur, ut antè dictum, Βρεττίων, BRETTII; Latinis verò BRVTII. id Ptolemæus, Latinorum vocabula ut plurimum in Italiæ descriptione sequens, geminato ῥ, quod ex illo Græco sumptum, fecit Βρεττίων, BRVTTH. hunc alii etiam postea sequuti: & in his Stephanus, qui præter ῥ Βρεττίων vocabulum Βρεττίων quoque & Βρεττίων refert. Ex hisce jam dictis auctoribus, nostri ævi critici apud omnes Latinos auctores supra scriptum vocabulum BRVTII gemino scribendum esse TT, BRVTTH, contendunt. Verùm tam facilè id illi mihi pervaserint, quàm quod in insula Oceani, quæ omnibus Romanis scriptoribus

NOMEN BRVTIORVM.

30 est Britannia, & incolæ eius Britanni, gemino itidem scribendi sint TT, Brittanni & Britannia; quia Græcis sint Βρεττίωνοι & Βρεττίωνία, sive Βρεττίωνία. Sed nec eorum probanda est sententia, qui ex Græcis auctoribus apud omnes pariter Romanos scriptores legi volunt Brettii. Vtra vocabuli formatio magis genuinâ fuerit gentis adpellatio, Romana an Græca, equidem haud facilè dixerim. at id scio, minimè mihi convenire, peritiorè eâ in re me velle esse ipsis Romanis: qui certè non per imperitiam, sed certâ ratione, Brutii maluerunt dicere, quàm Brettii. Alioquin eadem ratione Brundisii quoque vocabulum corrigendum apud Romanos auctores foret ex Græcis scriptoribus in Brendisium, sive Brentesium. Sed de BRVTIORVM adpellatione satis dictum. quoties Græci in gentium urbiumque vocabulis paullum à Latinis variaverint, longum foret, nec necessarium, recitare; quando id omnibus ipsa scriptorum monumenta pervolventibus facile est adnotare.

Cæterùm, FINES BRVTII AGRI, sive BRVTIAE PENINSVLAE, QUI FINES AGRI BRVTII.

fuert, jam antea in Lucaniæ finium descriptione patuit, nempe, ad Hetruscum mare Laus amnis; ad Siculum mare, sive Tarentinum sinum, Sybaris fluvius. PENINSVLAM adpellare Brutiorum agrum Strabo atque Plinius. huius locum infra emendatum quaere ad flumen OCINARVM. Ille clariùs, lib. vi, sic scribit: Εἰς δὲ ἡ ἡ μὲν Ἀδριατικὴ μέχρι τῆς Ὠρελίας τῆς Τυρρηνικῆς ἢ τῆς Σικελικῆς, ἢ μὲν ἀπὸ τῆς Σιδαρῆδος μέχρι Λαύς, ἢ δὲ ἀπὸ Μεταποντίας μέχρι Θυρῶν. ἢ τῆς ἡπείρου, ἀπὸ Σαμνιτικῆς μέχρι τῆς Ἰδμῆς τῆς ἀπὸ Θυρῶν εἰς Κηρίδας, ἀπὸ τῶν Λαύς. ἐξ ὧν δὲ εἰς τῆς Ἰδμῆς τ. Ἐπεὶ ἡ τῶν Βρεττίων, χερσονήσος οὐκ ἔστιν. ἐν ταύτῃ δὲ αἰθρῇ ἐπιείληται χερσονήσος, ἢ τῆς Ἰδμῆς ἔχουσα, τῆς ἀπὸ Σικυθίας Ἰππὸν ἢ Ἰππωνιάσων ἰσθμῶν. Hoc est: Sita autem est Lucania inter oram Hetrusci simul & Siculi

50 maris; illinc à Silaro usque ad Laum, hinc à Metapontio ad Thurios, in mediterraneo, à Samnitibus usque ad isthmum, qui, à Thuris ad Cerillos usque pertinens, stadia occupat ccc. Supra hos Brutii peninsulam incolunt; quæ aliam includit peninsulam, cuius isthmus à Scylletio ad Hipponiatem usque sinum porrigitur. Hi igitur fuere fines Brutii agri. Porro, Plutarchi hic illustri locus emendandus est. Is in Crasso, de Spartaco è Piceno, ubi Memmium Crassi legatum fuderat, ad fretum Siculum tendente, hæc refert: Οἱ δὲ

Σπάρτανος ἑξέχαιρε Δία Λουκανίας εἰς τὴν θάλασσαν. ἐν ἧ περιβῶ ληστῆσι Κιλίκσιαισι. Ἰππύ-
 χων, ὠρμηθεν ἀφ' αὐτῆς Σικελίας. ὁμοιογενεῖς ἢ οἱ Κιλίκες αὐτῶ, καὶ δάρε λαβόντες, ἐξηπάτησαν,
 καὶ ἀπέπλευσαν. ἔτω δὲ πάλιν ἀπὸ θαλάσσης αἰαζέδ' ἕξας, ἐκείθι τὸν ἑσπέρων εἰς τὴν Ῥηγίαν χερσό-
 νησον, ἐπιπλῶν δὲ ὁ Κράσος, καὶ ἔπειτα τῆν φύσιν ὁρῶν, ὑψηγυρόβω τὸ δέον, ὠρμησεν ἀπα-
 τήσασθαι τὸ ἰσθμὸν. αἶμα καὶ τὸ ἄλλω τῶν Ῥηγίων ὑφαιρῶν, καὶ τῶν εὐπερῶν τῶν πόλεμιων. μέγα
 μὲν αὐτῷ καὶ χαλεπὸν τὸ ἔργον. ἔνισθ' δὲ, ἔκαλερῶσατε ἑσθ' ἀδύνα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, πείθει
 ἐμβολῶν ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν, Δία πρὸ ἀρχῆν ἑσθ' ἰδίων τελευτήσων, εὐρ' δὲ καὶ βαδ' ἑ-
 πηλεκίδεκα ποδῶν. Ἐπεὶ δὲ τὸ πείθει τείχεσσι ἔστησεν, ὑψὲ καὶ ῥώμῃ θωμάσων. ἂν ὁ Σπάρτα-
 κος ἠμέλει ἔκαλεφρονὲ πεισῶν. ὡς δὲ, τὸ λείας ἀπολέτωσις, παρῆται βελέμενος, σιωπῆδε τὸ
 ἀποπήσασθαι, ἔλαμβανεν ἑδὲν ἑὸν ἐκ τῶν χερρόνησον, νυκτὶ νιφετώδῃ καὶ πνεύματι χερμέρον ἑσθ' ἑ-
 λάξας, ἔχασε τὸ πείθει μέγεθ' ἔπολύ γῆ καὶ ὕλη ἔκλαδος δένδρων, ὥστε τὸ Ῥηγίαιος περιβάσει τὸ
 τελεπν. Ἐφοβήθη μὲν ἂν ὁ Κράσος, μὴ λάβοι τὸ Ῥηγίαν ἰσθμὸν τὸν ῥώμῳ ἐλαύνῃ ἰσθμῶ-
 ρησι ἢ πολλῶν ἐκ Δίαφορῆς ἀποσάντων αὐτῶ, ἔσθ' ὀπίσθ' ἑσθ' ἰδίων καὶ αὐτῶς Ἰππύ Λουκανίῳ
 λίμνης, ἑὸν φασι τρέπασθ' ἀπὸ χερρόνησον, γνοιδίω γλυκείας, ἔαυθις ἀλμυρῶν καὶ ἀποπν. Id est:
 At Spartacus cessit per Lucaniam ad mare. In freto navigia pradoria Cilicum nactus, ani-
 mum adjecit ad tentandam Siciliam. At Cilices, inito cum eo pacto, numeribusque ac-
 ceptis, imposuerunt ei, ac subdlexerunt se. Ita recepit se à maris atque in Rheginoram con-
 fedit peninsula. Ibi supervenit Crassus. Qui videns naturam loci, quid faciendum esset,
 subjicientem; isthmum muro instruit sapere, simul ut otium militibus, & hostibus commeatus
 facultatem adimeret. Quod etsi grande esset & laboriosum opus; brevi spatio tamen præter
 omnium opinionem perfecit: fossam ab mari ad mare per cervicem xxxvii millia & 10 passus
 longam; latam & altam xv pedes, perduxit. super fossam murum excitavit, mirâ altitudine
 ac firmitate. Ea Spartacus primum floccipendere. ubi verò, deficiente prædâ, quum vellet
 progredi, advertit, se interclusum muro; neque ex peninsula quidquam capere valuit: noctem
 nive infestam ac ventum procellosum pro se capiens, exiguam partem fosse complevit humo,
 materiâ ac arborum ramis; ac tertiam partem exercitus traduxit. Heic timuit Crassus, ne
 impetus Spartacum Romam raperet. verum confirmatus est; quod multi ex disensione de-
 scivissent ab illo, & castra seorsum possissent super stagno Lucano, quod certis temporibus va-
 riarum ferunt; ac modò dulce, modò salsum nec potabile fieri. Hanc Rheginorum peninsu-
 lam video quosdam interpretari Scyllam scopulum, sive promontorium Scyllæum; 30
 quia hoc πείθει est (ut inquit Strabo lib. vi) χερρόνησον, ὑψηλὴ, τὸ ἰσθμὸν ἀμφίδυμον καὶ
 πεπνῶν ἔχουσα, ὃν Ἀναξίλαος, ὁ τῶν Ῥηγίων, ἐπέσειχεν; id est, saxum sublime, ac
 mari penè cinctum, continenti junctum humili, & utrimque adpulsu navium opportuno
 isthmo. At isthmus hic tam exigui est spatii, ut vix modicum hodièque opidulum
 capiat; nedum xxxvii amplius millia passuum pateat. tum ipsum saxum sive penin-
 sula, quod castellum haud perinde magnum sustinet, Spartacum cum lxx amplius
 millibus armatorum, quæ Livius lib. xlvii, atque Orosius, referunt, capere nullo
 modo potuit; nedum commeatum ac prædam ad tempus suppeditare. Huc adde,
 quòd, in quacumque parte huius promontorii vel solus Spartacus confedisset, uti-
 que in litore seu maris orâ futurus erat. at Plutarchus à mari eum, id est, freto, re-
 cessisse, disertis tradit verbis. longè maiorem igitur ille intellexit peninsulam. Hanc 40
 investigemus. De eodem bello ita tradit Florus, lib. iiii, cap. xx: Tandem etiam totis
 viribus contra Mirmillionem consurgitur, prædremque Romanum Licinius Crassus asseruit;
 à quo pulsus fugatique (pudet dicere) hostes, in extrema Italia confugerunt. Ibi circa Bru-
 tium angulum inclusi, quum fugam in Siciliam pararent, neque navigia suppetere, rates-
 que ex cratibus, & dolia connexa virgultis in rapidissimo freto frustra experirentur, tandem
 eruptione factâ, dignam viris obiere mortem. En, ex hisce Flori verbis quis non conje-
 cerit, apud Plutarchum quoque, ubi præscripta vox Ῥηγίων nullo modo consistere
 potest, legendum esse, eis τὸ Βρυτιῶν χερρόνησον; id est, in Brutorum peninsulam? Sic Li-
 vius, lib. xxvi. Caterum, non quantum pertinacia ad premdendam obsidione Capnam Ro-
 manis fuit, tantum ad defendendam Annibali. namque ex Lucanis in Brutium agrum, 50
 fretum verò ac Rhegium eo cursu contendit, ut propè repentino adventu incautos oppresse-
 rit. Et postea, eodem libro, Publius Scipio in Hispaniâ sic exercitum adloquitur:
 In Italiâ Arpi recepti: Capna capta: iter omne ab Româ, trepidâ fugâ emensus Annibal, in
 extremum angulum agri Bruttii compulsus, nihil jam maius precatur deos, quàm, ut incolumi
 cedere atque abire ex hostium terrâ liceat. Sed hæcenus de finibus atque situ Bru-
 tiorum; nunc ad singulorum locorum pergemus enarrationem.

Litus

Litus Brutianum ad inferum mare ita describitur in Tabulâ itinerariâ:

Lainum	
Cerilis	VIII.
Clampeia	XI.
Temsa	X.
Tanno fl.	XIII.
Vibona Valentia	XI.
Tauriana	XXIII.
Arciade	XII.
10	XII.
Regio	XVII.

Lainum heic intelligit fluvium, à quo ad Cerillos hodieque VIII sunt, sive, ut vulgò incolæ numerant, VII millia passuum. De hoc flumine dictum est superiori capite sub titulo LAVS.

In voce *Cerilis* alteram *l* interiisse; satis certum est: quando is locus Straboni dicitur Κήριλλοι, CERILLI; & Siliō CARILLAE; (fortè metri causâ η mutato in α.) hodiè verò vulgò incolis *Cirella*. Tabulæ auctori fuerit ne CERELLI, an verò CERELLAE; hand facile dixerim. in hoc tamen potius inclinat animus; quoniam & olim Siliō, & nunc etiam Vocabulum id feminini est generis. Strabonis verba, lib. VI, hæc sunt: Ἐστὶ δὲ ἡ μὲν Λοκωνία μετὰ τὸ πρὸς Ὠρελίαν τὴν Τυρρηνικὴν καὶ Σικελικὴν, τὴν μὲν δὲ τὸν Ἐπιδάριον ἕως Λαυῶν, τὴν δὲ τὸν Μεταπόντιον ἕως Θυρίων. κατὰ δὲ τὴν ἡπείρου δὲ τὸν Σαμνιτῶν ἕως τὸν Ἰσθμὸν ἕως Θυρίων εἰς Κηρίλλας, ἀπὸ τῶν Λαυῶν. ἐπίδοι δ' εἰσὶ τὸν Ἰσθμὸν τ. Id est: *Sita est Lucania inter oram Hetrusci simul & Siculi maris; illinc à Silaro usque Laum, hinc à Metaponto ad Thurios. in mediterraneo, à Samnitibus usque ad isthmum, qui à Thuriis ad Cerillos, prope Laum, stadiorum est ccc. Silius, libro VIII, ita canit:*

Nunc sese ostendere miles

Leucosia è scopulis, nunc quem Picentia Pesto
Miles, & exhausta mox Peno Marte Carille,
Nunc Silarus quos nutrit aquis; quo gurgite tradunt
Duritiem lapidum mersis inolescere ramis.
Ille & pugnacis landavit tela Salerni,
Falcatus enseis; & qua Buxentia pubes
Aptabat dextris irrasa robora clava.

Porrò, vocabulum Tabulæ *Clampeia*, vitiatum est ex genuino CLAMPETIA, quod CLAMPETIA, opidum Melæ quoque ac Plinio memoratur. Melalib. II, cap. IV, à freto Siculo opidum. versùs Galliam & Varum flumen progrediens; Hinc, inquit, in Tuscum mare deflexus est, & eiusdem terræ Italia latus alterum. Terina; Hippo, nunc Vibon, Temesa, Clampeia, Blanda, Buxentum. Plinii verba infra ad flumen OCINARVM emendabuntur. Millia igitur passuum XI, quæ Tabula refert, si à Cerillis versùs fretum Siculum in litore progrediaris, incidet in opidum, quod vulgari nunc vocabulo incolis dicitur *Amantèa*. id ex situ atque intervallo idem esse deprehenditur quod præscriptis auctoribus vocatur *Clampetia*. Apud Livium, lib. XL, id vocabulum corruptum legitur, *Dampetia*; in his verbis: Ad Cn. Servilium consulem, qui in Brutiis erat, Consentia, Vssugum, Verga, Besidia, Hetriculum, Syphaum, Argentanum, Dampetia, multi- que alii ignobiles populi, senescere Punicum bellum cernentes, defecere. Scilicet minusculis literis scriptum erat primò *clampetia*. unde postea, facili librarii lapsu, literæ *cl* contractæ sunt in *d*. Barrius ait, *Toranum opidum esse Livii Dampetiam*. Posterioribus etiam temporibus celebrem fuisse urbem; patet è Tabulâ itinerariâ; ubi signum primariæ urbis, nomini eius adpictum. Caterùm, in Plinii verbis (ut ad OCINARVM flumen dicitur) notandum est, mendosè ab ipso nominari flumen *Batum*, quod integrè SABATVM nuncupatur. Errat & Barrius, *Batum opidum hodiè heic citans intùs paullo, & flumen eiusdem nominis: quum opidum id appelletur Abbate Marco*.

Porrò *Clampetiam* à x millibus passuum, ut testatur Tabula, sequuta est TEMSA, sive TEMSA; Græcis primùm Τεμείση, TEMESE, sive Τεμείση, TEMESA; dein Τεμείση dicta. nam ex *Temesa* factum est *Temsa*; in hoc, ne *m* declinaretur in *n*, in-

Tom. 2.

T t 4

terjectum

terjectum est p, Tempfa. ut suprà Tilevemptum, Compfa. Lycophroni etiam gemindor, **Τέμεισα**, TEMESSA, (puto metri causâ,) vocatur. Et Stephano, (ut mox videre est,) **TAMESA**. Memoratur præterea Homero, Polybio, Ciceroni, Ovidio, Livio, Straboni, Melæ, Plinio, Statio, Ptolemæo, Pausaniâ. Prædicta x millia ab Clampetiâ sive Amantrêâ, versûs fretum Siculum si progrediare, incidet in speculam maritimam, cui vulgare vocabulum *Torre Loppa*: circa quam antiquissimam illam Temesam sive Tempfam ex dicto intervallo conjicio. Sed & xx hinc sunt millia ad Consentiam usque, quæ eadem Tabula intra hanc urbem & Tempfam refert. Huc etiam congruunt Lycophronis versûs, infra ad **LAMPETIAM** citati. Cæterum, de Temesâ ita scribit Barrius: *Melivitum, opidum quomdam episcopale, seu in S. Marcum delatum. Melivitum olim Tempfa; apud quam Isaurus fluvius excurrit. abest à mari vi millia passuum.* Strabo autem, lib. vi, sic: *Ἀπὸ τῆς Λαίας πρώτης πόλις ἐστὶ τῆς Βρεττίας Τεμέση. Τέμψα δὲ οἱ νῦν καλεῖσιν. Ἀυσόνων κλισμα. ὕστερον δὲ καὶ Αἰτωλῶν, τῶν μὲν Θόασσι. ἕς ἕξβαλον Βρεττίας. Βρεττίας δὲ ἐπέτερεψαν Ἀντίβας τι καὶ Γ' αἰσίοι. Ταύτης τε τῆς Τεμέσης Φασὶ μνησθῆναι τὸν ποιητὴν, ὃ τ' ἐν Κύπρῳ Ταμασοῦ, (λίγῃ) γὰρ ἀμφοτέρως, τῶν*

Ἐς Τεμέσῳ μὲν χαλκόν.

καὶ δαίμων) χαλκουργία πηλοσόν, ἀ νῦν ἐκλήθηται. Hoc est: Prima à Lao Brutiorum urbs est Temese, quam Tempfam nunc dicunt; ab Ausonibus primum condita; deinde ab Aetolis, qui Thoantem sequuti. hos Brutii ejecerunt. Brutios Annibal juxta & Romani attriverunt. Atque huius Temeses aiunt poetam mentionem fecisse; non Tamasi (utrumque enim dicitur) qua Cypri est; his verbis:

Ad Temesem propter as.

Atque a variis ostenduntur in proximo scitura; quarum hodie defecit usus. Hinc apud Stephanum: *Τάμασι, πόλις Κύπρου, ἀσφόρον ἔχουσα χαλκόν, ἐν μεσογείᾳ. ἐντεῦθεν πρὸς γράφεται.*

Ἐς Τεμέσῳ μὲν χαλκόν.

Ἀπὸ τῆς ἑστῆς. Ἐστὶ γὰρ ἡ Τεμέση πόλις Ἰταλίας καὶ πόλεμος. Πολύβιου δὲ ἐν τῷ πρώτῳ, Τεμέσων τὴν πόλιν καλεῖ. τὸ πρῶτον ἐθνητὸν, Τεμεσῶν. Id est: Tamasis, opidum Cypri, exitium habens as, in mediterraneo. Hinc quidam scribunt:

Ad Temesen, propter as.

Sed minus probabiliter. Est quidam & Tamese opidum Italia, & amnis. Polybius autem Temesam urbem adpellat. Huius gentile, Temeseus. Idem auctor postea: *τεμέση, πόλις Ἰταλίας. Ὀμηρ.*

Ἐς Τεμέσῳ μὲν χαλκόν. ἄγος δὲ αἰθῶνα σίδηρον.

Ὁ πόλις, Τεμεσῶν. Id est: Temese, urbs Italia. Homerus:

Ad Temesen propter as. duco autem splendidum ferrum.

Opidanus inde, Temeseus. Versus is Homeri est Odysseæ libro i. Sed TEMESAEVM AES maximè celebratur alijs etiam poetis; Græcis simul ac Latinis. VINVMETIAM TEMESANI AGRI celebratur Plinio, lib. xiv, cap. vi. OPIDANI Latinis à TEMESA sive TEMPSA, fuere TEMSANI sive TEMPSANI. Livius lib. xxxiv: *Tempfam & Crotonem civium Romanorum colonia deducta. Tempfanus ager de Brutijs captus erat: Bruttii Grecos expulerant. Factum id P. Cornel. Scipione Africano iterum & T. Sempronio Longo. anno à Româ condita id LVIII; ante natum Iesum cxcv.*

SACELLVM POLITAE.

Cæterò, prope Tempfam opidum fuit SACELLVM POLITAE. De quo ita Pausanias in Eliacis: *Ὀδυσσεῖα, πλανώμενοι μὲν ἄλωσιν. τῆς Ἰλίας κατενεχθῆναι Φασιν ἕως ἀνέμων ἐς τὴν ἄλλαν τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας πόλεων. ἀφικέσθαι δὲ καὶ ἐς Τεμέσων ὄμορον τῆς ναυσι. Μήνοστέντα οὖν ἐν τῷ πρῶτῳ ἐνα τῶν ναυτῶν παρεγένον βιάσασθαι, καὶ ἕως τῶν Ἰππικῶν αὐτῶν τότε κατελάθῃν αὐτῶν τὸ ἀδικηματῶν. Ὀδυσσεῖα μὲν δὲ ἐν ὑδενί λόγω φερόμενον αὐτῶν τὴν ἀπώλησαν δότοπλέοντα οἴχεσθαι. τὸ κατελάθῃν δὲ αὐτῶν τὰ δαίμονα ὑδενά αἰένου κηρον δόπηκτείνοντα τε ὁμοίως ὄντα ἐς τὴν Τεμέσην ἐπέξερχόμενον Ἰππικῶν ἡλικίαν. ἐς δὲ ἡ Πυθία τὸ πρῶτον ἐξ Ἰταλίας ὠρημῶδες φέρειν, Τεμέσων μὲν ἐκλιπῆν ὄντα εἰς, τὴν δὲ ἕρωσ φῶς ἐκείθεν ἰλάσασθαι, τέμνος τὴν δότομομῶδες οἰκοδομήσασθαι νεῶν, δίδοναι δὲ κατὰ ἕτος ἀπὸ γυναικῶν τῶν ἐν Τεμέσην παρεγένον τὴν καλλίστην. τοῖς μὲν δὲ τὰ ἕως τῆς θεοῦ περὶ τὴν γυναικῶν ἕως γυναικῶν, δάμα δὲ τῶν δαίμων ἐς τὴν αἰθῶνα ὑδεν. Εὐθύμῳ (ἀφικετο γὰρ ἐς τὴν Τεμέσων, καὶ πῶς τινικαὶ τῶν ἐθῶν ἐπιείπει τῶν δαίμων) πωθάνει τὰ παρόντα σφίσι, καὶ ἐξελθῆναι τὴν ἐπέμνησαν ἐς τὸ ναόν, ἐ τὴν παρεγένον ἐσελθῶν θεάσασθαι. ὡς ἡ εἶδε, τὰ μὲν πρῶτον ἐς οἶκτον, δὲ πρὸς τὴν ἀφικετο ἐς ἕρῃα αὐτῆς. καὶ ἡ πᾶς τὴν περικλήσιν κατωμνυρο ἀπὸ σῶσιν αὐτῶν. καὶ ὁ Εὐθύμῳ ἐνεσκόσια μὲν ἔμενε τὴν ἐφοδον*

ἔφοδον ἔδαιμον, ἐνίκα τε δὴ τῆ μάχῃ· καὶ ἐξηλάτωσιν αὐτῆς γῆς ὁ ἦρωες, ἀφαιλέται τε καὶ ἄδους ἐπὶ ἁλῶσιν. ἡγάμην πὶ Ἰππικῶν Εὐθύμῳ καὶ αὐθρῶνις τις ἐπιπέτα δὲ Ἰππικῶν ἔλοιπεν σφίσι λῶσιν ἔδαιμον. Οἰκεία δὲ πλὴν Τεμείσων ἔς ἐς ἐμὴν, αἰδρὸς ἡμῶν παλαιῶν καὶ ἔμπειας. Τὸ δὲ μὲν ἡμῶν· ἡραφῆ δὲ πιάδε Ἰππικῶν οἶδα· λῶ δὲ αὐτῆ γραφῆς μίμημα δὲ χαίρει· Νεαίσιον· Σύβαρις, καὶ Καλαβρὸς τε πῆμας, Καλύκα πηγή, καὶ ἔστι Ἡ ἔστὶ καὶ Τεμείσα λῶ ἡ πῆμας. Hoc est: *Vlysem*, aiunt, errantem everso Ilio, tempestatibus huc illuc, & ad alias Italia ac Sicilia urbes, & Temessam esse adpulsum. ibi de navalibus sociis eius unum, virgine per vinum violatâ, ab opidanis, contumeliam vindicantibus, lapidibus obrutum. *Vlysem* quidem, nullâ factum ulciscendi inîtaratione, inde profectum; perempti verò socii maneis
10 finem nullum seruiendi in cuiuslibet atatis homines fecisse, priusquam cogitantes patriam relinquere Temessenses, Pythici Apollinis responso heroem placare iussi sunt, & consecrato ei solo templum excitare: deuoere ei prater eâ quotannis virginem unam, qua ipsis formosissima visa esset. Quod quum illi ex oraculo facere pergerent, nihil omnino grauius dehinc passi sunt. Foris verò quum venisset Euthymus Temessam, eo ipso tempore, quo solenne numini sacrum fiebat; re totâ cognitâ, se intromitti illum, aiunt, in templum, postulasse. Vbi virginem conspicatam, primò misericordiâ commotum, deinde etiam amore incensum: ac puellam quidem, si ab eo seruata esset, se in eius manum conuenturam fidem dedisse. Arum igitur captis, cum genio congressum: illum victum, manibus & agro excessisse; sublatumque prorsus ex hominum casu, in mare se demersisse. Civitate uniuersâ fœdissimâ calamitate liberatâ, maximè illustreis Euthymi fuisse nuptias memorant. Caterum, habitari hæc etiam nunc atate Temessam, ex nautici negotiatoris oratione cognoui. Hæc ego auditu percepi. sed memini etiam, me in hanc incidere picturam, qua ex vetusto exemplari accuratâ imitatione fuerat descripta: *Adolescentulus Sybaris, Calyca fons, Hera in super & Temessa* urbes fuerunt.

Post Tempfam erat TERINA opidum, Scylaci, Lycophroni, Diodoro, Straboni, Melæ, Plinio, Solino, Tabulæ, & Stephano memoratum. Melæ lib. 11, cap. 14, perperam ultra Hipponem sive Vibonem locatur. Paulo rectius Plinius, lib. 111, cap. v, ita refert: *Locus Clamperia; opidum Tempfa, à Græcis Temese dictum; & Crotonensium Terina; sinus ingens Terineus.* Stephanus: *Τέρμνα, πόλις Ἰταλίας καὶ πῆμας μὲν ὁμῶν καὶ κλισμα Κροτωνιάτων, ὡς φλέγων. ἐκαλεῖτο δὲ ἔ Μεγάλη Ἐλλάς, ὡς Ἀπιδανίης ὁ Νινγηδὸς ἐν τῷ περὶ παροιμιῶν. λινὲς δὲ νῆσαν αὐτῶν, εἰς λῶ ἐξέβροθῆ Ἀρχαῖα ἡ Σαφελῶ. ὡς Ἀντισφρων. Ἀρχαῖα δὲ εἰς Τέρμνα ἐκναυδλωσται. ὁ πλίτης, Τέρμνα.* Hoc est: *Terina*, urbs Italiae & amnis eodem nomine. illa à Crotoniensibus condita; ut auctor est Phlegon. Vocabatur etiam *Magna Græcia*; ut testis est Apollonides Nicaensis, in libro de proverbis. Quidam verò ipsam sic dicunt insulam, in quam fluctibus eiecta fuit *Ligea Siren*. *Lycophron*: *Ligea in Terinam fluctibus exponetur.* *Opidanus, Terineus.* Ad mare fuisse sitam, satis manifestissimo indicio ex eo patet, quòd ab eius vocabulo ingens sinus, qui nunc à fano *Euphemix*, vulgò dicitur *adcolis Golfo di Santa Eufemia*, olim vocabatur *TERINAEVS SINVS*; ut auctor Plinius. Placet heic *Gabrielis Barrii* sententia; qui eam putat fuisse eodem situ, quo nunc *Nuceria opidum* 11 à mari millibus passuum conspicitur, inter *Sabatium* & *Grandum amneis*. Verba eius hæc sunt: *Nuceria opidum inter Sabatium & Grandum amneis, Terina reliquia; à mari millia passuum 11. Secus mare Terina opidi vestigia visuntur. Terina locus eminent, rupibus quaqua uersum circumseptus. Planities est satis magnæ urbis capax.* Atque ad hunc locum rectè congruunt illa *Strabonis* verba, dicto lib. vi: *Τεμείσης δὲ συνεχῆς Τέρμνα· εἴπε Κωνσταντία.* Id est: *Temesa contermina est Terina. dein sequitur Consentia.* Nempe si à *Temesâ* ultra *Terinam* ad septentriones versùs progrediaris, occurrit à xx millibus passuum *Consentia*. Alicuique, si *Terinam* versùs austrum à *Temesâ* locees, falsum erit id de *Consentiâ*. Sed & *TERINA*, sive *LIGEA INSVLA*,
30 in quam *Sirenem Ligeam Lycophron* eiectam fabulatur, *Nucerino* litori adiacet: vulgari nunc adpellatione *Pietra della nave* dicta. De hac ita *Solinus*, cap. viii: *Mox in Brutiis ab Vlyssè exstructum templum Minervæ. Insula, Ligea adpellata, abiecto ibi corpore Sirenis, ita nominata.* De hac item sic *Lycophron*, in *Alexandrâ*:

Ἀρχαῖα δὲ εἰς Τέρμνα ἐκναυδλωσται,
κλυδῶνα χειλῶσιν σου. πλὴν δὲ ναυβάται
κρόκαισι παρὸν ἔσονται ἐν ἀρχαῖαις
ἐκινῶσιν δὲ αἰετὶν ἀγγετέμνονα.

TERINA seu LIGEA insula, qua & PETERA & TERINAEVS SCOPIVS. Item TERINA urbs.

Λύσι

Ἀδελφὸς δὲ σῆμα ἑσπερωσ νασμοῖς Ἀρης
Ὀρνιθοποιῶν ἴσμα Φοιβάζων ποτίσ.

Hoc est:

Ligea verò in Terinam exponetur,

Undam crispans. quam nautæ

In arenâ sepelient litorali,

Ocinari verticibus conterminam.

Abluet autem sepulcrum corniger Mavoris

Semiavis, extergens aquis monumentum.

Ad hæc ita Isacius: Ὡκιναρὸς ποταμὸς ἐστὶ Τέρφνας, Ἀρης ἦτοι ἰαχυρὸς λεγόμενος, ἢ ἑσπερος, 10
διὰ τὸ ἠχηλῆν, ὅτι ἔδυν' ποταμὸς κρηνηφόρος ἢ βυκεφάλως εἰσιίγῃσιν, ἵσως διὰ τὸ βίαιον καὶ
ἠχῶδες ἔβρυχῆν τῶν ῥοδμάτων. Ἀρης γὰρ ἐστὶ ἐπιποταμὸς ἐστὶ Τέρφνας. Id est: *Ocinarius,*
fluvius Italiae, apud Terinam; Mars sive fortis dictus, & corniger; propterea quòd sono-
rus. nam fluvios cornigeros & taurinis capitibus fingunt; fortè ob fluentorum violenti-
tiam, strepitum atque rugitum. quidpe Mars nullus est ad Terinam fluvius. Idem
poëta postea:

Οἱ δ' αὖ Τέρφνας, εἴθε μὲν αἰνῆ ποτίσ
Ὀκιναρὸς γλῶ, Φοῖβον ἐκθεσίωσιν ὕδωρ;
Ἄλῃ κατινήσῃσι κάμνοισι κερῶ.

Id est:

Alj rursum Terinam, ubi humectat aquâ

Terram Ocinarius, puram evomens undam,

Incolens, errore gravi fatigati.

A Terinâ igitur insulâ adpellata est VRBS haud procul in proximo litore TERI-
NA, prope ad Ocinarum amnem. Cæterum, apud Ptolemæum ita legitur: Τέρφνας
πίλις, Τωρεμαῖος σκόπελος, Ἰππωνιάτης κόλπος, Σκυλλαιῶν ἄκρον, Ἐγχεσον. Id est: *Tempsa*
opidum, Taurianus scopulus, Hipponiates sinus, Scyllæum promontorium, Rhegium. Hunc
Taurianum scopulum nostri sæculi geographi nonnulli putant dictum fuisse ab opi-
do Tauriano, Melæ, Plinio ac Tabulæ memorato, inter Metaurum amnem, qui 30
nunc est *Marro*, & Scyllæum opidum. At observandum erat, eosdem longitudi-
nis & latitudinis gradus, eosdemque scrupulos, tribuere scopulo isti simul sinuique
Hipponiati, id est, Vibonensi, Ptolemæum. quâ ratione scopulus in ipso locatur
finu. Ego ex istâ vicinitate colligo, aut ipsius Ptolemæi hoc loco esse errorem, aut
librarii saltem mendum. nam haud dubiè LIGEIA INSVLA sive TERINA, quæ
nunc etiam vulgò dicitur *Petra*, alio nomine olim dicebatur *τερναῖος σκόπελος*,
id est, *Terineus scopulus*, maris recessu relictus in sicco.

OCINARVS
amnis, vel flu-
men SABA-
TYM.

OCINARVS amnis, ex descriptione Lycophronis atque Isacii nullus alius esse po-
test, quàm qui vulgò nunc incolis dicitur *Savato*. quod ipsum nomen haud novum:
sed jam inde Antonino in Itinerario memoratum; ac fortè ipsi etiam Plinio. Iter
apud Antoninum legitur huiusmodi:

<i>Consentia</i>		<i>Consentia</i>	
<i>ad fluvium Sabbatum</i>	XVIII.	<i>Ad Sabbatum fluvium</i>	XVIII.
<i>Ad Turris</i>	XVIII.	<i>Ad Turres</i>	XVIII.
<i>Ad fluvium Angitulam</i>	XIII.	<i>Vibona</i>	XXI.
<i>Nicotera</i>	XXV.	<i>Nicotera.</i>	XVIII.

Vocabula hæc amnium & opidorum, præter *Turris*, omnia etiam nunc exstant:
ut infra patebit. Apud Plinium, dicto lib. III, cap. v, hæc leguntur: *Laüs amnis*
fuit & opidum eodem nomine. Ab eo *Brutium litus*; opidum *Blanda*; flumen *Batum*; 30
portus Parthenius, *Phocensium*; sinus *Vibonensis*; locus *Clampetie*; opidum *Tempsa*, à Gra-
cis *Temesè* dictum; & *Crotoniensium Terina*; sinusque ingens *Terineus*; opidum *Consen-*
tia. Intus in peninsulâ fluvius *Acheron*; à quo opidani *Acherontini*. *Hippo*; quod nunc
Vibonem Valentiam appellamus. Hæc ita satis negligenter atque supinè Plinius; ut
ferè alia in omni Apuliâ, Calabriâ, Lucaniâ, ac Brutiorum agro; quod nobis jam
sæpiùs notatum. *Terineus* fanè sinus idem erat & *Vibonensis*; ut infra patebit.
Blandam citra *Laum* amnem *Lucanorum* fuisse opidum; suprà ostensum est, *Batum*
flumen

flumen vehementer ego suspicor ab ipso Plinio adpellatum fuisse *Flumen Sabatum*; ut supra ad Clampetiam dictum. ex quo vocabulo facili librarii lapsu natum illud mutilatum *Batum*: quod & ipsum in nonnullis exemplaribus legitur corruptius *Bale*. Sed & apud Antoninum unico *b* legendum cenfeo, *Sabatum*: quandoquidem hodie etiam nunc vocabulum *Savato* primam syllabam est *a* purum *Sa*, non *Sav*, *Savvato*. Cæterò, ipsum flumen an olim etiam fuerit dictum *TERINA*, quod tradit Stephanus; ego quidem dubito.

Post Terinam opidum, & Sabatum flumen, fuit opidum *LAMPETIA*; quod & *LAMPETIA*, *LAMETIA*, & *LAMETVS* dictum. Stephanus: *Λαμπήτεια, πόλις Βρετητίας · Πολύσιος* vcl *LAMETIA* & *LAMETVS*.

10 *τεροικιδεύατο, τὸ ἐθνεὸν, λαμπήτεια, ἢ λαμπήτεια, τῷ Ἰπτικωρῆτι πῶ· λαμπήτιν· γὰρ opidum.*
ἢ διώαται εἶνος, ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τῶν διφθόρων. Id est: *Lampetia, urbs Brutia; auctore Polybio, lib. xiiii. gentile, Lampetiatas, sive Lampetianus, patriæ loci formâ. nam Lampetinus esse nequit, ob dipthongum, quæ in penultima est.* Idem auctor antea: *λαμπήτιν, πόλις, ὑπὸ λαμῆτι πόταμο, ὡς ἐκρότων.* *Ἐκατὰ* *Εὐρώπῃ.* *Ἐν δὲ λαμῆτι πόταμος λαμῆτιν.* *ὁ πόλις, λαμῆτιν.* Id est: *Lametini, urbs, à Lameto fluvio, circa Crotonem. auctor Hecateus, in Europâ. Ab Lamete fluvio, Lametini. opidanus, Lametinus.* Id mirum, opidum & opidanus uno eodemque vocabulo derivativo adpellatos fuisse. Sed Gabriel Barrius in sua Calabriâ ita legit: *λαμῆτις, πόλις οἰνωτέρων, ὑπὸ λαμῆτι πόταμο.* sic enim Latine Stephani verba refert: *Lametia, urbs Oenotrorum, à Lameto fluvio dicta.* Quæ utrum ita in aliquo exemplari reperit; an verò ad eum

20 modum supra scripta Stephani verba corrigere ei libuerit; equidem nescio. Idem, ex istis Stephani verbis, *ὡς ἐκρότων*, colligit, Crotoniatarum quondam urbem eam fuisse. Sed id ego in ambiguo reliquerim; quum Stephani verba sint dubia; ac fortè scriptum fuerit, *ὡς ἐκρῶνα*; ita ut ex Lycophrone desumpsisse videri possit. nam Hippo, clarissima, ut mox ostendetur, urbs, haud ita longo intervallo ad eundem sinum fuit; vulgò nunc *M. Leone* dicta. [Barrio Lampetia nunc *Cerraro* est: *Lampete* promontorium, *Capo Fella*, vi millia à *Belvedere*; *Blandam* ille per *Belvedere* intelligit. unde Terinæ sinus initium. Putat, mendosè legi apud Plinium *Clampetia*.] De cæterò, *LAMETVS* *AMNIS* hodieque vulgari vocabulo dicitur *L'Amato fiume*: corrupto per ignorantiam, & longinqui temporis lapsu, vocabulo genuino *Il Lamato*. Sed *LAMPETIAM* eandem fuisse *LAMPETIAM*; patet ex Lycophronis, poëtæ in primis antiqui, *Alexandrâ*; ubi hileguntur versus:

τῶν Ναυβολίων δ' εἰς Τέμεσσαν ἐκγόνων
Ναύπη κατὰ βλάστησιν, ἐνθα Λαμπήτης
Ἰππωνίης περὶ τῶν εἰς Τηθύω κέρας
Σκληρὸν νένδκειν.

Hoc est:

*Nauboli posterorum nante
Temessam venient; ubi Lampetes
Hipponii montis asperum cornu
In mare vergit.*

30 Ad hæc ita Ilacius: *λαμπήτης, Ἰταλίας ἀκρωτήρον, ὡς Τέμεσσαν. Ἰππωνίον, ἔρ· ἢ πόλις Ἰταλίας.* Id est: *Lampetes, Italia promontorium, circa Temessam. Hipponium, mons & urbs Italiae.* Hodie promontorium istud *LAMPETES* vulgari vocabulo adcolis dicitur *Capo Sovano*: à speculâ *Loppâ* (de quâ in *TEMPSA*) 111 millia distant. Inter hoc & supra dictum flumen Lametum, opidum nunc situm est, vulgari vocabulo *Santa Eufemis*, id est, *Fanum divæ Euphemie*. quod ex situ colligere licet fuisse antiquam illam Lampetiam sive Lametiam. Idem poëta exiguo post, ita canit:

οἱ δ' αὖ Πελασγῶν ἀμφὶ Μέλβλητι ῥοαὶ
Νηΐον περὶ Κερναίων ἐκπεπαιωκίης
Ἰπποπόρον Τυροσίων ἐν λαμῆτις
Δήλαιον οἰκήσασσι Δόκακων πλάκας.

Hoc est:

*Alii denique Pelasgi circa Membletis vada
Et insulam Corsicam enavigantes,*

Pleræ

Ultra mare Tyrrhenum in Lametiis

Porticibus Lucanorum tenebunt arva.

Ad hæc Isæcius: Λαμητιῶν, ὡς Φησι φιλοσόφης, Ἰταλίας πόλις. Id est: *Lametus, ut au-*
tor Philogenes, Italiae est urbs. At Lycophron heic per δινὰς Λαμητίας ipsum intelli-
git flumen. Hinc vulgaris adpellatio *L' Amato fiume vorticoso.*

Cæterum, à Lameto sive Lametiâ opido ingens sinus, qui nunc ab eiusdem opi-
di recentiori nomine vulgò dicitur *Golfo di S. Eufemia*, antiquitus vocabatur LA-
METINVS SINVS; Græcè Κόλπος Λαμητῶν. Quod vocabulum vitiatum legitur
apud Aristotelem, Λαμητικός. & multo depravatus apud Dionysium Halicarnassen-
sem, Ναπητῶν: & apud Strabonem Ναπητῶν. Verba Dionysii, Romanar. antiq. 10
lib. 1, sunt hæc: Ἰταλία δ' αἰαχρόνον ὠνομάσθη ἀπ' αἰδρός διωατῆ, ὄνομα Ἰταλῶδ. τῆτον δὲ
Φησὶν Ἀντίοχος ὁ Συρακούσιος ἀρχὴν ἔσφον γενησθῆναι, καὶ τῶν πλησιοχώρων ἑστ' ἰσθμὸν
ἀπαείθοντα, ἑστ' ἢ βίαι προσηγώθον, ἀπασιν ὕφ' ἑαυτῶν ποιησάτω τὴν γῆν, ὅσοι ἐντὸς τῶν
κόλπων τῆτι Ναπητῶν καὶ Σκυλητῶν. ἡ δὲ πρῶτον κληθῆναι Ἰταλίαν, ὅτι ἔστι Ἰταλῶδ. Hoc
est: *Italia verò post, nominata est sub viro prepotente, Italo.* Hunc Antiochus Syracusa-
nus ait bonum & sapientem fuisse; & propin quarum regionum hominibus partim oratione
persuasis, partim vi coactis, totam eam terram sub imperium suum rede gisse, quanta patet
Napetinum sinum inter & Scyletinum: eamque primam Italiam vocatam, Itali temporibus.
Strabonis, lib. vi, sunt ista, ex eodem Antiocho: Ἐπὶ δ' αἰώπρον, Οἰνώτρες τῆτι
Ἰταλῆς μόνες, ἔφη, καλεῖσθαι, τῆς ἐντὸς τῆς ἰσθμοῦ πρὸς τὴν Σικελικὴν κεκλιμένης πορθμῶν. ἔστι δ' 20
αὐτὸς ὁ ἰσθμὸς ὃ καὶ ἔστι δίοι, μετὰ δὲ τοῦτον κόλπον, τῆτι Ἰππωνιάτι, ὃν Ἀντίοχος Ναπητῶν
ἔθηκε, καὶ Σκυλητικῶδ. Hoc est: *Vetustioribus autem temporibus, ait, eos tantum Oe-*
notros atque Italos fuisse adpellatos, qui intra isthmum siti versus fretum Siculum. Is isth-
mus stadiorum est CLX inter duos sinus: Hipponiatem, quem Napetinum vocavit Anti-
ochus; & Scylleticum. Aristoteles, πολιτικῶν lib. vii, cap. x, de eadem re ita scribit:
φασὶ γὰρ οἱ λόγιοι τῶν ἐκεῖ κατοικῶντων, Ἰταλὸν ἴνα ἡμέτερον βασιλεῖα τῆς Οἰνωτίας, ἀφ' ἧς τὸ ὄνο-
μα μετὰ Σάλλοντας, Ἰταλῆς ἀπὸ Οἰνωτῶν κληθῆναι, καὶ τὴν ἀκτὴν τῶν τῆτι Εὐρώπης Ἰταλίαν τῆ-
νομα λαβεῖν, ὅση πύργηκε ἐντὸς ἑσθῆς τῆς Σκυλητικῆς καὶ τῆς Λαμητικῆς. ἀπὸ τῆς γὰρ τῶν
ἀπὸ ἀπὸ τῶν ὁδὸν ἡμισείας ἡμέρας. Hoc est: *Ajunt enim viri docti atque rerum anti-*
quarum periti, qui illic habitant, Italum quemdam Oenotria regem fuisse; à quo, mutato 30
nomine, Italos pro Oenotris esse adpellatos: & hanc Euxoræ oram, que sinu Scylletico atque
Lameticò continetur, hoc nomen esse consequutam, distant namque hæc loca inter se diei di-
midii iter. Vt apud Dionysium vitiosè Σκυλητικῶν pro Σκυλητικῶν: sic apud Aristote-
lem corruptè Λαμητικῶν pro Λαμητικῶν scriptum esse à librariis; ex suprâ dictis fit
certum. Eamdem autem rem quum narrent, ex antiquissimo scriptore Antiocho,
Dionysius atque Strabo; dubium esse haud potest, quin iisdem etiam usi sint vo-
cabulis. nec Aristotelem alium habuisse auctorem, patet ex his verbis, τῶν ἐκεῖ
κατοικῶντων, id est, *qui illic habitant*: nam Antiochus fuit Syracusius, teste suprâ
citato Dionysio. Quapropter audacter Ναπητῶν & Ναπητῶν & Λαμητικῶν, emenda
in Λαμητικῶν.

Porro in Tabulâ iter à Tempsâ Vibonem versûs describitur hoc modo:

Tempsa

Tanno st.

XIII.

Vibona Valentia.

XI.

VIBONA VA-
LENTIA, vel
HIPPONIVM
colonia.

VIBONA VALENTIA, urbs hoc tractu celeberrima simul atque antiquissima,
& VIBON, & VIBO VALENTIA, & simpliciter VALENTIA; antea verò HIPPO,
ac primò HIPPONIVM, Græcè Ἰππωνίον, dicta fuit. Plutarchus Ἰππωνίαν dicit.
Appiano, civil. bell. lib. v, frequens est mentio Ἰππωνείας. Martiano Heracleensi 50
quoque memoratur; Solino item, Diodoro, Ciceroni, Macrobio, Livio. Mela,
lib. 11, cap. iv: *Hippo, nunc Vibon.* Plinius, lib. 111, cap. v: *Hippo; quod nunc Vibo-*
nam Valentiam adpellamus. Strabo, lib. vi: Μετὰ δὲ τὴν Κωνσταντίαν Ἰππωνίον, Λοκρῶν
κτίσμα. βρεθείη δὲ κατοικῶντας ἀφελόντες Ἰππωνίον, καὶ μετωνόμασιν Οὐϊβάναν οὐαλερτίαν.
Hoc est: *Post Consentiam est Hipponium, à Locris conditum, quod, Brutis ademptum,*
Romani Vibonam Valentiam nuncupaverunt. Porro, apud Diodorum, lib. xvi, de
Brutis, Græcos ex urbibus suis expellentibus, hæc leguntur: καὶ πρῶτον μὲν Τέμενας
πόλις

πόλιν ἐμπαρολιρκήσασθαι δὴ ῥησάσθαι ἐπὶ τῷ Ἀρωάνιον Ἐθερέε, καὶ πολλὰς ἄλλας χερσαίους, καὶ
 νηὶ πολυέταις σπεύσαντο. Id est: *Ac primum quidem Terinam urbem expugnatam diripue-*
runt. mox Arponio Thuriisque & compluribus aliis in suam potestatem reductis, propriam
sibi rempublicam constituerunt. In aliis legitur exemplaribus, ἐπὶ τῷ τερωνίων. sed
 legendum, ἐπὶ τῷ Ἴππωνιον; cum propinquitas, quæ fuit inter Terinam & Hipponium,
 tum ipsa huius urbis celebritas, testatur. Iridem apud Ptolemæum quoque
 eiusdem urbis posterius nomen depravatum legitur: οὐρανὸν οὐαλενία, pro, οὐίβων
 οὐαλενία. Cæterò, OPIDANI ab Hipponio Græcis fuere Ἴππωνιάτης, HIPPONIA-
 TAE. at Romanis à Vibonâ seu Vibone VIBONENSES: & à Valentia VALEN-
 10 TINI. Stephanus: τὸ ἔθνην, Ἴππωνιάτης τὰ τὸ ἔθνην ὡς δὲ τὸ Ἴππωνία. δὲ τὸ γὰρ Ἴ
 Ἴππωνιον ἐστὶ Ἴππωνίον, ἢ Ἴππωνίος. Hoc est: *Gentile est, Hipponiates. hoc autem sic*
formatum, veluti ab Hipponiâ. quidpe ab Hipponium debebat esse Hipponius sive Hippon-
niensis. Sed SITVS HIPPONII sive VIBONIS VALENTIAE erat indicandus. Is
 maximè ex Itinerariis patebit: quæ ita habent:

Antonini:	Antonini:	Tabulæ:
Consentia	Consentia	
ad fluvium Sabbatum XVIII.	Ad Sabbatum fluvium XVIII.	Temsa
Ad Turris XVIII.	Ad Turres XVIII.	Tanno fl. XIII.
20 Ad fluvium Angitulam XIII.	Vibona XXI.	Vibona XI.
Nicotera XXV.	Nicotera XVIIII.	

Flumen Angitulahodieque vulgò adcolis dicitur *Angitola*. In Tabulâ, supra vo-
 cabulum *Tanno*, nomen loci est *Annicia*; à quo itineris linea ducta: & hinc *Vibo-*
nem, illinc ad locum cui nomen *Aque Ange*, adscriptum; numerus autem hoc
 intervallo VIII millium. Ego coniecxi, scriptum ab auctore fuisse dicti flumi-
 nis nomen *Angitia*, & *Aqua Angitia*; quæ nunc vulgò dicuntur *Acqua della fico*.
 Nicotera quoque *opidum*, vocabulum antiquum etiam nunc eisdem literis retinet.
 [Leander & Mercator habent vocabulum *Nicotro*.] Non in ipso litore fuisse HIP-
 30 PONIVM; patet ex eo, quòd navale ei exstruxerit Agathocles, Siciliae rex. Strabo,
 supra dicto loco: Ἐξήσθη τῆς πόλεως. ὁ κατεσκόλασε πρὸς Ἀγαθόκλης, ὁ τὸ ἐγγύς τῶν Σικελιωτῶν
 κερνήτας τῆς πόλεως. Hoc est: *Habet navale: quod olim Agathocles, Siculorum ty-*
ranus exstruxit, quum potiretur urbe. Hoc etiamnum ipsius urbis antiquo nomi-
 ne vocatur *Bivona*. Malè ergo Leander *Bivonam* Hipponium esse putat; præser-
 tim cum & Procopius, *Bevonam*, locum ab Hipponio diversum, prodat. Batrius
 Hipponio vulgarem adpellationem rectius tribuit *M. Leone*. Cæterum, COLONIAM
 fuisse factam Romanorum: docent Livius atque Paterculus. quorum hic lib.
 1: *Torquato Sempronioque coff. Brundisium colonis occupatum. & post triennium Spo-*
 40 *letium. post biennium deducta Valentia. & sub adventum in Italiam Hannibalis, Cre-*
mona atque Placentia. Consulatum gessere T. Manlius Torquatus Atticus & C.
 Sempronius Blæsus anno urbis 1019. At Livius, lib. xxxv, annis 11 post, L. Quin-
 tio Flaminiò & Cn. Domitio Aenobarbo coff. id factum refert; his verbis: *Eodem*
hoc anno Vibonem colonia deducta ex senatusconsulto plebisque scito. Tria millia & septin-
genti pedites ierunt; trecenti equites. Brutiorum proximè fuerat ager. Brutii ceperant de
 50 *Græcis.* Appianus etiam, COLONIAM destinatam esse à triumviris Hipponium,
 civil. bellor. lib. iv docet; ibidemque inter præcipuas Italiae urbeis recenset. Ea-
 dem urbs MUNICIPIVM vocatur à Cicerone, in oratione in Verrem ultimâ. *Ipsis,*
 inquit, *Valentinis, ex tam illustri nobilique municipio, tantis de rebus responsum nullum*
dedisti. Etiam posterioribus fuisse celebrem locum temporibus, patet ex eo, quòd
 in Tabulâ primariae urbis signum nomini ejus adpositum est. Cæterum, SITVS, qui
 ab Terinâ erat *Terineus*; & ab Lametiâ *Lametinus*; idem ab Hipponio Straboni,
 dicto lib. vi, atque Ptolemæo, dicitur Ἴππωνιάτης κόλπος, id est, HIPPONIAES
 sinus; & à Vibone Ciceroni, ad Attic. lib. xvi, epist. vi; & Plinio, dicto lib. iii,
 cap. v, VIBONENSIS sinus.

Cæterum, *Contra Vibonem*, inquit Plinius, lib. iii, cap. vii, *sunt insula parva, ITHACESTAE*
que vocantur ITHACESTAE; Vlyssis specula. Hæ Solino etiam, atque Martiano Ca.
 insula, pellæ commemorantur.

PORTVS PAR-
THENIVS.

Iam verò, quis ille fuerit PORTVS PARTHENIVS Phocenſium, in *maris* sabatum flumen & sinum Vibonenſem à Plinio locatus, difficile fuerit diſpicere. incertum quidpe, an rectè eo ſitu ab eo ſit locatus; an verò heic etiam, ut in aliis, ordo verus ſit turbatus. Solinus equidem illius quoque meminit, cumque à Phocenſibus ait eſſe conditum.

PORTVS
HERCVLIS.

Porro, Vibonem Valentiam, ſive eius navale, proximè in litore ſubſequebatür PORTVS HERCVLIS. Plinius, lib. III, cap. V. *Hippos quod nunc Vibonem Valentiam adpellamus. Portus Herculis; Metaurus amnis.* Strabo, dicto lib. V; poſtquam Vibonem ac eius navale recensuit: *Εἰς τὸ θέν δὲ Πηλὸν ἡ Ἑρμῆος λιμὴν ἀπὸ τοῦ Ἰνίου, δεξιῆ δὲ Πηλοῦ τὴν πόλιν Ἰταλίας, τὴν πρὸς τὸν πορθμῶν, πρὸς τὴν ἰσθμῶν. ἐν δὲ τῷ ἑσπέρῳ τῆς Μεδάμα πόλις Λοκρῶν τῶν αὐτῶν, [καὶ] ὁμώνυμοι κρήνη μεγάλη, πηλοῦ ἑσπέρῳ τῆς Ἰταλίας, καλεῖται Ἐμποριον. ἐξ οὗ δὲ ἡ Μεταυρὸς ποταμὸς, καὶ ὁ πορθμῶν ὁμώνυμοι.* Id eſt: *Hinc ad portum Herculis navigantibus, extrema Italia, verſus fretum ſita, incipiunt ſeſe in occidentem inſectere. Eo in litore eſt Medama urbs, eorundem Locrorum; eiusdemque nominis ſons magnus. habetque vicinum navale, cui Emporium nomen. Hand procul eſt & Metaurus amnis: eodemque nomine ſtatio navium.*

METAVRVS
amnis, & opidum.

METAVRVS amnis hodieque antiquo vocabulo, niſi quòd depravato, vocatur *Marro flume*. Stephanus *Ματῶν* habet. METAVRVM opidum Solino memoratur; Melæ item, lib. II, cap. IV. *Rhegium, inquit, Scylla, Taurianum, & Metaurum.* Hinc in Tuſcum mare deſlexus eſt, & eiusdem terra Italiae latus alterum. 20
Terina, Hippo.

MEDAMA, opidum, vel
MEDMA.

MEDAMA, Μεδάμα, opidum Hecataeo dictum fuit *Μέδμη*, MEDME, ſive MEDMA, teſte Stephano; qui & *Μέσμα* habet. Memoratur quoque Martiano Heracleenſi, corruptè *Μέδμη*. Apud Plinium dicto loco ita habetur: *Hippo; portus Herculis; Metaurus amnis; Tauroentum opidum; portus Orestis; & Medua.* Ut vocabulum *Tauroentum*, quod mox infra patebit, vitioſum eſt, ab genuino *Taurianum*; ſic hæud dubiè vox *Medua* quoque depravata eſt ex *Medma*. nam etiam nonnulla vetera exemplaria habent *Taurianum*, & *Medmia*; quod propiùs accedit ad formam literæ *m*. Plinium autem omnem huius Brutii litoris ordinem turbaffe, iam dudum patuit. Strabonis vocabulum *Μεδάμα* eſſe ſingularis numeri, ac ſceminini generis, quemadmodum 30 *Μέδμη* Hecataei; ex ſequentibus liquet, quæ ſunt huiusmodi: *Πηλοῦν γὰρ ἐστὶ καὶ ἡ Καρνὸς, διεχόμεν τῆς Μεδάμας ἐσθίας ἢ Ἐσ.* Id eſt: *Prope enim eſt & Cæny, ſtadia ccl. à Medama diſſita.* Id eſt: millia xxxi paſſus ccl. Verùm numerus hic apud Strabonem conſtare non videtur; nam à CÆNY promontorio, quod Peloro Siciliae promontorio eſt objectum, millia tot ſi verſus Lucaniam progrediariſ, in ipſius Tempſæ incideris ſitum. Cæterùm eſt hodieque ſons magnus, an veriùs propemodùm lacus exiguus, hæud procul lævâ ripâ fluvii cui nomen vulgare *Mefuna*. Ad huius oſtium, dictâ lævâ ripâ, hæud dubiè fuit dicti opidi Medamæ navale, illud EMPORIUM; [*Bagnara* margini adſcripſerat auctor, ex Calendario ſuo itinerario. quod diſtat à Scyllæo opido vi millia paſſuum.] Ipſum opidum MEDMA ſive MEDAMA, 40 eodem fuerit loco, quo nunc opidum conſpicitur, medio ſitum inter dictos fontem & amnem, vulgari vocabulo *Roffarno* adpellatum; diſpiciendum. Barrius *Nicozeram* ait eſſe *Medmam*; & *Rofarnum* eſſe ad *Metaurum*. Denique, Scylacis corruptiſſima verba, etiam circa hunc locum, ſuprà jam, cap. XIII, in ſiſibus Lucaniæ emendavi. Ibi namque pro *Μέσου* legendum eſſe *Μέδμη*; ordo reliquorum opidorum tum apud eundem, tum apud Martianum Heracleenſem etiam, apertè oſtendit. Sic quidpe hic:

EMPORIUM
navale.

Ἡ Ἰταλικὴ οὐδὲ τῶν ἑσπέρῳ ἔχει
Πόλιν, Τέρμινον πρῶτον, τὴν ἀπὸ Κισίου
Κροτωνιάταις πρῶτον· ἃς οἱ Πηλοῦν
Ἰταλικῶν καὶ Μεδμαῶν οὐκ ἔστιν.
Εἰς εἰς Ἰταλίας, πόλις τε Ἰταλίας.

Id eſt:

Græcas propterea maritimas habet
Urbes, primum Terinam, coloniam
Crotoniatarum primum; prope quam

Hipponium

Hipponium est, & Medma, à Locris deductæ.
Hinc Rhegini sunt, opidumve Rhegium.

Heic etiam in vulgatis exemplaribus corrupta vox legitur *Μέδρα* pro *Μέδμα*.

Porro, Metaurum opidum & flumen sequebatur opidum TAVRIANA, sive TAVRIANVM; Melæ ac Plinio jam citatis, Solino item ac Tabulæ memoratum.

Apud Strabonem, lib. v. hæc leguntur: *Από δὲ τῆς Μεταύρας ποταμοῦ Μέπωρος ἐπιπέσει . . . ἐκδέχεται δὲ ἐν τῷ ἑνὶ τῷ Σκυλλαιῶν.* Id est: *A Metauro amne, Metaurus alius.*

Hinc sequitur proximè Scyllæum. Hic locus partim corruptus, partim mutilatus est.

nam, quid hoc, quòd duo inter sese contermini nominentur Metauri amnes; quorum alter nemini alii scriptori umquam memoratus? Deesse quædam post vocem *ἐπιπέσει*; etiam aliis ante me perspectum est commentatoribus. Ego sic restituerim: *Από δὲ τῆς Μεταύρας ποταμοῦ ποταμὸς ἐπιπέσει κραταίς, ἢ τὰ ταυριανὰ ἐπὶ πόλιν. ἐκδέχεται δὲ ἐν τῷ ἑνὶ τῷ Σκυλλαιῶν.* Hoc est: *Post Metaurum amnem, amnis est alius, Cratais, & urbs Tauriana.*

Hinc proximè subsequitur Scyllæum. Sic enim Solinus, cap. viii: *Scyllæa regio, cum Scyllæo opido, & Crataide flumine, Scyllæa matre; ut vetustas fabulata est.* Et Martianus Capella; lib. vi: *Cætera Italia memoranda nec poëta tacent: ut Scyllæum opidum cum Crataide flumine, quæ Scyllæa mater fuit.* Idem Plinius, dicto lib. iii, cap. v: *Metaurus amnis; Taurianum opidum; portus Orestis; & Medma; opidum Scyllæum; Cratais fluvius, mater, ut dixeret, Scyllæ; dein columna Rhegina; Siculum frerum; ac duo aduersa promontoria, ex Italiâ Cænys, ex Sicilia Pelorum.* Nec obstiterit, quòd Plinius Cratæin Scyllæo postponit; quidpe omnem eum turbasse Brutii litoris ordinem, jam sæpius antè patuit. tum, Columnnam quoque Rheginam præpostero ordine ante frerum & promontorium Cænym nominatam esse, quoque adparebit. Cæterum, Tabula iter habet tale:

<i>Vibona Valentia</i>	
<i>Tauriana</i>	XXIII.
<i>Arciade</i>	XII.
.	XI.
<i>Regio</i>	XVII.

Ex positu inter Scyllam sive Scyllæum opidum & Metaurum amnem; item ex intervallo xxiii milium, Taurianum sive Tauriana deprehenditur fuisse circa opidum, cui comperit unum ex his vulgaribus vocabulis, *Seminara, S. Elia, Palma*. Barritis equidem, huius opidi vestigia exstare asserit prope opidum, quod vulgò *Parma*, sive, variante incolarum dialecto, *Palma*, vocatur. Haud postremi olim fuisse momenti, adparet ex eo, quòd tot simul antiquis memoratum fuit auctoribus: sed maximè inde, quòd postmodò sub Christianis episcopos suos habuit.

PORTVS ORESTIS utrùm citra Metaurum & Medamam fuerit, an verò ultra hanc inter Taurianum & Scyllæum; incertum planè est: quando in Medamæ situ Plinius erravit. Copulativa sanè particula &, quæ est in his verbis, *Portus Orestis & Medma*, penè me inducunt, uti credam, esse eundem locum, qui navale Straboni dicitur *Medama*, proprio nomine *Emporium*; verbis antè ad *Portum Herculis* perscriptis. certi tamen, quod statuat, nihil habeo.

SCYLLÆVM opidum nomen habuit à SCYLLA; quæ saxum sive scopulus est ad ipsum frerum Siculum. Quapropter vitiatum eius est vocabulum apud Ptolemæum, unico λ, *Σκυλλαιῶν*. Strabo & lib. i, & lib. vi, *Saxi Scyllæi* tantùm meminit: unde patet, id ipsum saxum fuisse Scyllam; & in ipso Scyllæ scopuli isthmo sive cervice fuisse Scyllæum opidum. Atque hinc factum, quòd Plinius, Solinus & Martianus Capella, in recensendis Brutii litoris dictis locis, nullam nominavère *Scyllam*. Mela

contra, nullam retulit opidum *Scyllæum*, sed *Scyllam* tantùm. *Rhegium*, inquit, *Scylla, Taurianum, & Metaurum*. Opidum id hodieque vocatur vulgò *Scigliò*. Cæterum SCYLLÆE fabulam celebratissimam, ab auctoribus, Homero, Virgilio, Ovidio, Pausaniâ, Euripidis scholiaste Hippolyto, Hygino, Servio; aliisque prolixè perscriptam, brevitatis studio heic præterimus. Ipse locus, & descriptio illius, aliis quoque compluribus memoratur; præcipuè verò Straboni, Plinio, Aristoteli, Iustino, Solino, Martiano Capellæ, Melæ, Lycophroni, Ildorò, Procopio, Lucretio, Statio, Senecæ, Ciceroni, Apollodoro. Strabo lib. vi: *Από δὲ τῆς Μεταύρας ποταμοῦ Μέπω-*

ἔτερθε Εὐδέχεται δὲ ἐσταῦθεν τὸ Σκυλλαιον, πέτρα χερρόνησιζου, ἰψηλὴ, ἢ ἰσθμὸν ἀμφίδυμον καὶ ἄπνόν ἔχουσα, ὃν Ἀναξίλαος, ὁ τύραννος τῶν Ῥηγίων, ἐπετείχετο, τοῖς Τυρρῶσι καὶ Ἰσχυραῖς ναυσταθμὸν· καὶ ἀφείλετο ὅσῳ λησὰς τὸν Δία τοῦ πορθμοῦ Διὰ πολιοῦ. Id est: A Metauro flumine flumen aliud. Hinc subsequitur Scyllæum, saxum oportuno isthmo; quem Anaxilaus, Rheginorum tyrannus, adversum Tuscos communit; ac navium stationem effecit; pradosque freti trajectu prohibuit. Seneca, epist. LXXIX: Exspecto epistolas tuas; quibus mihi indices, circumitus Sicilia totius quid tibi novi ostenderit; & omnia de ipsâ Charybdi certiora. nam Scyllam saxum esse, & quidem non terribile navigantibus; optimè scio. Fortè si intra arcus jaculatum, ut innuit poëta, navis non accesserint. alioquin, gravi exoriente tempestate, periculum abesse nequit.

CRATHÆIS fluvius.

CRATHÆIS fluvius is est, qui sub ipso Scyllæ scopulo atque opido à septemtrionali eorum latere in mare sese effundit. Apud Servium bis legitur vitiatum vocabulum *Crathæidis*, pro *Crathæidis*.

PROMONTORIUM SCYLLÆVM, vcl CAENYS.

Post Scyllam scopulum & opidum Scyllæum proximè sequitur à IV millibus passuum PROMONTORIUM ad ipsius freti angustias, quod SCYLLÆVM Hecatæo ac Ptolemæo; Straboni verò atque Plinio *Καινὺς*, CAENYS, vocatur. vulgò nunc est *Coda della volpe*. Strabo verbis proximis hæc attexit: Πλησίον γάρ ἐστι καὶ Καινὺς, διέχουσα τῆς Μεδαμῆς σταδίας πενήκοντα καὶ Διακοσίας, ἢ τελευτήα ποιῶσα τὰ ἄκρα ἐναντὶ τοῦ πορθμοῦ πρὸς τὴν ἐκ τῆς Σικελίας ἄκρην τὴν Πελωριάδα. [lege Πελωριάδα. sic Polybius & Stephanus; sic & ipse infra Strabo.] ἔστι δ' αὐτὴ μία τῶν τριῶν τῶν περικλῶν τρίγωνον τὴν ἡσον. καὶ δ' Ἰππὶ θρηναῖς ἀπὸ πλάς, καθ' ἑπὶ καὶ ἡ Καινὺς πρὸς τὴν ἰσθμῶν, ἀπὸ τοσοῦτον ἴνα ἀφ' ἀπὸ ἀπὸ πρὸς τὴν αἰπὴν. Hoc est: Prope enim & Cænys est, distans à Medamâ stadia CCL; quæ ultima faucis freti coarctat ex adverso Peloriadis, ex Sicilia eò porrecti promontorii. hoc quidæ unum ex tribus est promontoriis, quæ Siciliam faciunt triquetram. Obvertitur autem ortui aëstivo; sicut Cænys occasu. quo fit, ut ab se invicem avertantur. Stephanus, nescio, quo auctore falsò acceperit, Cænyn esse insulam. *Καινὺς*, inquit, ἢ τὸ πηλίσιον Πελωριάδ τῆς καὶ Σικελίας ἄκρας, πρὸς δύσιν νότου. Hoc est: Cænys, insula prope Peloriadem Sicilia promontorium, in occasum vergens. Sed, quid hoc est, ἢ τὸ πρὸς δύσιν νότου; Certè, aut ipse hoc Stephanus olcitanter è Strabone transcriptit; aut exscriptor eius imperitus & malè curiosus vocabulum ἄκρα in ἡσον permutavit. Errant præterea nostri sæculi scriptores, idem promontorium Polybio arbitrantès adpellari τὰς Σλώξ. quum hic locus in ipsâ fuerit Sicilia prope Pelorum; ut suo loco ostenditur.

BALARVS & ABALA, PORTVS.

Inter portum Orestis & Scyllæum fuit PORTVS BALARVS, uni Appiano, bell. civil. lib. IV, memoratus. τέτων, inquit, ὁ καὶ Καρρήνησιν ὄν, ἐπεμπε Σαλαμιδιῶν Ἰππὶ νεῶν πλάς, Πομπηίων ὡς ὄχρητες ἔργον ἐξελθὲν ἀπὸ τῶν ἰσθμῶν. Ἐ αὐτὸς ἢ Δία τὴν ἰσθμῶν, ὡς αὐτὸ Σαλαμιδιῶν συμβολῆσαν πρὸς Ῥηγιον. Σαλαμιδιῶν δὲ ὁ Πομπηίων ἀπαιτῶν μετὰ πλάς καὶ πρὸς πορθμὸν ναυμαχίας ἀμφὶ τὸ Σκυλλαιον αὐτοῖς ἡγοιμήης. αἱ μὲν ἔ Πομπηίων ἡγῆς καὶ Φόπραι τὴν ἰσθμῶν, καὶ ταυτικῶν ἀνδρῶν ταχύντη καὶ ἐμπήρια περὶ τὸν. αἱ δὲ Ῥωμαίων, ἀπὸ βαρύνται καὶ μείζεις, ἐμὸ χροῦ. ὡς δὲ ὁ σαυήης ἔ πορθμῶ κλυδῶν ἐπερίγνετο, καὶ διακῶν ἢ Ἰάλασσα ἐφ' ἐκάτερον ἰσθμῶν πορθμῶ, οἱ μὲν ἡστων ἐμὸ χροῦ πρὸς ἔθρας πρὸς κλυδῶν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸ Σαλαμιδιῶν ἔπὶ ἐσώτες βεβαίως πρὸς ἀπὸ τῆς, ἔτε τοῖς κώπας ἐπὶ αἰαφῆρδν διωκόμενοι, ἔτε πρὸς πῶδαλια ἐχούτες ἐπὶ τῆς, αὐτῶν τῶν ἰσθμῶν. ὡς τε κλυδῶν ἐπὶ ἐπὶ τῆς ἡστων, πρὸς τῆς ὁ Σαλαμιδιῶν ἀπὸ τῆς. ἔτε καὶ ἡ καὶ ὁ Πομπηίων. ἡγῆς δὲ ἐκατέρων ἰσθμῶν διεφθάρη. καὶ τὴν λοιπὰς λελασθημένους τε καὶ περὶ τῆς ὁ Σαλαμιδιῶν ἐπιστάσαν, ἔτε πρὸς τῆς ἐς λιμένα πρὸς τῆς πορθμῶν Βαλαρόν. Hoc est: Quibus auditis Caesar, misit Salvidienum cum classe, quasi obiter debellaturum Pompeianos: ipse per Italiam iter fecit, occursum illi ad Rhegium. Pompeius autem hosti obviam cum magnâ classe profectus est; ita ut in aditu freti circa Scyllam naves concurrerent: Pompeianos agiliores & meliùs instructa sociis navalibus: Romana graviores & majores; eoque impeditiores. Huc accedebat solita eius freti fluctuatio, reciprocantibus undis; & asfvetos minùs quam alteros turbantibus. nam Salvidieni milites nec in vestigio firmiter herere, ut in re insolitâ, nec remis uti poterant, nec clavos moderari pro arbitrio. quâ re turbati, sub vesperam demum, signo audito, se receperunt priores. mox & Pompeius receptus cocinit. Navium amissarum utrique par fuit numerus. laceras ac satiscentes Salvidienus refarciit. subductus in portum freti proximum, nomine Balarum. An sit illi vulgaris adpellatio Tropæa, videri

videri possit, Eidem Appiano, civil. lib. v, portus ABALA est, inter Siciliam & Coccynum promontorium alicubi; quod Coccynum Ortelius suspicatur esse Cocintum. Vnde verisimile fit, eundem esse cum Balaro portum.

Porro, trans promontorium Cænyn, ad 1000 passus, fuit in litore COLVMNA

RHEGINA, Græcis Ποσειδωνιον, POSIDONIUM, id est, si Latinè veritas, NEPTVNIVM, COLVMNA RHEGINA, vel POSIDONIUM.

dicta. Strabo, loco proximo: Α' πὸ τῆς Κανύου μέγιστα Ποσειδωνία, τῆς Ρηγίνων ἐπιλήθουσι, πρὸς πορθμὸν δὴ καὶ ἐνωπὸς ὄσον ἐξασάδιον, μικρῶν δὲ πλείον τὸ ἐλαττοῦν Διαπίρραμα. Δοτὰ δὲ ἐπιλήθεις ἐκατὸν εἰς Ρηγίον, ἥδη δὲ πορθμὸν πλάγιοι μέρη, περὶ ἑσσι πρὸς τὸ ἐξωτὸν πρὸς τὸ ἐξωτὸν τῆς Σικελίας πλάγιοι καλαμῶν. Hoc est: A Cænyn usque ad Posidonium, quæ columna est Rheginorum,

10 freti angustus protenditur meatus, sex circiter stadiorum longitudine: paullo verò longior est brevissimus trajectus. A Columna porro Rhegium usque c sunt stadia, fretum jam dilatato, quæ ad externum navigatur mare, quod orientem spectans Siculum vocatur. Et eodem libro postea, in descriptione Sicilia: τὸ δὲ γῆμα διαίρεσι τρεῖς ἀερα. Πελοποννήσου ἢ πρὸς τὴν Κανύου καὶ τῆς ἐπιλήθουσι, mendosè heic inferum est] τῆς Ρηγίνων ποιεῖται τὸ πορθμὸν. Id est: Figuram eius tria definiunt promontoria. Pelorias; quo versùs Cænyn & Rheginorum Columnam fretum includitur. Verùm paullo longiorem ἐξασάδιον ἰσθμὸν τῆς ἐνωπὸν δὲ πορθμὸν, id est, quàm vi stadiorum, angustias freti facit lib. v. & lib. ii easdem facit vi stadiorum. τὸ δὲ ἐνωπὸν, inquit, τῆς πελάγιοι πλάγιοι ἢ Σικελία ἐστὶ, ἃ οἱ ἐκατέρωθεν αὐτῆς πορθμοὶ, ὁ ἑκὼ πρὸς τῆς ἰταλίας ἐπὶ τὰς ἐνωπιοὺς, ὁ δὲ πρὸς τῆς καρχηδονίης καὶ πελοποννήσου ἐνωπιοὺς. ἢ δὲ δοτὰ τῆς ἐπιλήθουσι

20 ὅτι τὸ ἐπὶ τὰς ἀδίων γεγῆμην μέγιστον ἰσθμὸν ἐστὶ τὸ δὲ τῆς Ρόδου καὶ τῆς ταύρον. Hoc est: Orientale huius maris latus est Sicilia, & freta ab utraq; eius parte: quorum alterum ad Italiam vii est stadiorum, alterum ad Carthaginem c100. Caterùm, linea, quæ ab Herculis Columnis ad fretum vii stadiorum ducitur, pars est linea ad Rhodum & Taurum inde pertinentis. Sic equidem cuncta exemplaria habent. At, cur ipse Strabo primùm dativo casu usus sit, ἐνωπιοὺς, mox verò genitivo, ἐνωπιοῦν; item cur eam vocem repetierit, quum semel eam posuisse sufficeret; equidem rationem nullam video. adde, quòd vox paullo pòst sequens, τὸ ἐπὶ τὰς ἀδίων; tum & illa lib. vi, ἐξασάδιον; satis aperto indicio docent, ubique legendum esse aut ἐπὶ τὰς ἀδίων; aut ἐξασάδιον. quæ vox ἐξασάδιον nisi & ipsa mendosa sit pro ἐπὶ τὰς ἀδίων; certè auctor memorià in ἐπὶ τὰς ἀδίων; heic lapsus est. quamvis ab ipso hæc habuisse videatur Apollonii scholiastes, ad Ἀρροναυτικῶν lib. iii: ἢ Σικελία ἐνωπιοῦν καὶ τῆς ἰταλίας. ἐστὶ δὲ τῶν μέγιστων ὁ πορθμὸς, διέχων ἐνωπιοὺς ἐπὶ τὰς ἀδίων ἐξασάδιον. Hoc est: Italia ex adverso Sicilia posita est. fretum verò, quod heic intermedium est, stadia vii à Sicilia Italiam versùs protenditur. Caterùm, Plinius ita scribit, lib. iii, cap. v: Promontorium Palinurum. à quo, sinu recedente, trajectus ad Columnam Rhegiam c millia passuum. Et paullo pòst: Opidum Scyllæum; Crathæis fluvius, mater, ut dixerit Scyllæ. dein Columna Rhegia; Siculum fretum; ac duo adversa promontoria; ex Italia Cænys, ex Sicilia Pelorum, xii stadiorum intervallo. unde Rhegium, xii c100 passus. Scilicet à Columnâ. Idem Plinius, eodem libro, cap. vii, de Sicilia: Quomdam Brutio agro coherentis mox interfuso mari avulsa, xii millia [in] longitudinem fretum, in latitudinem autem

40 M 10 passus, juxta Columnam Rheginam. Idem & Polybius tradit, lib. i. τὸ δὲ εἰς ἀρπυγῶν (inquit) κεκλιμῶν τῆς Σικελίας ἀκρωτήριον ἐξ ἑκὼ πρὸς τὸ πορθμὸν τὸ πρὸς δύο μέγιστον. ἀπὸ τῆς ἰταλίας εἰς δίκαια δύο στάδια. πρὸς (αγορῶν) δὲ Πελοποννήσου. Id est: Quod autem ad septemtriones vergit Sicilia promontorium, fretum ab occasu terminans, distansque ab Italiâ ad xii stadia, Pelorias dicitur. Duodecim stadia sunt c100 passus. Observandum prætereà, quòd apud Plinium Columnæ cognomen vitiatum legitur, Rhegia, pro Rhegina; quod patet ex suprâ scriptis Strabonis verbis, cui est ἐπιλήθουσι (ut alia habent exemplaria) ἐνωπιοῦν τῆς Ρηγίνων, id est, Cippus seu Columna Rheginorum. Apud Melam etiam peius legitur Columna regia; quum ipsum opidi vocabulum proximè adscriptum sit, Rhegium. Meminit ejus Columnæ Appianus quoque, Bell. civil. lib. v, de Octavio Cæsare loquens,

50 à Tarento per Siculum fretum ad Cumas tendente. Antonino denique memoratur eadem. VESTIGIVM huius COLVMNAE hodiè nullum exstat. in mediterraneo tamen ad tria circiter millia passuum à dicto litore, opidulum, vulgò Calanna dictum, antiquæ illius Columnæ nomen, quamvis depravatum, memoriâque ferre videtur. COLVMNAM RHEGINAM in limitem fuisse positam, (uti Strabo docet, lib. i ii, de Herculis columnis ad fretum Gaditanum diserens,) ego dubito. quandoquidem inter Italiam sive Rheginorum agrum, & Siciliam sive Zancleorum, qui postea fuere Messenii, agrum, certior disertiorque erat terminus ipsum fretum. Notas

fuisse & indicia trajectus ex Italiâ in Siciliam, & ex insulâ in continentem; multò credibilius erat. namque à Columnâ trajecisse ad Peloriadem sive Pelori turrin, qui Siciliam ex Italiâ petebant, patet ex Antonini itinerario. Cæterò, eadem COLUMNNA RHEGINA in antiquâ lapidis inscriptione vocatur STATVA. Inscriptio inserta parieti cuiusdam cauponæ Pollæ opiduli, talis est:

VIAM·FECET·AB·REGIO·AD·CAPVAM·ET·IN·EA·VIA·
 PONTEIS·OMNEIS·MEILLIARIOS·TABELLARIOSQVE·
 POSEIVEI·HINCCE·SVNT·NVCERIAM·
 MEILIA·LI·CAPVAM·XXCIV·MVRANVM·LXX·
 1111·CONSENTIAM·CXXIII·VALENTIAM·CLXXX·
 AD·FRETVM·AD·STATVAM·CCXXXII·REGIVM·
 CCXXVII·SVMA·AE·CAPVAM·REGIVM·
 MEILIA·CCCXXI·

Ex hac etiam inscriptione, licet alioquin satis ineptâ, perspicitur, Columnnam sive Statuam Rheginam ad freti angustias, id est, propè promontorium Cæryn, fuisse positam.

RHEGIUM
 opidum.

Post Columnnam Rheginam ipsum sequitur Rhegium opidum, cognomine IVLIVM. 20 ut apud Ptolemæum: Σκύλλαιον ἄκρον, Ῥήγιον ἰῆλιον, Λευκοπέτρα ἄκρα. Id est: Scyllæum promontorium, Rhegium Iulium, Leucopetra promontorium. Vulgò nunc incolis, & elegantius loquentibus, Reggio vocatur. Mela ad verso itinere incedens, lib. II, cap. IV: Columnna Rhegina, Rhegium, Scylla. Malè Rhegium inter Columnnam & Scyllam; quum Columnna fuerit inter Scyllam & Rhegium. Barrius: Rhegium inter Lubonem & Calopinacum amnes. [Horum hic à meridie est.] Post Calopinacum Agatha amnis excurrit, inde est Leucopetra portus, à Rhegio millia passuum V. Suprà est eiusdem nominis Græcum opidulum, olim P. Valerii villa; à Rhegio millia passuum VIII. inde Leucopetra promontorium, à Rhegio millia passuum XII. OPIDANI inde fuere RHEGINI. Stephanus: Ῥήγιον, πόλις Ἐλλωῖς. ὁ πλείης, Ῥήγιον. Id est: Rhegium, urbs Græca. opidanus, Rheginus. Et ita sæ. 30 pius Strabo. Hinc etiam Latinis, Columnna Rhegina; & Solino, cap. VIII, Rhegini saltus: de quibus postea plura, Imperitè heic faciunt, licet aliàs doctissimi viri, quotquot vel Rhegenses vel Rheginenses huius Rhegii opidanos adpellant. quidpe illud est vocabulum incolarum Rhegii Lepidi in Galliâ Cispadanâ: hoc verò nullâ ratione sic formari potest, nisi ab opido aliquo Rhegino seu Rheginâ. Verùm, ut in aliis, sic in hoc quoque vocabulo, Græcam adspirationem Romanos vitasse; patet ex utroque Itinerario; tum ex suprà dicti lapidis antiquâ inscriptione. Scripsere igitur REGIVM; unde opidani REGINI. Hinc puto in Melæ etiam nunc exemplaribus esse Columnna Regia, pro Rhegina. Posteriores grammatici, ut in plerisque aliis gentium, opidorum, fluminumque, ac hominum propriis nominibus, huic etiam adspirationem ex Græco 40 addiderunt. Cæterò GRAECAM fuisse VRBEM, modò è Stephano intelleximus. hinc Græcum quoque eius esse vocabulum, antiquissimi prodiderunt scriptores. Plinius, lib. III, cap. VI II: Columnnam Rheginam. Ab hoc desciscendi argumento Rhegium Græci nomen dedere opido, in margine Italiae sito. Hinc illud poetæ: Aeneid. lib. III:

Hæc loca vi quondam & vastâ convulsa ruinâ
 (Tantum evi longinqua valet mutare vetustas)
 Dissiluisse ferunt. quum protinus utraque tellus
 Vna foret, venit medio vi pontus, & undis
 Hesperium Siculo latus abscidit; arvaque & urbeis
 Litore diductas angusto interluit aestu.

Sic & Strabo, dicto lib. VI. at & aliam nominis originem indicat ibidem his verbis: 50

Πλὴν εἴτε διὰ τῶν τῶν αἰτίων τῶν ὀνομα τῆ πόλις γέγονεν, εἴτε διὰ τῶν Ἰπτιφάδων τῆς πόλεως, ὡς αὐτὸ βασιλεὺς τῆ Λαλίνη Φωνή προσεγοροῦσάντων Σαμνιῶν, διὰ τὸ τὸς δεχηγίας αἰτῶν κενωῆσαι Ῥωμαίοις τὸ πολιτείας, & Ἰπτιπλὸν χεῖρ ἰσχυρῶς τῆ Λατίνη ἀγαλῆσαι, παρὲς σκοπεῖν ὁπωτέρως ἔχει τὰ λυθές. Id est: Verùm enim verò, hæc ne nominis causa sit, an verò splendor atque illustritudo eius; cuius gratiâ Samnites (horum enim principes Romana civitatis fuerunt participes, Romanoque usi plurimum sermone) Latinâ voce adpellarint Regium, quod Græcis est

- est βασιλεὺς, alius dījudicandum in medio relinquo. ORIGINEM atque CONDITOREM urbis, ostendit Isacius Tzerza in Lycophronem commentans, esse Iocastum, Aeoli filium; teste Callimacho. Huic adfensisse videtur & Eustathius, in Dionysium, orbis terrae descriptorem, commentans; nisi quod corruptum nomen Ἀκάστου habet; quum verum nomen sit Ἰοκάστου; uti praeter Tzerzam ex Diodoro quoque patet. Itaque Rhegium, si Callimacho credimus, mox à Troiano bello originem suam accepit. ad istum quidpe Aeolum pervenisse in erroribus suis à Troia captā Vlysssem, idem tradit Diodorus, lib. v. Vide de hoc Aeolo Siciliam nostram. Verum haec ex priscorum Graecorum μυθολογικαῖς se prodere, ipse fatetur Diodorus; unde
- 10 haud dubiè habuit eadem Callimachus poëta, Diodoro longè vetustior. Certè Strabo atque Solinus geographi, non ex fabulis, sed certis rerum auctoribus, longè alios huius urbis tradunt conditores. Solinus, cap. VIII: *Notum est*, inquit, *Rhegium à Chalcidensibus constitutum*. At Strabo, dicto lib. VI, ita scribit: κλισμα δὲ ἐστὶ τὸ Ῥήγιον Χαλκιδικῶν. ἔστι δὲ Ῥησιμὸν δεκατὸν ἑνὸς τῶν Ἀπιδων δὲ ἀφορίας, ὑπερον ἐν Δελφῶν δαπνύσει δαυρὸς φασί, ἀραλαβόντας ἑ ἄλλυς τὸ οἶκος. ὧς δὲ Ἀγλιος Φησι, Ζαγκλαῖος μετὰ τὴν αὐτὴν ἑστὶν Χαλκιδικίας, καὶ οἰκιστὴν Ἀνκμνησον σωίσησον ἐκείνων. ἦσαν δὲ τὸ δαπνύσει καὶ οἱ Μεσσηίων Φυράδων, τὸ ἐν Πελοποννήσῳ, κατὰ τὴν ἀσπίδα τῶν ὑπὸ τὴν Βαλδορῶν δέναι δίκας τῶν τὸ Φησι τὸ παρῆσαν τὸ ἐν Λίμνης ἡροιδῶν τῶν Λακεδαιμονίους, ἄς ἐαυτοῖς ἐβίβοντο, πεμφθείας δὲ τῶν ἡροιδῶν, καὶ τὸς δὲ τῶν ἀπιδων ἀπέκτιναν. ἀραλαβόντας οὖν εἰς Μάκισον οἱ Φυράδες, πέμποντες εἰς θεῶν, μετὰ τὸν τὸ Ἀπιδων καὶ τὸ Ἀρμῶν, εἰ τοῖσιν τογχανοῖεν, ἀνδρῶν ἐπιμύρον αὐτοῖς, ἑ πωροῖοι, πῶς ἀν σθεῖεν δαπνύσει. Ὁ δὲ Ἀπιδων ἐκέλευσε ἐκείδω καὶ Χαλκιδικῶν εἰς τὸ Ῥήγιον, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν χάρμην ἔχον ἑ γὰρ δαπνύσει αὐτῶν, ἀλλὰ σῶσε. μέλλοις γὰρ δὲ μὴ σῶσα φανείησθεσσι τῆ πατρὸς, ἀλαστοῖον μισρὸν ὑπερον ὑπὸ Σπαρτιατῶν. οἱ δὲ ὑπέκτισαν. διόπερ οἱ τὸ Ῥήγιον ἡγεμόνες μετὰ Ἀναξίλαον ἑ Μεσσηίων ἡγῶν ἀκαθίσαντο. Hoc est: *Conditum est Rhegium à Chalcidensibus; qui, quum, ex oraculo de- cimatione factā, Apollini propter agrorum sterilitatem essent consecrati, huc postea à Delphis commigrasse dicuntur; domo etiam aliis sibi adscitis. Antiochus autem tradit, Chalci- densis à Zancleis accitos, conditoremque colonie Antimnestum iis constitutum fuisse. Ve- nerunt autem in societatem colonie Messenii etiam à Peloponneso, ejecti factione suorum, re- cusantium penas dare Spartanis ob violatas in Limnis virgines; quas Messenii, missas ad rem sacram, per vim stupraverant; trucidatis insuper iis, qui eas defendere volebant. Ita- que exsules, quum Macistum recessissent, miserunt Delphos, expostulatum cum Apolline atque Dianā, quod eā ipsis fortunā uti sinerent, vindicare injuriam diis istis factam volen- tes: simulque quaesitum, ecquam rebus perditis salutem invenirent. Tum eos Apollo jussit socios sese adjungere Chalcidensibus, Rhegium migrantibus: suaque sorori gratias agere. non enim perissee ipsos; sed exitium evitasse. alioquin unā cum patriā perituros, quam paullo post Spartani essent excisuri. Paruerunt oraculo Messenii. Eoque factum, uti Rheginorum duces usque ad Anaxilaum semper de genere Messenio fuerint delecti. Circa eadem igitur tempora Rhegium cum Tarento conditum fuit. qua de re vide ea quae supra ad*
- 40 Tarenti descriptionem adduximus. RHEGIUM COLONIAM à triumviris destina- tam, docet Appianus, lib. IV. ubi inter praecipuas Italiae urbeis recensetur. Verba illius sunt haec: Ἐπελπίσει ἡ ἡδὴ τὸ στρατὸν ἐς τὴν νικητήρια ἑ πόλεως ἄλλυς τε δωρεαῖς καὶ κα- τὰ τὴν δόξιν τῶν Ἰταλικῶν πόλεων οὐκωκαδεκα, αἱ καὶ ἀβυστία ἑ ἰδαφί καὶ οἶκος εἰς κἀλλ. Δίσι- φέρουσι, ἑμῶν αὐτοῖς ἰδαφί καὶ οἶκος αὐτῶν ἀραλαβόντας, ὡσπερ αὐτοῖς ἀντὶ τὸ πόλεμιας διο- ρύλησθαι ἡροιδῶν. καὶ ἦσαν αἱ πόλεις ἄλλυς πῆ ἀφ ἀβυστίας καὶ μάλιστα αὐτῶν, Καπὴν, καὶ Ῥή- γιον, καὶ Οὐενυσία, καὶ Βενεβεντίς, καὶ Νεκαρῶν, ἑ Ἀρμῶν, καὶ Ἰπιδων. Hoc est: *Et quod alacrior redderetur exercitus, post proposita victoria premia, praeter alia donativa, promissa sunt eis colonia XVIII Italicarum urbium, tam opibus quam agri bonitate ac edificiorum pul- critudine praecellentium; quarum urbana ac rustica praedia non secus quam bello capta divi- dendentur. Inter has eminebant, Capua, Rhegium, Venusia, Beneventum, Nuceria, Ari- minum, Vibona. At eodem libro postea inde exempti rursum leguntur. Ὁ δὲ Καῖσας (inquit Appianus) ἐπελθὼν, Ῥηγίους αὐτῶν καὶ Ἰπιδωνοῖς μετὰ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἰδαφί, ἀλαλύ- σθαι αὐτοῖς ἐν τῶν Ἰταλικῶν ἰδαφί γὰρ οὐκ ἔστι ἑ πορθμῶν μάλιστα. Hoc est: *Casar verò super- veniens, ipse Rheginis ac Vibonensibus fidem dedit sanctissimam, fore ut eximerentur è nu- mero destinatarum in victorie premium. hos enim maximè timebat, ut freti vicinos. Li- bro verò quinto coloniarum deductarum fit mentio, unde & hanc deductam fuisse, probabile est, indeque haud dubiè Iulium Regium vel Rhegium Iulium, nomen acce- pisse.**

pisse. nisi cognomentum hoc ex eo dicas exortum; quod apud Cornelium Tacitum, Annal. lib. 1, his legitur verbis: *Eodem anno Iulia supremum diem obiit; ob impudicitiam olim à patre Augusto Pandateria insulâ, mox opido Rheginorum, qui Siculum fretum adcolunt, clausa.* Sed mirum, id cognomenti nemini alii auctorum, quam Ptolemæo, usurpatum.

TEMPLVM
DIANAÆ.

Rhegio non procul TEMPLVM DIANAÆ memoratur Thucydidi, lib. VI. Ἀφίχοντο ἐς Ρήγιον (inquit) τῆς Ἰταλίας ἀκρωτήριον, καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο. καὶ ἐξω τῆς πόλεως (ὡς αὐτὴς εἶπω οὐκ ἔδεχοντο) στρατιπέδον τὸ καλεσκόμενον ἐν τῷ τῆς Ἀρτίμιδος ἱερῷ, ἃ αὐτῆς καὶ ἀγορὰν παρέειχον. καὶ τὰς ναῦς ἀελεκύσειας ἠύχασαν· καὶ πᾶσι τε τῆς Ρηγίνης λόγους ἐπιήσαντο. Hoc est: *Ventum est Rhegium Italiae promontorium. ubi contractis jam copiis extra urbem, quoniam intra muros non recipiebantur, castra communitur ad Dianae delubrum; ubi forum venalium eis praebitum est: subductisque navibus orium tenuere, & ad Rheginos verba fecere.*

Porro, itinera ad dictum fretum Siculum in Itinerariis describuntur huiusmodi:

Antonini:

Nicotera
Ad Mallias XXIII,
Ad Columnam XIII.

Tabula:

Tauriana
Arciade XII.
.... XII.
Regio XVII.

20

ARCEADES
flumen.

ARCIADES an etiam opidi nomen fuerit, equidem ego nescio. Idem esse vocabulum, quod Varroni *flumen ARCEADES* hoc tractu circa Rhegium Iulium memoratur, haud dubito.

FRONS ITA-
LIAE.

FRONTEM hinc ITALIAE (quæ & MAGNA GRAECIA apud Plinium adpellatur, ac Martiano GRAECIAE ORA) per Aufonium mare atque tres eius sinus, inter Salentinum & Zephyrium vel (ut circa hunc terminum variat ipse Plinius) Leucopetram, promontoria, agnoscere est. AUFONIUM autem MARE, à Sicilia ad Salentinum usque promontorium ipse agnoscit Plinius, lib. III, cap. v. *A Ligustico*, inquit, *ad Siciliam Tuscum. ultra Siciliam ad Salentinos Aufonium Polybius adpellat.* Hinc etiam lib. XIV, cap. VI, inter vina ab Aufonio mari eminentia connumerat Thurina & Lagarina & Tarentina. Itaque sinus isti tres Aufonii maris sunt isti: Primus inter promontoria Salentinum & Lacinium, TARENTIVS, *Golfo di Taranto*, à Tarento uberrimâ eius urbe dictus. De hoc plura vide ad Lacinium promontorium infra. Secundus, inter Lacinium & Cocintum promontoria, SCYLACEVS sive SCYLACIVS, ab opido *Scylaceo* sive *Scylacio*; quod quum Græcis fuerit Σκυληιον, Scyletium, ipse quoque sinus illis dictus est Σκυληϊαδος, SCYLETIVS; ut supra ad Lamecinum sive Terinæum finem dictum est. hic sinus *Golfo de Squilacci* vulgò nunc dicitur. tertius inter Cocintum promontorium & urbem Locros sive Zephyrium promontorium, vel (uti dictum, Plinio circa hunc terminum variante) Leucopetram, LOCRENSIS; quem sic dixeris ab illustrissimâ huius litoris urbe *Locris*, Zephyrio promontorio quondam adpositâ. vel BRVTIVS, sic quidpe Martiano, Solino & Plinio quoque nuncupatur. vulgò nunc est *Golfo di Girazzo*. Scinditur itaque Italia sive eius frons duo in cornua, Leucopetram & Salentinum promontoria. Apenninus itidem in duo; quorum unum est eadem Leucopetra; alterum autem Lacinium. Plinius Italiae frontem compressit inter Lacinium & Zephyrium: nam patere eam ait LXXXII millia tantum. hæc autem duo promontoria, Lacinium & Zephyrium, ipsa inter se LXXX circiter passuum millia distant; quum à Zephyrio ad Salentinum promontorium millia sint haud ita pauca. Verba eius hæc sunt, lib. III, cap. v: *Columna Rhegina: Siculum fretum, ac duo aduersa promontoria; ex Italiâ Canys, ex Sicilia Pelorum; XII stadiorum intervallo. unde Rhegium, XII circiter passuum. inde Apennini silva Sila, [&] promontorium Leucopetra, XII millia passuum. ab eâ Locri, cognominati à promontorio Zephyrio. absunt à Silaro CCCIII millia passuum; & includitur Europe sinus primus. Et cap. x: *A Locris Italia frons incipit, Magna Græcia adpellata, in tres sinus recedens Aufonii maris; quoniam Aufones tenuere primi. patet LXXXII millia passuum; ut auctor est Varro. plerique LXXII millia fecere.* In eâ orâ flumina innumera, sed memoratu digna. à Locris Sagra; & vestigia opidi Caulonis;*

nis;

lonis; *Mystia*, *Consilinum castrum*; *Cocintum*, quod esse longissimum Italiae promontorium, aliqui existimant. dein, sinus & [opidum] *Scylacium*; *Scylletium Atheniensibus*, quum conderent, dictum. quem locum, occurrens *Terinaeus sinus*, peninsulam efficit: & in eâ portus, qui vocatur *Castra Annibalis*; nusquam angustiore Italia. xx millium passuum latitudo est. Amnes ibi navigabiles, *Crotalus*, *Semirus*, *Arocha*, *Targines*. opidum intus, *Petilia*; mons *Clibanus*. promontorium *Lacinium*. Et cap. xi: A *Lacinio* promontorio secundus Europa sinus incipit, magno ambitu flexus, & *Acroceraunio Epiri* finitur promontorio. Quod ait, *A Locris Italia frontem incipere*, id de ipso promontorio intelligendum *Zephyrio*, in quo quondam urbs *Locri*. *Mela* perperam pro *Cocinto Zephyrium* posuit; ideoque malè tertium sinum facit inter *Zephyrium* & *Brutium*, id est, *Leucopetram*, promontoria. quum à *Zephyrio*, quod *Bursanum* est, exiguus sit sinus; inde verò rectum ferè litus ad *Leucopetram*. Verba illius hæc sunt, lib. II, cap. IV: *Italia ab Alpibus incipit in altum excedere: atque, ut procedit, media se perpetuo Apennini montis jugo attollens, inter Adriaticum & Tuscum, sive, ut aliter eadem adpellantur, inter superum mare & inferum excurret, diu solida. Verùm, ubi longè abit, in duo cornua scinditur; respicitque altero Siculum pelagus, altero Ionium. Et postea: Hucusque Adria, hucusque Italia latus alterum pertinet. Frons eius in duo quidem se cornua, sicut supra diximus, scindit: ceterum, mare, quod inter utraque admisit, tenuibus promontoriis semel iterumque distingvens, non uno margine circuit, nec diffusum patensque; sed per sinus recipit. Primus, Tarentinus dicitur, inter promontoria Salentinum & Lacinium: in eoque sunt, Tarentus, Metapontum, Heraclea, Croto, Thurium. Secundus, Scylaceus, inter promontoria Lacinium & Zephyrium: in quo est Petilia, Cacinum, Scylaceum, Mistra. Tertius inter Zephyrium & Brutium; Consilinum, Cauloniam, Locrosque circumdat. In Brutio sunt, Columna Rhegna, Rhegium, Scylla, Taurianum, & Metaurum. Hinc in Tuscum mare deflexus est, & eiusdem terra mare alterum. Intellexisse tamen Melam Cocintum per Zephyrium, inde patet, quòd in tertio hoc sinu inter Zephyrium & Brutium promontoria, Consilinum, Cauloniam & Locros locat; quæ opida inter Cocintum Zephyriumque fuisse, infra ostendetur.*

Atque hæc de Italiae fronte, eiusque & Apennini cornibus, Aufonio item mari, ac illius tribus finibus, conjunctim dicta sufficiant. nunc ad singula loca transeamus.

Ab Rhegio opido millia passuum XII sequitur *LEUCOPETRA* antiquum illud promontorium, Ciceroni, Straboni, Thucydidi, Dionysio Afro, Eustathio, Ptolemaeo, Appiano, Solino, Martino Capellæ, Prisciano, ac Tabulæ itinerariæ memoratum. vulgò nunc est *Capo dell' Armi*; in quo certè definit alterum cornu Apennini montis, hoc demum loco *λευκὴ τῆ πέτρα*, id est, albo saxo, abrupti; à longinquo etiam navigantibus, & à Taurimontano, &, quod hinc Messanam versus recedit, litore, conspicui. Cicero ad Atticum, lib. XVI, epist. VI: *Sed putabam, quum Rhegium venissem, fore, ut illic delixar τὰ δὲ ἰσχυρὰς, cogitarem, Corbità ne Patras, an Actuariolis ad Leucopetram Tarentinorum, aut inde Corcyram; & si onerariâ, statim ne feres, an Syracusis.* Ita equidem omnia habent Ciceronis exemplaria. Verùm pro aut jam alii legendum censuerunt atque. pro Tarentinorum restituendum esse Rheginorum; cum ex aliis auctoribus, qui Leucopetram in Rheginorum ponunt agro, tum ex ipsius Ciceronis epistolâ continuò subsequente adparet. Octavo, inquit, Id. Sext. quum à Leucopetrâ profectus (inde enim transmittēbam) stadia circiter CCC processissem, rejectus sum austro vehementi ad eandem Leucopetram. Ibi quum ventum expectarem, (erat enim Villa Valerii nostri, ut familiariter essem, & libenter;) Rhegini quidam, illustres homines, eò venerunt, Româ sanè recentes. Sed clariùs etiam è Philippicâ primâ; ubi de eadem re ita scriptum legitur: *Quum Brundisium, iterque illud quod tritum in Græciam est, non sine causâ vitavissem, Kalend. Sextilib. veni Syracusis; quòd ab urbe eâ transmissis in Græciam laudabatur. Quum autem me ex Sicilia ad Leucopetram, quod est promontorium agri Rhegini, venti detulissent: ab eo loco conscendi, ut transmitterem: nec ita multum prociectus, rejectus austro sum in eum ipsum locum unde conscenderam. quumque intempesta nox esset, mansissemque in villâ P. Valerii, comitis & familiaris mei; postridieque apud eundem, ventum expectans, manerem; municipes Rhegini complures ad me venerunt. ex his quidam Româ recentes. Idem promontorium Sallustius adpellat BRUTIVM. Omnis, inquit, Italia cuncta in angustias, scinditur in*

LEUCOPETRA
promontorium.

duo

duo promontoria, Brutium & Salentinum. Intelligere verò Sallustium per Brutium promontorium Leucopetram, Melæ verbis confirmari potest, qui in Brutio sinu collocat Columnam Rhegium, Scyllam, Taurianum, & Metaurum.

RHEGIUM PROMONTORIVM.

Medio inter hoc promontorium Leucopetram & Rhegium opidum situ, id est, circa VI utrimque millia passuum, aliud est promontorium, haud dubiè illud, quod Thucydidi lib. III & VI Ῥήγιον adpellatur ἀκρωτήριον, RHEGIUM PROMONTORIVM. Locum libri VI suprâ ad Templum Dianæ videre est. Verba eius lib. III de Locrensis hæc sunt: Εἰ γὰρ κερτήσαν τῶ ναυτικῷ, τὸ Ῥήγιον ἠλπίζον περὶ τὴν καὶ ναυσὶν ἐφορμήντες ἐκείνης χειρῶσιν, Ἐὐδὴ σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πειράματα γίγνασθαι. Ἐπίσης γὰρ κερτήσαν ἔτε Ῥήγιον ἀκρωτήριον ἢ Ἰπιδίας τῆς τε Μεσσηνίας ἢ Σικελίας, ποῖς Ἀθωαίοις τε ἄλλοις αἰεὶναι ἐφορμῆν, καὶ ἔπειθ' αὖ κερτῶν. Hoc est: Sperabant enim, si classe vicissent, terrâ marique adgressos se Rhegio facile potituros: ac res suas jam potentiores futuras. quidp̄, quum propinqua inter se essent, Rhegium promontorium in Italiâ & Messena in Siciliâ; non permissuros ut ingrederentur Athenienses, fretumque obtinerent. Certè fretum, quod à Cærny ac Peloro promontoriis incipit, ad dictum promontorium, VI millia passuum à Rhegio situm, definit. Apud Strabonem, lib. VI, sic legitur: Ἀπὸ δὲ Ῥηγίου πλεονὶ πρὸς ἑῶν, ἀκρωτήριον καλεῖται, ἀκρὰ δὲ τὸ Ῥηγίον ἐστὶν πενήκοντα σταδίοις, εἰς τὸ τειλεῖται Φρησὶ τὸ Ἀπεννίνου ὄρος. Hoc est: Ab Rhegio versus ortum solis si navigatur ad 1 stadia, pervenitur ad promontorium, quod Leucopetram, id est, album saxum vocant, à colore: in quod desinere Apenninum montem ajunt. Tabula sic habet:

Regio
Leucopetra v.

Strabo equidem situm Leucopetræ rectè denotavit. cætero intervallo aut ipse aut exscriptor eius erravit, aut per Rhegium intellexit hoc ipsum Thucydidis promontorium. nam à Leucopetrâ usque ad Rhegium opidum millia, ut dictum, XII sunt. Voluisse autem Strabonem promontorium Rhegium, patet ex his etiam verbis quàm disertissimè, πλεονὶ πρὸς ἑῶν. quidp̄ ad πενήκοντα σταδίοις, id est, ad millia VI, & CCL passus, non πρὸς ἑῶν, sed πρὸς τὴν μεσημβρίαν, hoc est, ad meridiem versus, ab dictâ urbe Rhegio litus legitur. ab Rhegio autem promontorio litus ad prædictam Leucopetram πρὸς ἑῶν five ad orientem hibernum circumnavigatur. Neque hoc promontorium Rhegium Leucopetra esse potest, quoniam nullæ heic conspiciuntur λευκὰ πέτρα; sed radices eius in planum ferè atque apertum litus desinunt. Scyllax quoque superiori capite in finibus Lucaniæ à nobis emendatus, clarè & distinctè recenset Rhegium promontorium atque opidum.

HERCVLIS PROMONTORIVM.

A Leucopetrâ sequitur HERCVLIS PROMONTORIVM. Strabo, post memoratam Leucopetram: Ἐπειθ' ἐπὶ τῷ ἑσπέρῳ ὁ δὲ τελευτῶν ἀκρωτήριον καλεῖται μεσημβρίαν. καμψαὴ γὰρ εὐθείᾳ ὁ πλὴς λιθὶ μέχρι πρὸς ἀκρὰν Ἰαργύριον. Id est: Inde sequitur Herculis promontorium: quod jam postremum vergit versus meridiem: id ubi circumflexuris, protinus jam Africo vento navigabis ad Iargyrium promontorium. Ex istâ descriptione tam disertâ, Herculis promontorium id esse deprehenditur, quod vulgari nunc adpellatione dicitur Capo di Spartivento: quod nomen à dispersendo ventum fertur obtinere. nam qui à freto versus Calabriam navigant, hæc superato promontorio, vela mutant, Africoque objiciant, necessum habent: quod disertè testatur Strabo.

ZEPHYRIUM PROMONTORIVM.

Hinc post XII millia passuum est ZEPHYRIUM PROMONTORIVM, vulgari nunc vocabulo Capo Bursano dictum. Iovius & Facellus putant esse prædictum Spartivento. Avienus etiam malè eum hoc Leucopetram confundit. Dionysius, eiusque interpretes Avienus ac Priscianus, à Leucopetrâ ad Zephyrium versus Boream eunt. Strabo, lib. VI: Μετὰ τὸ ἑσπέρῳ, ἀκρὰ τῆς Λοκρῆδος, ἢ καλεῖται Ζεφύριον, ἔχει τὰ πρὸς ἑσπέρῳ ἀνέμοις λιθῶν, ἐξ ἧς καὶ τὸ ὄνομα. Id est: Post Herculeum promontorium sequitur Locrensis agrî promontorium, quod Zephyrium vocatur, habens portum ventis ab occasu flantibus expositum. unde etiam nomen.

COCINTVM PROMONTORIVM.

Medius inter Leucopetram & Lacinium promontoria excursus (uti Plinius loquitur, lib. III, cap. V) COCINTOS, five longissimum promontorium COCINTVM, à quo Scyllacius versus Lacinium incipit sinus, nullum aliud esse potest, quàm quod hodiè-

hodieque longissimo hoc tractu vulgari adpellatione dicitur *Capo di Scillo*. Polybii verba habentur superius lib. I cap. III, sub principium. Hoc promontorium adpellatum fuisse etiam CAECINVM & CARCINVM; infra ad expositionem opidi eiusdem nominis patebit. Appianus, Civil. v, habet promontorium *Coccynum*; quod Cocintum hoc esse, suspicatur Ortelius.

Potro, post Zephyrium promontorium sequebatur ipsa urbs celeberrima **L O -** **LOCRI**, **CRI** EPIZEPHYRII, a promontorio cognominata; Graece *Λοκροί οἱ ἐπιζεφυραῖοι*, ^{urbs.} Memoratur Plinio, Straboni, Scylaci, Herodoto, Svetonio, Pindaro, Dionysio Afro, Virgilio, Ovidio, Ciceroni, Aeliano, Heraclidi, Martiano Heracleensi,

10 Livio, Thucydidi, Valerio Maximo, & aliis. Pindarus, Olymp. odā x, adpellat *πῶλον Λοκρῶν Ζεφυραίων*. Odā autem xi, τ' ἐπιζεφυραίων Λοκρῶν ἡρώων. ubi scholia: *Γένη Λοκρῶν εἰσι τρεῖς· ἐπιζεφυραῖοι, Ὀζολαί, ἐπικνημιδίοι. τῶτων, οἱ μὲν ἐπιζεφυραῖοι εἰσι Λοκροὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ· οἱ δὲ Ὀζολαὶ πρὸς τῇ Αἰτωλίᾳ· οἱ δὲ ἐπικνημιδίοι πρὸς Εὐβοίᾳ*. Hoc est: *Locrorum genera tria sunt: Epizephyrui, Ozola, Epicnemidii. Horum illi sunt Locri in Italiā: isti verò apud Aetoliā; hi autem apud Euboeam*. Vide illic historiam de bello Locrensi; & Pythior. oden I; ubi etiam *Ζεφυραία Λοκρὸς παρθένος*; *virgo Locris Zephyria*. Strabo post promontorium Zephyrium paullo antè dictum, eodem lib. vi, hæc subiungit: *Εἰς ἡ πόλις οἱ Λοκροὶ οἱ ἐπιζεφυραῖοι ἔπειτα Λοκρῶν ἀποικιστῶν ἐν τῷ Κελασαίῳ κόλπῳ, μικρὸν ὑπερον τ' ἀπὸ Κρότωνος καὶ Συρακυσῶν κλισίως διακλιθεῖντες ὑπὸ Εὐάνθους. ἐ-*

20 *Φορῶ δ' εἰσὶν εὖ, τ' Ὀπουντίων Λοκρῶν ἀποικίας Φύλας. Ἐπὶ μὲν οὖν τρεῖς ἢ τέσσαρα ὄκταν ἔπι τ' Ζεφυραία, εἴτα μετ' αὐτοῦ τ' πῶλον συμπεραζάντων καὶ Συρακυσῶν. ἀμα γὰρ ἔπι ἐν οἷς [locus corruptus & compluribus verbis mutilatus. pro ἐν οἷς doctissimus Casaubonus restituit ἐν ὄκταν...]* Ἐἰσὶν ἐκείνῃ κρήνη Λοκρῖα, ὅπως οἱ Λοκροὶ ἐστρατοπεδοῦσάν τε. Εἰσὶ δ' ἀπὸ Ῥηγίης μέγλη Λοκρῶν ἐξαρχοὶ τὰ δίοι. Ἰδρῶ δ' ἡ πόλις ἐπ' ἐφρῶ, ἢ ἐσάπην καλῶσι. Hoc est: *Inde est urbs Locri Epizephyrui, colonia Locrensiū qui Crissum sinum adcolunt, deducta ab Euanthe, haud multo post Crotonem & Syracusas conditas. Male Ephorus, qui Opuntiorum Locrorum facit colonos. Quum treis quatuorve annos in Zephyrio habitassent, transfulerunt inde urbem, Syracusanis adjuvantibus. simul quidē hi incolebant,..... Est etiam ibi fons Locrius, ubi castra habuerunt Locrenses. Stadia sunt Rhegio ad Locros 150.*

30 *Urbs sita est in supercilio, quod Esopin adpellant. Urbs Locri quondam in Zephyrio promontorio collocata, postea in eum locum translata creditur, ubi nunc conspicitur opidum, vulgari vocabulo Gierazzo, Girace; præterlabente flumine, ad cuius ostium fuit PORTVS LOCROVVM. De urbe ita Dionysius Afer:*

*Ἄρχη δ' Ἀδριακοὶ καὶ Βρένιοι ἀνδρες εἶσι,
Τοσσάπων ναϊόντες, ὅσον Ἀδωνῶ ἔπι πέτραν.
καί τιν' εἰς βορέην Ζεφυραίων ὄρεα φαίνε' ἀκρῆ·
τῆ δ' ὑπὸ Λοκροὶ εἶασιν, ὅσοι πρὸ πύργου ἐπέσταν
ἠλθεν ἐπ' Αὐσονίῳ, σφετέρης μυχθῆτες ἀνάσσει·
τῶν καὶ τῶν ἡρώων εἰσὶν ἔπι περὶ χόλῳ Ἀλγηθῶ.*

Hoc est

*Propè verò Lucani & Brutii viri sunt,
Tantum incolentes quantum est ad Leucopetram.
Illinc verò ad boream Zephyrium adparet promontorium:
Sub hoc autem Locri sunt, qui prioribus annis
Venerunt in Ausoniam, quum rem habuissent cum suis dominabus:
Quorum etiam hodie genus est ad fluentia Alecis.*

40 Ad hæc ita Eustachius: *Ὁ π' ἄρ' Ζεφυραίων τμηματ' ἔστι βορρότερον τῆς Ἀδριαπέτρας, πρὸς ἀρκῆς τ' ἀπενίης· ἀφ' ἧ καὶ ἐπιζεφυραῖοι Λοκροὶ δουλοὶ κληθῆναι, ὡς περὶ αὐτῶν κείδηται. Ἄλλοι δὲ ἔτι φασι καλεῖσθαι αὐτὰς πρὸς Ἀριστοτέλῳ ἄλλων Λοκρῶν· καὶ τὸ ἐκείνης μὲν ἀλλὰ καὶ καὶ τῶν τῆρας ἢ πρὸς Ζεφυροὺς αἰέμον. Ἰστοῖ δὲ, ὅτι ἡ Ἀριστοτέλῳ τ' ἡρώων τ' πύργου ἐπιπέδου κατὰ Λοκρῶν ἐφ' ἡρώων, ὡς ἐν δὲ ἄλλων κατὰ ἡρώων μὲν. δέλοι γὰρ, Φησὶν, ὄντες πρὸ πύργου ἐπέσταν, πρὸ τ' Ὀζολαῖς δηλαδὴ Λοκροῖς, πῶς πρὸς τῷ Κελασαίῳ κόλπῳ τῶν καὶ τῶν Εὐβοίαν, εἴτα τ' δεσποτῶν ἀπὸ τῶν εἰς πόλεμον, ἐμίσθησαν τ' σφετέρης ἀνάσσει· ἐπανεληθῆτας δὲ ὅσων δεσποτίας ὑποπείσονται ἔπι κη-
7 ἄλλοι δὲ πρὸς τὸ ἀνεκάλειν. Ἄλλοι δὲ γράφουσι, σφετέρης ἀνάσσει μυχθῆτες, ἢ πρὸς τῶντες. αἰέμον τῶν τ' ἀμύλων νεῦντες, ὅφ' ἢ οἱ πύργου Λοκροὶ, περὶ ἧς πύργου ὁ Ἀλγηθῶ, διορίζων τῶν Ῥηγίῳ δὸς πρὸς Λοκροῖς. Hoc est: *Mons Zephyrius pars quadam est septentrionalis promontorii**

Leuco-

Leucopetra, orientem Apennini spectans: à quo Epizephyrii Locri videntur nomen accepisse, & qui ad eum siti sunt. Alii ita vocatos aiunt, ad distinctionem aliorum Locrorum; quòd illi alibi siti, hi vero versus Zephyrum ventum. Caterò, sciendum, omne Locrorum genus veluti infame habitum: quia à servis erant oriundi. quidpe quum servi, inquit, essent prioribus annis apud Ozolas Locros, qui sunt ad Crissæum sinum, juxta Eubæam; dominis ad bellum profectis, cum dominabus suis rem habuerunt. redeunteis autem dominos timentes, ne ab ipsis punirentur, cum dominabus profugerunt, Hetruriamque incoluerunt. ex quorum genere sunt Epizephyrii Locri, qui ab origine servi erant. Alii volunt, dominam sive reginam intelligi Romam, cui erant subiecti Locri illi; apud quos amnis est Alex, determinans Rheginum agrum à Locrensi. Historiam illam de Volsinensibus in Hetruriâ servis cum istâ de servis Locrensis confundit. dein Locros Ozolas ad Crissæum sinum, cum Locris Epicnemidiis vel Opuntiis, ex aduerso Eubææ insulæ sitis. Cæterùm, apud Solinum, cap. viii, hæc leguntur: Notum est, à Naryciis Locros constitutos. Hinc & illud Virgilio, Aeneid. lib. i i i; ubi Helenus vates in Epiro ita Aeneam alloquitur:

Has autem terras, Italique hanc litoris oram,
Proxima quæ nostri perfunditur æquoris æstu,
Effuge. cuncta malis habitantur mania Grajæ.
Hic & Narycii posuerunt mania Locri;
Et Salentinos abscedit milite campos
Lyctius Idomeneus. hic illa ducis Melibæi
Parva Philoëtete subnixâ Petilia muro.

Ad hæc ita Servius: Socii Ajacis Oilei fuerunt Epizephyrii & Ozolei. sed post tempestatem montis Capharæ, Epizephyrii tenuerunt Brutios. & hos nunc dicit. Narycii autem à loco dicti sunt provincia sue. Alii Narycios Opuntios eosdem & Epicnemidas dicunt. namque prius Naryx, Opus postea dicta. Eadem autem & Epicnemidia vocatur. est enim Cnemis promontorium, in quo Opuntii Locri positi sunt; à quibus originem trahunt qui in Italiâ sunt; & adpellantur Epizephyrii, quòd Zephyrium promontorium vocatur à Grecis, in quo sunt conditi Locri qui in Graciâ sunt. Scilicet Italicâ, sive Magnâ. Stephanus: Νάρυξ, πόλις Λοκρῶν. Ἰνὴς δὲ Ναρύκιον τὸ πρὸς τὴν Φασίαν, ἐξ ἧς Αἴας. ὁ πόλις Νάρυκιον. Id est: Naryx, urbs Locridis. quidam verò Narycium urbem vocant, ex qua erat Ajax. Opidanus, Narycius. Opidum certè Opuntiorum Locrorum facit Plinius, lib. iv, cap. vii; & item Strabo lib. ix, Narycium. Vnde patet, inter complureis auctores convenisse, Locros Epizephyrios in Italiâ ab Opuntiis, non ab Ozolis, fuisse ortos. nam præter Ephorum, Virgilium atque Solinum, Ovidio quoque Locros in Italiâ inde dicitur Narycia; Μετμορφώσεων lib. xv. Sed & Cicero Narycios adpellat in Italiâ Locros; ad Att. lib. i i i, epist. i i, ubi legitur: Dat. vi Id. April. Narycii Locridis. Sed vetera exemplaria nonnulla habent Narycia Locridis. quod & ipsum vitiosum. oportebat quidpe esse Narycia Locridis: sed & hoc parum rectè; quum Locris Narycia non certum locum seu urbem, verùm ipsum agrum Locrensem significet. nam sic Zonaras, Annal. lib. ii, Locridem bis terve adpellat Locrensem agrum. Scripserim igitur Narycius Locris. aut sanè vocabulum ipsius loci Narycia Locridis, in quo epistolam scripsit Cicero, periisse fatendum. Porrò, de tempore, quo condita hæc est urbs, Freculfus Chron. tom. i, lib. i i i, cap. xiv, sic scribit: Romanorum rex Tullus Hostilius, quibus diebus Cyzicus condita est; & in Italiâ Locri. Hieronymus in Eusebii Chronico: Anno ii, Olympiadis xxiii, Cyzicus condita est, & Locri in Italiâ. OPIDANI dicti fuere LOCRI EPIZEPHYRII; item LOCRENSES. quorum mores Heraclides ἐπὶ πολλῶν descripsit. Caterùm, splendidam fuisse atque potentem urbem Locrorum, passim auctores innuunt. Livius, lib. xxix, duas Arces, & Fanum Proserpinæ commemorat. De hac etiam urbe Plinius, lib. ii, cap. xcvi, hæc tradit: Locris & Crotone pestilentiam numquam fuisse, nec ullo terræ motu laboratum, adnotatum est. AGRVM LOCRENSEM ab Rhegino determinabat ALEX amnis, qui & CAECINOS, vulgò nunc Alece dictus; medio fermè tractu inter Leucopetram & Herculis promontorium. Vide de eodem inferius sub titulo CAECINVM. Strabo, prædicto lib. vi: τῆ δὲ Ἀλφηῶν ποταμοῦ, ἔστι δὲ Λοκρῶν πόλις, ἢ Ἐπὶ τῆς Ἀλφειῶν ποταμοῦ, ἢ Ἐπὶ τῆς Ἀλφειῶν ποταμοῦ. Id est:

ALEX, vel
HALEX: qui
& CAECINOS.

Id est: Peculiare quiddam habet Alex. sturuius, qui agrum Rheginum à Locrensi dirimit, per profundam labens vallem. cicada enim, que in Locrorum sunt parte, vocales sunt; ab altera fluminis parte mutæ. Idem Plinius tradit, lib. xi, cap. xxvii: & Pausanias in Eliacis. Aliter hæc Aelianus refert, Histor. animal. lib. v, cap. viii. Ρηγίνους, inquit, & Λοκροῖς εἰς τὴν γλῶττάν ἀλλήλων παρεῖται & γαργεῖν ἐπισποδὸν εἶναι. & μὴ ὁμολογεῖται τῆς εἰς εἰς μίαν νοῦσι & τὴν αὐτῶν οἱ πῆγας οἱ τῶνδε & τῶνδε. ἔπειτα τὸ μὲν Λοκρὸν ἐν Ρηγίνῳ σιγηλότατον ἔχει, τὸ δὲ Ρηγίνον ἐν τοῖς Λοκροῖς ἀφώνηται. & τίς ἡ αἰτία τῆς αἰτίας ἀμοιβαδὸν εἰς τὴν σιωπῆν ἀντιδωσῶς, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, εἰ δὲ ἀλλῶς, εἰ μὴ μάτην φερασώσομαι. οἶδε δὲ, ὅτι Ρηγίνοι & Λοκροὶ, μόνῃ ἢ Φύσις. Ποταμὸς οὖν τὸ π Ρηγίνῳ & τὸ Λοκρῶν ἐπὶ μέσῳ, & εἰρηνοποιεῖ γὰρ εἰς ἀπὸ πλεονεξίας Διασημαίε 10 μίσησιν ὁχθῆναι, & ἕμους ἀπὸ πρὸς Διαπίνῳ ἁπλῶν. Hoc est: Rhegini & Locri pacem inter se habent; atque utrisque ad aliorum agros accedere & agricolationem exercere liberum est. cicada tamen cum iis non sentiunt. nam Locrenses in Rhegino agro silent, Rhegina vicissim Locris mutæ sunt. huiusque silentii nec ipse causam, nec quisquam alius, nisi ad disferendum sit temerè audax, intelligit. sola natura novit. Ceterum, fluminis inter Rheginos & Locros mediis, eis ripæ non iugeris spatium distant, tamen neutre transvolant cicadae.

[Ad titulum BUTHROTI Locrorum in magnâ Græciâ amnis, non procul à Locris urbe, (ut Ortelius refert,) præter nudam citationem loci Liviani, lib. xxix, nihil adnotavit auctor.]

BUTHROTUS, amnis.

Ad istum amnem Halecem, PERIPOLIVM opidum, à Thucydide commemora- 20 tur; lib. iii: Κατὰ τὴν αὐτὴν χρόνον & οἱ περὶ Σικελίαν ἀβλαστοὶ παλοσπίτες εἰς τὴν Λοκρῶν, ἐν opidum. Διοδοσίῳ τὸ ἐν αὐτῷ περὶ ἑσθῆς ἱκανῶς Λοκρῶν ἐκράτησαν, & Περιπόλιον αἰρῶσιν, ὃ ἐστὶ τῷ Ἀλφειῷ περὶ τῶν. Id est: Per eadem tempora Athenienses etiam, qui circa Siciliam agebant, navigantes in fines Locrensiū, quoniam in exscensu Locros, qui loco iuverant suppetias, vice- runt, Peripolium capientes, urbem que ad fluvium adjacet Halecem. Barrius putat esse Mendolaia. [An Bova episcopalis, iii millia passuum à Mendolaia?]

PERIPOLIUM.

Ultra Locros est SAGRA amnis, Zenobio, Iustino, Ciceroni, Straboni, Plinio- que memoratus; vulgò nunc Sagriano dictus. Strabo, lib. vi: Μετὰ τὴν Λοκρῶν Σάγρας, ἐν τῷ ἑσθῆς ὀνομαζέσθαι, ἐφ' ἧς βωμοὶ Διοσκύρων, περὶ ἧς Λοκροὶ μύροισι μὲν Ρηγίνῳ περὶ δεκαετίας 30 μύροισι Κροτωνιατῶν συμβαλόντες ἐκίχθησαν. ἀφ' ἧς τὸ παροικίαν περὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐκπεσῶν Φα- λυμπιάσιν, ἀπαχελθείη τοῖς ἐκ τῆς συμβαλῶν, & ἀρετῆς τὸ πᾶν τὸ ἀχελείας ἀληθές. Id est: Post Locros sequitur Sagra fluvius; quem feminino genere efferunt. Ad eum est templum Ca- storis & Pollucis. ubi cccxx, Locrenses unâ cum Rheginis, de cxxx millibus Crotoniatarum, pugna commissa, victoriam reportarunt. unde tractum ajunt proverbium, contra fidem rei alicui deroganteis, Veriora sunt hæc rebus ad Sagram gestis. Adjiunt nonnulli fabulam: eâ ipsâ die, quem Olympicum ageretur certamen, rem iis, qui tum ibi intererant, fuisse au- nuntiatam; veritatem rei nuntii celeritatem comprobata. Magis hæc perspicuè Iu- stinus narrat, lib. xx: Crotonienses, indignantes, in oppugnatione Siris, auxilium con- tra se à Locrensi bus latum, bellum his intulerant. Quo metu territi Locrenses, ad Spartanos 40 decurrunt; auxilium supplices deprecantur. Illi longinquâ militiâ gravati, auxilium à Cas- store & Polluce petere eos jubent. Neque legati responsum sociæ urbis spreverunt. profecti- que in proximum templum, facto sacrificio, auxilium deorum implorant. litatis hostiis, ob- tentoque, ut rebantur, quod petebant, haud secus lati, quam si deos ipsos secum advecturi essent, pulvinaria iis in navi componunt: faustisque profecti omnibus, solatia suis pro auxi- liis deportant. Itaque quum in aciem processissent; & Crotoniensium cxx millia armato- rum constitissent; Locrenses, paucitatem suam circumspicientes; nam sola quindecim millia militum habebant: omiſſâ spe victoriæ, in destinatam mortem conspirant. tantusque ardor ex desperatione singulos cepit, ut victores se putarent, si non inulti morerentur. Sed dum 50 runt. Pugnanti bus Locris, aquila ab acie numquam recessit: eosque tam diu circumvola- vit, quoad vincerent. in cornibus quoque duo juvenes, diverso à cæteris armorum habitu, eximia magnitudine, & albis equis, & coccineis paludamentis, pugnare visæ sunt: nec ultra apparuerunt, quam pugnatum est. Hanc admirationem auxit incredibilis fama velocitas. nam eadem die, quâ in Italiâ pugnatum est, & Corintho, & Athenis, & Lacedemone nun- ciata est victoriæ. Atque in memoriam huius victoriæ, honoremque ac venerationem deorum, qui Locrensis prelio adjuverant, TEMPLVM posuere in ipso loco pugnae CASTORI atque POLLUCI. Eiusdem historiæ & Cicero & Zenobius meminerunt.

SAGRA amnis.

TEMPLVM DIOSCORVM.

Tom. 2.

LOCANVS,
fluvius.

Citra Sagram amnem, est LOCANVS fluvius. Ptolemæus: Μεγάλης Ελλάδος, ἡ δὲ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, Ζεφύρου ἀκρον, Λοκροῖ πόλις, Λοκανὴ πέτρα ἐκβολαί. ἐν δὲ τῷ κτ' Σκυλακίον κέλυφος πόλις Σκυλακίον, ὁ μυχὸς δὲ κέλυφος τὸ Σκυλακίον, Λακίτιον ἀκρον. ἐν δὲ τῷ Ταρυνίῳ κέλυφος, Κρότων πόλις, Θύραρον, Μεταπόντιον, Τάρας. Hoc est: *Magne Græciæ, ad Adriaticum mare, Zephyrium promontorium, Locri urbs, Locani amnis ostium. In sinu autem, qui ad Scylacium est, opidum Scylacium, intimus sinus Scylaci recessus, Lacinium promontorium. In sinu Tarentino, Croton urbs, Thurium, Metapontum, Tarentum.* Satis disertè patet, citra Cocintum promontorium fuisse amnem Locanum; quia post eum tandem recenset sinum Scylacium, cuius initium ab dicto promontoriò Cocinto.

AVLONIA, vel
CAVLONIA
opidum.

Trans Sagram flumen fuit ΚΑΥΛΩΝΙΑ, CAVLONIA, & ΚΑΥΛΩΝ, CAVLON; antea verò ΑΥΛΩΝΙΑ, AVLONIA, & ΑΥΛΩΝ, AVLON. Opidum Locrensis agri inter Sagram Cocintumque promontorium. Opidani inde ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΙ, CAVLONIAΤΑΕ, vocantur. Strabo, lib. VI: Μετὰ δὲ τῷ Σάγραν. Ἀρχαίων κτίσμα ΚΑΥΛΩΝΙΑ, πρὸς πρὸν δὲ ΑΥΛΩΝΙΑ λεγομένη, ἧς δὲ πρὸς κείθεν ΑΥΛΩΝΑ. ἐστὶ δὲ ἔρημος. οἱ γὰρ ἔχοντες ἐν Σικελίᾳ, ὑπὸ τῷ Βαρβάρων ἐξέπεσον, ἢ τὸ ἐκεί ΚΑΥΛΩΝΙΑ ἐκίχσαν. Id est: *Post Sagram, Achaorum est opus Caulonia, antea Auloniam dicta, à convulle (Græci hæc est ΑΥΛΩΝ) antè sita. Est autem deserta. quidpe qui in Sicilia habitant, à barbaris ejecti fuerunt, atque Cauloniam, qua illic est, condiderunt.* Nempe Caulonienfes in Italià, à Brutiis barbaris opido suo eiekti, in Siciliam sese transtulerunt, ibique urbem prisca patriæ cognomine condiderunt. Stephanus: ΚΑΥΛΩΝΙΑ, πόλις Ἰταλίας, ἢ ΑΥΛΩΝΙΑ Ἐκατῆος καλεῖται, ἧς τὸ μέγεθος ΑΥΛΩΝΟΣ εἶναι. ὑπὸν μετωνομασθῆ ΚΑΥΛΩΝΙΑ. ἐστὶ δὲ ἄλλη Σικελίας. ἐστὶ δὲ ἄλλη Λοκρῶν. Hoc est: *Caulonia, urbs Italiae, quam Auloniam Hecataeus vocat; quod in medio convallis sita. postea mutato vocabulo Caulonia dicta est. Est & alia in Sicilia. Est & alia Locrorum.* Certè ista una fuit Locrorum, de quâ Hecataeus, Strabo, Mela, ac Plinius scribunt. Stephano ΑΥΛΩΝ. Prope Sagram fuisse flumen, è Plinii verbis conijcere datur. Inter Sagram & promontorium Cocintum fuisse, clarè patet è Strabonis atque Melæ verbis; quorum hic citra Cocintum, ille ultra Sagram locat. Est hodiè convallis ad Eleporum flumen, qui vulgò nunc dicitur *Alaro*; in qua opidum ad dextram fluminis ripam vulgari adpellatione vocatur *Castro vitere*, id est, *Castrum vetus*. [Sed *Castro vitere* fortè *Consilinum*.] Apud Virgilium, Aeneid. lib. III, ita loquitur Aeneas de navigatione suâ ab Epiro versus Siculum fretum:

*Hinc sinus Herculei, si vera est fama, Tarenti
Cernitur: attollit se diva Lacinia contra,
Caulonisque arceis, & navisfragum Scylaceum.*

Ad quæ ita Servius: *Caulon mons est Calabria. Horatius: Et amicus Caulon Fertilis Baccho. In quo opidum fuit à Locris conditum: quod, secundum Hyginum, qui scripsit de situ urbium Italicarum olim, non est. Alii à Caulo, Clite Amazonis filio, conditum tradunt. At Horatii exemplaria rectius ad metri rationem habent, Et amicus Aulon: ut Martialis, lib. XIII, epigrammate antepenult.*

Nobilis & Canis, & felix vitibus Aulon.

Certè *Caulonia*, Locrensis agri inter Sagram Cocintumque promontorium opidum, c. l. ferme millia passuum à Tarento disitum, nullo modo Horatii Martialisque *Aulon* mons esse potest. Hic an etiam *Caulon* dictus fuerit, ut vult Servius, etiam nunc dubito: ex Virgilio recensioe planè incertum id manet, nam duæ voces, *Caulonis arceis*, & urbem *Cauloniam*, & item montem *Caulonem* seu *Aulonem* significare possunt. quidpe *arceis* & *arceis* sæpius Virgilium adpellare montium juga, supra ostensum est. Et ex verbis, *attollit se*, scilicet Tarentum, colligi posse videtur, intelligere ipsum *Caulonem* sive *Aulonem montem*: rursus, quia post *Lacinium* demum promontorium *Caulonis arceis* nominat, verisimile fit, *Cauloniam urbem* ipsum indigitare velle. Servius certè *Aulonem*, Tarentini agri montem, cum *Caulone*, Locrensis agri opido, confudit.

ELEPORVS,
amnis.

[Inde in margine annotavit auctor titulum *ELEPORI amnis*, cum duobus locis: Polyæni, stratagem. lib. v. in Agathocle; & Polybii, lib. I: de Græcis Italicis ad Eleporum fluvium ab Dionysio proelio victis. ubi interpres Latinus, Polybii ΕΛΕΠΟΡΟΝ vertit *ELORVM*.]

Porro opidorum in hoc litore inter Locros & Cocintum sitorum fuit *CON-*
LINV M

LIVM CASTRVM. quod quia tum Plinius tum Mela inter Cocintum promontorium & Cauloniam collocat, eo fuerit situ, quo nunc conspicitur opidum *La Motta*. [Arvicito.] CONSTILINVM, vel CASTRUM.

MISTIAM Plinii, idem esse opidum quod apud Melam legitur *Mystia*, nemo dubitat. At vitiatum hoc esse vocabulum, patet è Stephano; apud quem ita: *Μυσία, πόλις Σαυιτών· φιλίας ἐνδεκάτω· οἱ οἰκήτορες, Μυσιανοί· ὡς τῆς Ὀστίας Ὀστιανοί.* Id est: *Mystia, opidum Samnitum; auctore Philisto, lib. XI. incole, Mystiani; ut ab Ostia Ostiani.* Philistus Samnitis adpellavit hoc loco Brutios, quia hi illorum progenies; ut supra monstratum. Opidum igitur hoc dictum fuit MYSTIA; & Romanis, qui Græcam literam u fugiebant, MISTIA, seu, plurali numero, MISTIAE. Hinc eisdem Romanis opidani haud dubiè fuere MYSTIENSES, sive MISTIENSES; ut ab *Ostia Ostienses*. Cæterum, Mystiam Plinii, eodem tractu inter Cauloniam & Cocintum vel Consilinum, quia angustia litoris non admittit, malo Melæ sententiam amplecti, inter Cocintum promontorium & Cæcinum opidum id locantis, quo tractu nunc conspicitur locus vulgò *Monte Arachi* dictus.

Ipsam opidum CAECINVM, Antonini Itinerario est COCINTVM; Stephano *Καίκιον*. unde etiam Thucydidi ac Plinio fluvius CAECINOS. Antonini Itinerarium ita habet: CAECINVM, vel CARCINVM, opidum ac flumen.

20	<i>Turias</i>		
	<i>Rofcianum</i>	XII.	
	<i>Paternum</i>	XXVII.	12.
	<i>Meto</i>	XXXI.	
	<i>Tacina</i>	XXXIII.	
	<i>Scilacis</i>	XXI.	
	<i>Cocinto</i>	XXII.	
	<i>Succeiano</i>	XX.	24.
	<i>Altanum</i>	XX.	
	<i>Hypporum</i>	XXIII.	
	<i>Decastadium</i>	XXII.	12.
30	<i>Regio</i>	XX.	

Rofcianum, Tacina flumen, Scilaci, Decastadium, Regium, hodieque vocantur, *Rossano, Tacina, Squilacci, Castidio, Reggio*. Ex hoc igitur itineris ductu; item ex intervallo XXI millium, quæ ponuntur inter Scylacium & Cocintum; satis apertè patet, Cocintum esse idem opidum quod nunc vulgari vocabulo dicitur *Stillo*, vel *Stilo*. unde etiam promontorium, quod olim ab Cocinto opido dicebatur Cocintum, nunc vocatur *Capo di Stilo*. Fluvius autem Stillum opidum præterfluens, vulgò nunc adpellatur adcolis *Alece*; qui Plinii ille est *Cæcinus*, Thucydidi *Καίκιον*. Sed idem amnis; in q̄ converso, dictus est *Κάρκιον*, CARCINVS; & opidum etiam atque promontorium, *Κάρκιον*, CARCINVM. nam hoc vocabulo in nonnullis Plinii exemplaribus vocatur promontorium id Italiæ longissimum, quod *Cocintum* alia adpellant. Eodem item vocabulo in quibusdam Melæ exemplaribus est opidum quod alia vocant *Cæcinum*. Item prædictus fluvius Cæcinus, in nonnullis Plinii exemplaribus est *Carcinus*. Quibus sanè exemplaribus fidem haberem haud temerè, ni etiam nummi extarent antiqui cum nomine *Καρκινίων*. Apud Appianum, bell. civil. lib. V, legitur vocabulum *Καίκιων* pro *Πάχων*. Cæterò, fluvius hic supra etiam descriptus est sub nomine ALEX.

Post millia igitur, ut supra dictum, XXI à Cæcino, sequitur opidum, quod nunc vulgò *Squilacci*, olim autem SCYLACIVM & SCYLACEVM, antea SCYLACIVM, vel SCYLACEVM, opidum.
 50 verò SCYLLETIVM dicebatur. Strabo, lib. VI, memoratà Caulonià: *Μετὰ δὲ τῷ τῷ Σκυλλήτιον, ἄποικον Ἀθηναίων, τῶν μὲν Μενεσθεῶς. τῷ δὲ Σκυλλήτιον καλεῖται.* Id est: *Post hanc est Scylletium, colonia Atheniensium, qui Menestheum sequebantur. nunc autem Scylacium dicitur.* Idem vocabulum & Plinius ac Ptolemæus referunt, at apud Melam, verbis supra ad Italiæ frontem perscriptis, geminato ll, *Scyllaceus* legitur *sinus*, & *Scyllaceum opidum*. an satis sine mendo, nescio. Virgilius certè, atque Ovidius, cum Strabone, ac Plinio, & Antonino, unico scripsit l, primâ syllabâ brevi. Ad Virgiliti locum, *Aeneid. lib. III*, sic Servius: *Dictum Scyllaceum aut à*

ταῦτα, vel à periculi similitudine. nam inde Scylla longè est. Alii dicunt, Vlyxen post navifragium in Italià de navium fragmentis civitatem sibi fecisse, quam Navifragum Scyllaceum nominavit. Alii, ab Atheniensibus, qui cum Mnestheo duce venerant, & à Libyà redierant, conditum tradunt. Illud sanè de Vlysse fatis ineptum ridiculumque grammaticorum, Virgilio interpretantium verba, commentum. Cæteram ex istis Virgilio verbis, Navifragum Scyllaceum, patet, apud Melam quoque penultimam esse longam, Scyllacum. Nummus antiquus refert vocabulum Σκυλλάτιον; unde opidum ipsum fuerit Σκυλλάτιον, SCYLLATIVM. quod Tabulæ itinerariæ est SCYLLATIVM. Primis incolis atque conditoribus Atheniensibus fuisse gemino Σ, Σκυλλήτιον, SCYLLETIVM, concors exemplarium, Aristotelis, Strabonis, Plinii, & Stephani, testatur scriptura. Strabonis ac Plinii verba modò citata sunt. Apud Stephanum hæc sunt: Σκυλλήτιον, πόλις Σικελίας. ὡς Εὐδοξὸς ἐκτὴ. τὸ ἰθνηκόν, Σκυλλήτιον. τὸ κρητικόν, Σκυλλήτικόν. Id est: Scylletium, urbs Siciliæ; ut auctor est Eudoxus, lib. VI. Gentile, Scylletini. possessivum, Scylleticus. Hinc, qui Scyllaceus Melæ, & Σκυλλάκιος, Scylacius, Ptolemæo ac Plinio dicitur sinus, Aristoteli atque Straboni vocatur Σκυλλήτικὸς κόλπος, id est, Scylleticus sinus: qui nunc ab eodem opido vulgari adpellatione est Golfo de Squillacci. Strabo, prædicto loco: ἂν τὸ δὲ τὸ πλείω ἢ τὸ κολπὸς Σκυλλήτικὸς ὠκεῖαται, πῶν τὸ εἰρηδικόν ἰσθμὸν περὶ τὴν Ἰππωνιάτιν κόλπον. Hoc est: Ab opido sinui etiam Scylletico nomen est inditum; qui cum sinu Hipponiate isthmum prædictum efficit. Cæterum, Dionysii locus & quæ huc pertinent de sinu Scylletico, ex supra scriptis ad LAMPETINVM SINVM petantur.

CASTRA ANNIBALIS, portus.

In proximo à Scylacio opido litore, fuit portus, cui nomen CASTRA ANNIBALIS; Plinio, Solino, Martiano, atque Tabulæ itinerariæ memoratus. Plinii ex lib. III, cap. X, verba omnia superiùs hoc exstant capite ad Italia frontem. Solinus, cap. VIII, ita perscribit: Italia artissima est ad portum quem Annibalis Castra dicunt. neque enim excedit quadraginta millia. Martianus, lib. VI: Angustior plurimum est ad portum quem Annibalis Castra dicunt. nam vix ibi xx millia passuum lata est. Et postea: Portus, qui Hannibalis Castra dicuntur: ubi latitudo Italiae viginti solis millibus aestimatur. Sic scilicet auctores hi, vel saltem exemplaria eorum, variant. nam in Plinii quoque nonnullis exemplaribus legitur XL millia passuum. & peiùs in quibusdam Martiani, cxxx. Vtique fuisse ab ipis auctoribus scriptum xx millia; ipsum isthmum pedibus permensus didici: & Aristotelis etiam, de eadem isthmi longitudine verbis, confirmari potest. In Tabulâ tractus hic ab librariis turbatus est. quidpe à Vibone Valentia, quod erat opidum ad sinum Vibonensem five Hipponiatem seu Terinæum, ad Scylacium xxv scripta sunt millia: hinc verò ad Annibalis Castra bis xxx. Nimirum à Vibone ad Scylacium millia erant xv. at ab eodem Vibone ad Castra Annibalis erant millia xx. Celebre fuisse etiam posterioribus temporibus opidum, docet eadem Tabula; in quâ primariæ urbis signo depictum est.

CROTALVS, SEMIRVS, AROCHA, TARGINES, amnis. SIMARI, opidum.

Potèrò, in Scylacio sinu, amnes fuere præter supra memoratum Cacinum, CROTALVS, SEMIRVS, AROCHA, TARGINES. Ex his SEMIRVS extra controversiam is est, qui vulgari hodiè vocabulo adcolis dicitur Allì. quidpe ad huius sinistram ripam opidum etiam nunc vulgò vocatur Simari. AROCHA etiam sine dubio est is, qui vulgò nunc dicitur, mutatâ r in liquidam l, Alaca. Plinium Semirum præposuisse Arochæ, nihil jam sit mirum, quoniam innumera alia vocabula alienissimis locavit sitibus; ut satis superque supra patuit. TARGINES, quem ultimum nominat ante promontorium Lacinium, haud dubiè idem est, qui Antonino in Itinerario ante Scylacium, & hodièque vulgò est Tacina, amnis navigabilis. Iam verò CROTALVS, & ipse, Plinio teste, navigabilis, nullus alius esse potest, quàm qui solus eo indicio, post jam memoratos relictus.

IAPYGV PROMONTORIA.

Strabo, lib. VI, sic pergit: Μετὰ δὲ τὸ Σκυλλήτιον ἡ Κροτωνιάτις χῆρα, καὶ τὸ Ἰαπίγων ἀκρὴ αἰεὶς ἢ δὲ πῶτα τὸ Λακίνιον. Id est: Post Scylletium sequitur Crotoniensis ager, & IAPYGV PROMONTORIA TRIA. Post hæc, Lacinium. Itaque tria ista IAPYGV PROMONTORIA nulla alia fuere, quàm quæ nunc vulgaribus adpellationibus incolis dicuntur Capo delle Castelle, Capo Rizzuto, & Capo della Nave. Hoc protinus subsequitur Capo delle Colonne, hoc est, Lacinium promontorium: & post hoc, opidum Crotonæ vulgari vocabulo; quod vetus est Croton. Idem Strabo paulo post: οὐκ ἂν τὸ Ἰαπίγων τὸ Κρότωναι πρῶτον, ὡς Ἐφορὸς φησὶν. Id est: Crotonem prius Iapyges

Ἦλθην δὲ Σκύλλης σκοπέλον, δὴλώ τι Χάρυβδιν.
 Ἦ δὲ ἀνέροισιν ἑταίρας ἀλμυρὸν ὕδωρ.
 Αὐτὸρ ἐγὼ πῶτι μακρὸν ἐλευνὸν ὑψὸς ἀεραθεῖς,
 τῷ πρὸς Φύσιν ἐχόμενῳ, ὡς νυκτερῆς, ἀδελπὴ εἶχον
 Οὐτὶ σπέρμα πῶσιν ἐμπέδον, ἔτι δὲ τιβλώαι.
 Ρίζαι γὰρ ἐκαστῆσιν, ἀπήωροι δὲ ἴσσαν ὄζοι,
 Μακροὶ τε μετὰλοι τε, καλεσκίαιον δὲ Χάρυβδιν.
 Νωμελῆας δὲ ἐχόμενῳ, ὄφρ' ἐξήμεσεν ὁπίσω
 Ἴσον κ' ἐρόπιν αὐθις· ἐελδομύω δέ μοι ἦλθεν
 Ὀψ', ἦμ' δὲ δὲ δόρπον ἀνὴρ ἀγορήθη ἀνέστη,
 Κερίων νεῖκεα πῶλ' ἀδικαζομένων αἰζηῶν.
 Τῆμ' δὲ πᾶ γε δῶρα Χάρυβδι ἐξέφασάνθη.
 Ἦ κα δὲ ἐγὼ καθόπερθε πῶδας ἔχειρε φέροισαι.
 Μέσσω δὲ ἐνδύπησα παρὲξ περὶ μετὰ δῶρα.
 Ἐζομύω δὲ δὲ τῶισι, διήρεσα χερσὶν ἐμῆσι.
 Σκύλλῳ δὲ σὺν ἔτασιν πατρὸς αἰδρῶν τε θιῶν τε
 Εἰσιδέειν· ἔγὰρ κεν ὑπέκφυγον αἰσῶν ὄλεθρον.
 Ἐΐθην δὲ ἐνὶ μεσση φερόμενῳ. δεκάτη δέ με νυκτὶ
 Νῆσον ἐς Ὀγυγίῳ πέλασσω θεοί· ἔθηκα Καλυψῶ
 Ναιήν ἐυπλόκαμον, δεινὴ θεός, αὐδήσασα,
 Ἦ μ' ἐφίλητ' ἐχόμενῳ τε.

Hoc est:

*Caterum ego per navim incedebam; donec latera
 Solvabat vis tempestatis carina: quam inermem ferebat fluctus:
 Evulsam autem malum fregit usque ad fundum. caterum super ipso
 Lorum revinctum erat, bovis corio factum.
 Hoc utramque colligavit carinam pariter atque malum.
 Sedens ego super hac, ferebar perniciosis ventis.
 Tum utique Zephyrus quidem cessavit, turbine saviens:
 At Notus supervenit celeriter, ferens dolores animo;
 Donec rursus ad perniciosam rejicerer Charybdin.
 Totâ nocte ferebar. tandem sole oriente
 Veni ad Scylla scopulum, horrendamque Charybdin,
 Hac quidem absorpsit maris salis aquam.
 At ego ad altam caprificum sublime levatus,
 Huic implicitus tenebar, veluti vespertilio. neque usquam potui
 Vel stabilire pedem firmiter, neque ascendere.
 Radices enim longè erant, distantesque erant rami,
 Longinqui ingentesque; qui obumbrabant Charybdin.
 Indefinenter ego tenebam; donec illa emoveret retrorsum
 Malum & carinam denud. namque cupienti mihi evenit
 Tandem: nempe quando ad prandium iudex è foro surgit,
 Iudicatis litibus multis litigantium virorum.
 Tum denique hac ligna è Charybdi adparebant.
 Sensim ego desuper pedes ac manus demittebar.
 Medio autem, cum sonitu cecidi extra oblonga ligna.
 Sedens autem super ea, remigavi manibus meis.
 Scyllam verò non amplius permisit pater hominumque deumque
 Adspicere. neque enim effugere potuisssem savam mortem.
 Hinc autem novem diebus ferebar. decimâ verò me nocte
 In Ogygiam insulam adpulerunt dii; ubi Calypso
 Habitabat, pulchricoma, veneranda dea, celebris:
 Quæ me amavit fovitque.*

Et, ubi à Calypso ex Ogygiâ insulâ domum versus ad Ithacam insulam Vlysses na-
 vigans tempestate correptus variisque ventis jactatus diis; quâ de re poëta canit,
 lib. v; tandemque ad Phæacam insulam ejectus fuit: ita Poëta loquentem intro-
 ducit, lib. vi:

Χθίζος ἐφετος ἢ Φύζον ἤματι οἰνοπέ πόντον.

Τόφρα δὲ μὲν αἰεὶ κῦμα φορεῖ κρηπιναὶ τε ψύλλαι

Νῆσεσ' ἀπ' Ὠγορίης.

Id est:

Hæri vigesimo effugi demum die nigrum pontum.

Interea me usque fluctus ferebat, & celeres procella

Insulâ ab Ogygiâ.

Equidem ex communi prisca mortales opinione, Vlyssæ in magno Oceano, circa Hispaniæ, Galliæ, atque Britanniæ litora errasse rati sunt. In quam opinionem
 10 duæ potissimum res eos impulsisse videntur. Primum, longinquitas temporis decennialium errorum; quæ tam exiguo inter Corcæum Italiæ montem & Ithacam locorum spatium minimè videbatur congruere. Tum, quòd Oceanum in iisdem erroribus haud semel poëta nominet. Atque huius rei satis disertum testimonium apud Strabonem, lib. VII; ubi ita de Apollodoro ait: *Επιλείνει ἢ καὶ πῆς περὶ Σικελίας τὸ πλάϊον λέγουσι καὶ Ὀμηρον πῶς Ὀδυσσεύς. εἰ γὰρ αὐτὸς, χελῶναι πῶς μὲν τὸ πλάϊον ἐκεῖ γεγονέναι φάσκον· τὸν ἢ ποιητῶν ἐξ ὠκεανιστέων, μυθολογίας χάριν.* Id est: *Quin & eos insectatur, qui de sententiâ Homeri, Vlyssæ circa Siciliam vagatum fuisse adfirmant. quidpe, si quid tale credere oporteat, dicendum fuisse, Vlyssæ quidem eò locorum erroribus actum; sed poëtam fabularum introducendarum gratiâ in Oceanum eos deduxisse.* Verùm, non tantùm
 20 ipsum mare internum, quòd satis magno ambitu Europam Africamque & Asiam interluit, Homerum adpellasse *Oceanum*; sed & Lucrinum Avernumque lacus eum vocasse *ρόον ποταμίου Ὠκεανίου*, id est, *fluentum fluminis Oceani*; suprâ ad descriptionem dictorum lacuum ostensum est. ubi etiam, uti & in Cumarum lacus descriptione, ostensum, navigationem Vlyssis, internum mare non excessisse. Vnus Homerus quum de Vlyssis post eversionem Ilii erroribus scripserit; eosque tam disertis verbis mari interno certis que circa Italiam atque Siciliam locis ac temporum spatiis circumscripserit: miror sanè, fidem iis poëtae verbis posteriores mox quosdam scriptores non habuisse; sed in ipsum magnum maluisse prædictos Vlyssis errores deducere Oceanum. Sed nunc ipsius Poëtae monstrandum etiam verbis est suprâ scriptis; insulam ne ille Oceani occidentalis, v. dierum navigatione à Britanniâ versùs
 30 Oceanum sitam, intellexerit; an eam, quæ circa Lacinium promontorium CALYPSVS dicitur *INSVLA* Plinio. Equidem, suprâ scriptis Poëtae verbis consideratis; quis jam credat, Vlyssæ, post naufragium carinæ contusæ navis, maloque infidentem, ac manibus nudis in vicem remorum undas propulsantem, ix dierum spatium à fræto Siculo ad insulam v. dierum navigationem ab Britanniâ in occasum versùs disitam, potuisse pervenire: inde verò variis ac diversis ventis jactatâ navi, vigesimo tandem die ad Coreyam adpulisse? Facilius erat propulsio ad Lacinium promontorium versùs, ubi Calypsus insulam Ogygiam ex aliorum auctorum sententiâ ponit Plinius. Hinc, quid mirum, si per xx dies variis diversisque ventis, antequàm
 40 in Coreyam, quæ cxx millia passuum ab Lacinio abest, eijceretur, jactatum fuisse, Poëta ad exaggerandam tempestatem tradidit? Erravit itaque & Callimachus apud Strabonem, dicto lib. VII; *ὅς πῶς Γαυλον Καλυψὺς νῆσον ἔφη*, qui *Gaulum Calypsus dixit esse insulam*. nam Gaulum ultra Siciliam Melitæ ab occasu objacet. neque huc ix dierum spatium Vlysses, ad prædictum modum vectus, contrariò vento Noto flante, pervenire potuisset. & Poëta, Odyss. lib. XIII tradit, unius diei uniusque noctis navigatione à Phæaciâ, quæ eadem & Coreyra est, ad Ithacam, quæ cxv circiter à Coreyrâ distat millia passuum, adpulisse Vlyssæ: quòd ab Gaulo, ecce ampliùs ab Ithacâ distito, fieri eo temporis spatium minimè poterat. Scheriam insulam autem, sive Phæaciam, eandem esse Coreyam, auctor Plinius est, lib. IV, cap. XII:
 50 & dictus Callimachus in citatis verbis; quamquàm ab suprâ nominato Apollodoro ex sententiâ Erathostenis reprehensus atque risus fuit; *ὅς πῶς Γαυλον Καλυψὺς νῆσον ἔφη, πῶς ἢ Κέρκυραν Σχέρϊαν*. qui *Gaulum Calypsus dixit esse insulam, Coreyam verò Scheriam*. Ex his itaque argumentis satis jam constat, eam intellexisse Homerum *INSVLA* OGYGIAM, Calypsus sedem, quæ etiam longè post, teste Plinio, vocata fuit juxta Lacinium promontorium CALYPSVS *INSVLA*.

Sed tempus est, ad ipsum réverti promontorium Lacinium, & de Templo Iunonis Laciniæ dicere. *TEMPLVM IYNONIS LACINIÆ* ad septemtrionale fuisse

TEMPLVM IYNONIS LACINIÆ.

promontorii Lacinii latus, quod Crotoni urbi obversum, ex Diodori verbis patet: ubi adcurato ordine navigatio illa præter hoc litus à Tarento ad Rhegium describitur. Λαβόντες, inquit, ἀγορεύειν τὴν Κροτωνιάσαν, ἣν πάλαι Ἡρᾶς ἱερὸν εὐχάριον ἔδεικται, ἢ τὴν Διοσκυρεάδα καλεῖσθαι ἀνεῖν ἐπερίθεν. Id est: Rerum venalium foro à Crotoniensibus præbito, Lacinie Iunonis templum prætervecti sunt, promontoriumque Dioscriadem transiverunt. Diodoro adstipulans Livius, lib. xxiv, intervallum inter dictum Templum & Crotonem urbem facit vi. millium. Sex millia, inquit, aberat ab urbe Crotone nobile Templum, ipsa urbe nobilior, Lacinie Iunonis, sanctum omnibus circa populis. lucus ibi, frequenti silva & proceris abietis arboribus sepius, læta in medio pascuæ habuit; ubi omnis generis sacrum dea pascebatur pecus sine ullo pastore: separatimque egredi-
 10 cuiusque generis greges, nocte remeabant ad stabula; numquam insidiis ferarum, non fraude violati hominum. Magni igitur fructus ex eo pecore capti. columnaque inde aurea solida facta, & sacrata est. Inclitum templum divitiis etiam, non tantum sanctitate, fuit. Amplitudo eius, magnificentia atque splendor, inde adparet, quod amplissimo Romæ urbis templo fuerit duplo amplius, marmoreisque tegulis tectum; aureamque habuerit columnam. Livius, lib. xlii, in consulatu L. Posthumii Albi & M. Popilii Lænatis; id est, anno à Româ conditâ 151 xxxi: Eodem, inquit, anno, ades Iunonis Lacinia detecta. Q. Fulvius Flaccus, censor, adem Fortuna Equestris, quam in Hispaniâ prator bello Celtiberico voverat, faciebat enixò studio, ne ullum Romæ amplius aut magnificentius templum esset. magnum ornamentum se templo ratus adjecturum, si te-
 20 gula marmorea essent. Profectus in Brutios, adem Iunonis Lacinie ad partem dimidiam detegit: id satis fore ratus ad tegendum quod adificaretur. Valerius Maximus reportatæ testatur tegulas post mortem Fulvii; quem anno post mortuum tradit Livius eodem libro: Eo anno [C. Popilio Lænate, P. Aelio Ligure, cos.] sacerdotes publici mortui; L. Aemilius Pappus, decemvir sacrorum; & Q. Fulvius Flaccus, pontifex, qui prior anno fuerat censor. Hic sædâ morte periit. ex duobus filiis eius, qui tum in Illyrico militabant, nuntiatum, alterum decessisse, alterum gravi & periculoso morbo agrum esse. Obruit animum simul luctus metusque. Manè ingressi cubiculum servi, laqueo dependentem invenire. Erat opinio, post censuram minus compotem fuisse sui. vulgò, Iunonis Lacinie iram, ob spoliatum templum, alienasse mentem, ferebant. Valerius Maximus sic
 30 refert; lib. i, cap. i: Q. Fulvius Flaccus impudè non tulit, quod in censurâ tegulas marmoreas ex Iunonis Lacinia templo in adem Fortuna Equestris, quam Roma faciebat, transulit. negatur enim, post hoc factum mente constitisse. quin etiam per summam agritudinem animi exspiravit: quum ex duobus filiis in Illyrico militantibus, alterum decessisse, alterum graviter audisset affectum. Cuius casu motus senatus, tegulas illico reportandas curavit; decretique circumspectissimâ sanctione impium opus censoris retexit. De aureâ Columnâ ita Cicero, de divinât. lib. i: Annibalem, Cælius scribit, quum Columnam auream, qua esset in fano Iunonis Lacinie, auferre vellet; dubitaretque, utrùm ea solida esset, an extrinsecus inaurata; perterebravisse. quumque solidam invenisset, statuissetque tollere; secundum quietem visam esse Iunonem prædicere ne id faceret; minitarique, si id
 40 fecisset, se curaturam, ut eum quoque oculum, quo bene videret, amitteret. idque ab homine acuto non esse neglectum. Itaque ex auro, quod exterebratum esset, buculam curasse faciendam; & eam in summâ columnâ collocavisse. Cæterum, de eodem Templo Lacinio ita tradit cum Livio, Valerioque Plinius; lib. ii, cap. cvii: Reperitur apud auctores, in Lacinie Iunonis arâ, sub dio sitâ, cinerem immobilem esse, perstantibus undique procellis.

CROTON,
 urbs.

Laciniæ Iunonis fanum à vi millibus passuum sequebatur urbs celeberrima, Κρότων Græcis, Latinis CROTO, & CROTON, & CROTONA; vulgò hodiè Crotone dicta. Meminere illius, Lycophron, Martianus Heracleensis, Heraclides, Strabo, Ptolemæus, Diodorus, Diogenes Laërtius, Zenobius, Svida, Theocriti scholiastes, Dionysius Afer, eiusque scholiastes Eustathius, Stephanus, Cicero, Ovidius, Livius, Plinius, Solinus, Mela, Iustinus, Tabula, Petronius. Opidan inde sunt, Græcis, itemque Livio, Κροτωνιάται, CROTONIATAE; Romanis CROTONIENSES. Ptolemæus: Λακύνιον ἄκρον, Κρότων πόλις, Θύριον. Id est: Lacinium promontorium, Croto urbs, Thurium. Mela, lib. ii, cap. iv; adverso itinere: Heraclea, Croto, Thurium. Hic perperam Crotonem Thurio præposuit. Plinium & Strabonem superius iam aliquoties audivimus. Livius, lib. xxiv: Itaque per se ipsi [Brutii] conscriptis arma-
 50 riarumque

- risque juventutis sua xv millibus, ad Crotonem oppugnandam pergunt ire, Gracam & ipsam urbem, & maritimam. plurimum accessurum opibus, si in ora maris portum ac urbem manibus validam tenuissent, credentes. Paulo post: Urbs Croto murum in circuitu patentem xii millia passuum habuit, ante Pyrrhi in Italiam adventum. Post vastitatem eo bello factam, vix pars dimidia habitabatur. Flumen, quod medio opido fluxerat, extra frequentia tectis loca praterfluebat muros, proculiusque inhabitabantur. Mox: Et arx Crotonis unâ parte imminet mari; alterâ vergente in agrum; situ navali quondam munita, postea & muro cincta. quâ per aduersas rupes ab Dionysio Sicilia tyranno per dolum fuerat capta. AMNIS, qui mediam urbem interfluebat, erat Αἰσαρῶν, AESARVS; testibus Dionysio Afro, Strabone, ac Theocriti scholiaste, in iv Idyll. Hinc etiam Isacio, Lycophtonis commentatori, dicitur τὰ ῥεῖθρα τῆς Αἰσαρῶν ποταμοῦ τῆς Κρότωνος; id est, fluentum Aesari, flumina Crotonis. Nomen antiquum hodieque servat, vulgò Esaro adcolis dictus. Memoratur præterea Theocrito, Lycophroni, Ovidio. Nomen id unde acceperit, ostendit Eustathius, Dionysii Afri commentator: οὗ τῆς ἐπὶ Κρότωνα ποταμοῦ Αἰσαρῶν ἐπὶ κωνητῶν Αἰσαρῶν καλεῖται. ὅς ἐστι δὲ τῶν διὰ τὴν αὐτῆς ποταμοῦ ἀφῆκεν ἔτι καλεῖται τῆς ποταμοῦ. Hoc est: Ad Crotonem qui est amnis Aesarus, ab venatore Aesaro nomen accepit. is cervam persequens, unâ cum ipsâ in eum delapsus, nomen hoc amni reliquit. Eadem dicuntur ibidem postea. Apud Stephanum ita legitur: Κρότων, πόλις ἰταλίας ὀσημῶν ἐπὶ τῆς ἠγῶν. βαρυῖν τῆς, ὅτε τὸ ὄρη σημαίνει, ὅθεν ὁ ἄξιος τοῦ ποταμοῦ. Id est: Croto urbs Italia illustris circa Rhegium. gravi autem in ultimâ scribitur accentu, quando montem significat, unde Axius profluit amnis. Italiae si voluit amnem, certè Aesarum intellexit: vocabulumque istud in exemplaribus eius corruptum est. PORTVM Crotoniensium fuisse AESARI quoque nomine ad ostium Aesari fluminis; ex Strabonis patet verbis, quæ lib. vi hæc sunt: Κρότων πόλις, καὶ ποταμὸς Αἰσαρῶν ἐπιπέδου καὶ ἀλλοῦ ποταμοῦ Νεαυτῶν. Hoc est: Croton urbs, & fluvius Aesarus, & portus. aliisque fluvius Neathus. Nisi forsân legere velis pro λιμὴν λιμνη, lacus. Cuius lectionis argumentum videntur perhibere illa quæ mox ex Theocrito de Σπυραλίμω subji-cientur. Porro, quæ de ORTV CROTONIS urbis prolixè à gravissimis auctoribus atque Poëtis traduntur; quum meras sapiant fabulas; nihil us voluerunt auctores aliud indicare, quàm celebratissimæ urbis antiquitatem, locique salubritatem. In Strabonis equidem exemplaribus nomen conditoris Crotoniensium Μύσηλλος exstat, ut & apud Eustathium Dionysii Afri scholiastem. verum mendosum id ego vocabulum ex Ovidio corrigendum puto in Μίσηλλος. nam Luciano quoque est Μίσηλλος, in dialogo, ubi hunc Crotonis conditorem cum Pythagoræ, qui diu egit Crotone, animâ, post mortem Philosophi in galli corpus transgressâ, colloquentem introducit. In scholiis ad hæc Theocriti, Idyll. iv, verba: Αἰνέω τὸν τῆς Κρότωνα, Laudo & Crotonem; ita legitur: Ἀλκυμῶν ἐ Κρότων, Αἰακῶν υἱός. καὶ ὁ μὲν ἑσπασίδεος τῆς Κορυνητῶν, ὁ δὲ ἰς Σικελίαν ἐκίσε Κρότωνα. Id est: Alcimus & Croton Aeaci suere filii. quorum ille Corcyrae imperavit; hic verò in Sicilia condidit Crotonem. Sicilia heic quoque appellatur hæc pars Italiae, more istius sæculi: quod sæpè antea monitum. Salubritatem Crotonis præter cæteros & Plinius, lib. ii, cap. xcvi, verbis supra ad Locros per scriptis adnotavit. unde proverbium cum aliis tum maximoperè ipsi Svidæ ac Zenobio insigne, Κρότωνος ὑγιέστερος, Sanior Crotone. Ingentem quondam fuisse urbem; vel inde adparet, quòd moenia eius xii millium ambitum continuerint; uti jam ex Livio est indicatum. In scholiis Theocriti, dicto loco, hæc leguntur: Διέφερε δὲ ἡ Κρότων τῆς ἰταλίας πόλεων ἐπὶ ἀδρία καὶ τῆς λοιπῆς ὀδαμονία. ὅθεν καὶ εἰς παροιμίαν ἐλθὼν, μάταια τὰ ἄλλα ἐπὶ Κρότωνα τὰ ἄγρια. Id est: Excellebat Croto omnis Italiae urbis fortitudine & omnium rerum affluentia. unde etiam in proverbium abiit, Nihil esse alias urbis sicum Crotone conferantur. Cicero, rhetoricorum lib. ii: Crotoniatae quondam quum florerent omnibus copiis, & in Italia cum primis beati numerarentur, templum Iunonis, quod religiosissime colebant, egregius picturis locupletare voluerunt. Et paullo post: Etenim quondam Crotoniatae multum omnibus corporum viribus & dignitatibus antefestebant: atque honestissimas ex gymnico certamine victorias domum cum maximâ laude revulerunt. Potentiam Crotoniensium à Sybaris pete descriptione: de eadem plura habentur apud Iohannem Tzerzem, & apud Iustinum, lib. xx. Livius, lib. xxiii, in historia belli Annibalicæ: Isdem ferme diebus & Brutorum exercitus Crotonem, Gracam urbem circumfedit; opulentam quondam armis virisque; tum jam ad eò multis magnisque cladibus

AESARVS
amnis.

cladibus afflictam, ut omnis atatis minus xx millio civium superessent. Octavo post bellum Annibalicum anno, P. Cornelio Scipione Africano iterum, & T. Sempronio Longo, consulibus, actam COLONIAM ROMANORVM, auctor est idem Livius, lib. xxxiv: Tempus item & Crotonem, inquit, civium Romanorum colonia deducta. Tempus ager de Brutiis captus erat: Brutii Græcos expulerant. Crotonem Græci habebant. Posterioribus etiam temporibus inter celebriores huius regionis computatam fuisse urbem; patet è Tabulâ itinerariâ; ubi primariæ urbis signum adpictum est: quamquàm signum illud falsò Lacinii nomini suppositum est; & iter illic per hanc oram miserè legitur corruptum, ut infrâ ad Peresiam videre est.

Porro, loca quædam circa Crotonem ita memorat antiquissimus poëta Theocritus, Idyll. iv:

Οὐ Δαῦν· ἀλλοκαῖα μὲν ἐσὶν Διοσέροιο νομῶν,
καὶ μαλακῶ χόρποιο καλαῦ κώμῳθι δίδωμι·
Ἄλλοκα δὲ σκαίροι τὸ βαθύσκιον ἀμφὶ Λάτυμονον.

καὶ μὲν ἐς Σπυμαλίμονον ἐλαύνει, ἐς τε τὰ φύσχω,
καὶ ποτὶ τὴ Νηαιθόν.

Id est:

Non per Iovem. nam aliquando ipsam ad Aesurum pasco;
Et mollis fœni pulcrum fasciculum præbeo:
Aliquando verò saltat circa umbrosum Latymnum.

Et is quidem ad Lacus ostium agitur, inque loca circa Phiscum,
Et ad Neethum.

Ad hæc ita scholia: Λάτυμονον, ὄρε Κρότωνος· βαθύσκιον δὲ τὸ ἄρσιν σπυδαίνδρον. ἐς σπυμαλίμονον.] τὰς εἰς θάλασσαν ἐστρωμένους λίμνας ἔτω Φασί. τῶν δὲ ἰσθμῶν σπυδαίμωνος πρὸς τὴν Κρότωνον. Ἐς τε τὰ φύσχω.] μέρη δηλονότι ὀνομαζόμενα ἢ ὄρεσ ὁ φύσχω. Νηαιθόν, ποταμὸς Κρότωνος. ὀνομαζομένη δὲ, παρόσον ἐν αὐτῇ νῆας ποτὲ σπυδαίνονται κατὰ καλῶς Ἑλληνικαί. Hoc est: Latymnus, mons Crotonis, umbrosus, & densis admodum arboribus consistit. Σπυμαλίμωνος vocant lacus qui per ostium aliquod in mare effunduntur. hoc autem os paludis fuit ad Crotonem. In loca circa Phiscum.] Phiscus, nomen est montis. Neethus, amnis est Crotonis; sic dictus, quod naves quondam in eo Græcica combusta fuerunt.

LATYMNVS & PHYSCVS, montes.

LATYMNVS & PHYSCVS, montes circa Crotonem indicari haud facilè quis potuerit: quando complures hæc sternuntur montes. Scholiastes Theocriti: Λάτυμονον, ὄρε Κρότωνος. πῆνές τῃ ὄρε τὴ Λακωνικῆς Φασί. Hoc est: Latymnus, mons Crotonis. quamvis & Laconica montem sint qui dicant.

STOMALIMNON, ostium.

Σπυμαλίμων istud, sive LACVS OS, est idem, quo Aesarus fluvius in mare ad Crotonem effunditur.

NEAETHVS, amnis.

NEAETHVS amnis, Theocrito, Lycophroni, Straboni, Ovidio, Plinio, atque Antonini Itinerario memoratur. Hodie etiam nomen antiquum retinet, Neeto 40 vulgò dictus: vi millibus à Crotone & Aesari ore in mare effluens. Ovidius, Μεταμορφώσεων lib. xv:

Præterit & Sybarim Salentinumque Neethum.

NOMINIS ORIGINEM Itacius, ad Lycophronis versum huncce;

Ναῦαιθόν ὅθι περὶ κλύδων ἱερδύγῃ·
Nauæthus ubi effundit undas;

commentans, tradit talem: Ναῦαιθόν, ποταμὸς ἐστὶν Ἰταλίας. ἐκλήθη τῷ ἔτω, καὶ μὲν Ἀπολλοδώρον καὶ λοιπὰς, ὅτι μὲν τῷ Ἰλίου ἄλωσιν αἱ Λαομέδοντι θυγατέρες, Πριάμῳ τῇ ἀδελφῇ, Λίθυλλῃ, Ἀστυόχῃ, Μηδεσπιάσῃ, μὲν τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων ἐκείσε γεγονῆσαι τῇ Ἰταλίας, Ἐλασίμῳ τῷ Ἑλλάδῳ δαλείῳ, τὸ σκάφη ἐνέπευσαν. ὅθεν ὁ ποταμὸς Ναῦαιθόν ἐκλήθη. οἱ δὲ 50 σὺν αὐτῇ, Ἕλληνες δουλοπώτας τὰ σκάφη, ἐκεῖ κατώκησαν. Hoc est: Nauæthus, amnis est Italia; ita adpellatus, ut auctor est Apollodorus & reliqui, quia post Ilium captum, Laomedonis filia, Priami sorores, Aethylla, Astyoche, & Medesicaste, cum reliquis captivis, quum hoc tractu Italia forent, Græcia servitutem fugientes, navigia incenderunt. unde amnis Nauæthus vocatus est. Græci autem, qui cum illis navigabant, postquam naveis amisserunt, illic sedem posuerunt. Nempe, quia incendio Græcis est αἴθρα, navis verò ναῦς, & variantibus dialectis, νηῦς & νεῦς; fluvius inde dictus existimatur Ναῦαιθόν, Νηαιθόν, &

20

Ἰο, & Νείαῖο. Eandem in sententiam & Strabo scribit. In Antonini Itinerario vocabulum eius vitiatum est obliquo casu *Meto* pro *Neato* seu *Næto*. nam adspirationem fugisse Romanos, sæpe jam antè ostensum est ex duobus Itinerariis, Antonini atque Tabulâ. Iter apud Antoninum tale est :

<i>Turios</i>		
<i>Roscianum</i>	XII.	
<i>Paternum</i>	XXVI I.	12.
<i>Meto</i>	XXXII.	
<i>Tacina</i>	XXXIII.	
<i>Scilacis</i>	XXII.	

Neato esse legendum, quod vocabulum eisdem literis etiam nunc amni durat; itineris ductus manifestè indicat.

Post *Neathum* amnem sequitur *CRIMISA promontorium*, vulgò nunc *Capo dell' Alice* dictum. Strabo, lib. VI : Πετρία κλισμα ἐστὶ φιλοκτῆτα, Φυγόντι ἢ μελιβοῖαν κτῆσαι. φιλοκτῆτα δ' ἐστὶ καὶ ἡ παλαιὰ κερμίσαι, περὶ αὐτὰς δὲ τὸ πάρος. Ἀπολλοδώρου δ' ἐν πῆσι περὶ νεῶν, ἔ φιλοκτῆτα μνησθεὶς, λέγειν Ἰνάς Φησιν, ὡς εἰς τὴν Κροτωνιάτην ἀφικόμενον, κερμίσαι ἀκρῶν οἰκῆσαι, καὶ Χόνω πάλιν ὑπερὶ αὐτῆς ἀφ' ἧς οἱ τούτῃ Χώνες ἐκλήθησαν. Id est : *Petelia à Philoctete condita fuit, quum Melibæa ob seditionem profugisset. Huius opus est & vetus Crimisa, eodem tractu. Apollodorus in commentario de navibus, Philoctetis factâ mentione, quosdam ait trader eum, quum in Crotonicensem pervenisset agrum, Crimisam promontorium incoluisse, & Chonen opidum si per id. unde Chones in hac regione dicti. CHONES opidi Strabo & lib. XIV meminit. Porro, Stephanus: κερμίσαι, πόλις Ἰταλίας, πελοπόννησος Κρότωνος καὶ Θυρίων. Λυσιμαχίδου δὲ κερμίσαις νύμφης. τὸ ἴδιον δὲ, κερμίσαις καὶ ποταμός. Id est: *Crimisa, opidum Italia, prope Crotonem & Thurium; auctore Lycophrone: à Crimisa nymphâ dictum. gentile, Crimisæus: & amnis. CRIMISA igitur opidum, quod antea CHONE dicebatur, in promontorio fuit CRIMISA. unde & nomen id posterius traxit. Vulgò hodiè id vocatur lo Zirò. In eodem opido, vel**

30 juxtâ, fuit *TEMPLVM istud APOLLINIS ALAEI*. Hinc *Lycophron Crathin* amnem ex adverso eius ponit. quidpe ab ostio *Crathis* dictum *promontorium* prospicere datur.

CRIMISVS amnis, quem *Stephanus* loco suprâ scripto memorat, ad dextrum fuit dicti *promontorii* latus; quod *Crotonem* prospexit. Vulgò nunc is dicitur *adcolis Fiumica*.

Porro, inter *Crimisam* *promontorium* & *Crathis* *amnis* ostium, fluvius in idem *Mare Aufonium* effunditur, cui nomen olim *Græci* *adcola* tribuerunt *τράεις* *τράεντιο*; *TRAEIS, Traentis*. nunc *adcolis* vulgò dicitur *Triunti*. Vnus hunc memorat *Diodorus*, lib. XII: Ἐπὶ ἀρχόντι δ' Ἀθηνῶν Λυσιμαχίδου, διαφύγοντες τὸ ἐν τῇ πόλει κινδύων Συβαρίται, περὶ τὴν τράεντα ποταμὸν καθύπευθεν καὶ χρόνον ἐφόδου διαμένοντες, ἐπιθετοὶ ὑπὸ Βρεττῶν ἐκβλήθητες ἀνῆρθσαν. Hoc est: *Athenis summum magistratum obtinente Lyfimachide, Sybarita, qui seditionis periculum effugerant, ad Traentem amnem confederunt. & aliquandiu ibi commorati, postmodum à Brutis eiccti deletique sunt. De hac re plura nobis sunt dicta suprâ, cap. XIV, in descriptione urbis Sybaris ad Crathis ostium sitæ. Injuriam fecere summam Diodoro nostri sæculi geographi, atque eius auctoris interpretes, qui dicto loco *Truentum Piceni* amnem supponunt. Quid, malum, *Sybaritæ* à *Crathis* *Sybarisque* fluminum ostiis in *Picenum* usque fugerent, per tot diversas gentes, ad ccc. millia passuum? quid item eodem *Brutii*? Satis ineptè, sanè. *Traentem* fuisse *Sybaritarum*, inde patet, quòd *Sybaritæ*, qui seditionis periculum effugerant, ad eum amnem confederunt, & aliquandiu ibi commorati sunt; donec à *Brutis* eiccti deletique sunt. quidpe, si *Crotoniensium* fuisset prædictus *amnis*, haud facillè passuri erant hi, uti ab hostibus *Sybaritis* occuparetur. & si fortè supplices per commiserationem admisisset; auxilium sanè atque opem adversus communes hostes *Brutios* illis tulissent.*

Inter *Traentem* amnem & *Crimisam* *promontorium* est ἡ τλίας ποταμός, *HYLIA fluvius*, *Thucydidi* lib. VII memoratus. Ὁ δ' Δημοσθένης, inquit, καὶ Εὐεμίδων, ἐπεὶ δὴ ἐξυπαλάξαν ἀντιπρὸς οἱ Θυριοὶ περιστάσεισθαι, τὰς μὲν ναῦς ὠρῶσθαι ἐκείθεν ἐπὶ τῆς Κροτωνιάτιδος.

<i>Turios</i>		
<i>Rofcianum</i>	XII.	
<i>Paternum</i>	XXVII.	12.
<i>Necto</i>	XXXII.	
<i>Tacina</i>	XXXIII.	
<i>Scilacis</i>	XXII.	

PATERNVM illud Antonini quo situ fuerit, planè non liquet; quando numeri intervallorum corrupti sunt. fuisse tamen circa Traenta annem, colligere ex itineris ductu licet.

Cæterò, à Lacinio promontorio ad Apennini usque juga inter Neathum & Tacinam amneis protenditur montium jugum, qui CLIBANVS MONS dicitur Plinio; lib. III, cap. x. Lucanus partem facit Apennini montis; lib. II, ubi hunc describit:

Extenditque suas in templa Lacinia rupes.

Inter dictum Clibanum montem & Neathum amnem in edito saxo sita est antiquissima Oenotrorum urbs Σιβηρωή, SIBERENA, vulgo nunc *Santa Severina* dicta; archiepiscopatu insignis. XII circiter millia distans à Crotonè. Memoratur nummo antiquo, iisdem literis, quibus scriptum heic est ejus nomen; & item Stephano. At Romanis tamen loci fuisse nomen SIVERINA, puto; & opidanorum SIVERINI. unde illud etiam vulgare nunc vocabulum *Severina*. Apud Plinium, lib. XIV, cap. VI, quod est de vinis generosis, hæc leguntur: *Verùm & longinquiora Italiae ab Ausonio mari non carent gloria; Tarentina, & Servitiana, & Consentia genita, & Tempæ, ac Babie; &c.* Andreas Bavius, de naturali vinorum historia, lib. V, *Siberiniana & Babie* restituit. Eadem ferè ratione nonnulli viri docti Itali legendum censent *Severiniana*. quia *Severina* est haud procul Ausonio mari, & vina heic gignuntur generosissima. Sanè, si, id voluisse Plinium, credere libet, non *Siveriniana* erat à *Siverina* Plinio scriptum; sed potiùs *Siverina*, eodem & urbis nomine & inde gentili vocabulo; ut ostendit Stephanus. Σιβηρωή, inquit, πόλις Οινώτερον. τὸ ἐθνηκὸν, Σιβηρωή. Id est: *Siberena, urbs Oenotrorum. gentile, Siberaeus.* Cæterò, extra Lucaniam, in Brutiis,

ca satis disertè ponit vina Plinius. [Constantinus Thematum imperii orientalis lib. II, themate x: Μόνη ἢ ἀντιπέτρα ἢ Καλαβρία καλεῖται ἐν τῷ Ἰταλικῷ ἐν ἧ ἔ ἐ τὸ Πήριον ἐστὶ, ἢ τὸ πολιμαῖον ἢ ἀγίας Κυριακῆς, ἢ τὴ ἀγίας Σαθηλῆνης, καὶ ἡ Κρότων. *Sola autem trans mare Calabria à Christianis tenetur. in qua etiam Rhegium est, & opidulum S. Cyrlace, & S. Severina, & item Croto.*] Apud Livium, lib. XXVI, hæc leguntur: *Huic ab Rhegio profecta classi Democrates cum pari navium Tarentinarum numero quindecim millia ferè ab urbe ad Sacriportum obvius fuit. Velis tum fortè, improvidus futuri certaminis, Romanus veniebat. sed circa Crotonem Sybarimque suppleverat remigio navis. Fit acce hinc certamen; quo victor evasit Tarentinus: fugientes passim Romanae naves, alia in alto merse, alia in terram remis abrepta, mox præda fuere Thurinis Metapontinisque.* Mendum heic esse in voce *Sybaris*, quis negaverit? quum & heic in unâ eademque historia Thurinis vocet Livius, & antè etiam, lib. XXV; item lib. XI, ut ex epitomatore adparet: libro vero X & XXVII ipsam urbem *Thurios*: nec ulla jam inde fuerit *Sybaris* urbs. Lego igitur, *circa Crotonem Siberinamque.* nam eodem terrarum tractu duæ hæc urbes sitæ sunt, XII circiter millium intervallo ab invicem remotæ.

PETELIA, sive PETILIA (utrumque enim in Latinis libris promiscuè scriptum reperio) Græcè πετηλία, memoratur Virgilio, Livio, Valerio Maximo, Straboni, Solino, Melæ, Plinio, Silio, Plutarcho, Appiano, Ptolemæo, Tabulæ itinerariæ, Stephano. Opidani inde PETELINI, Πετηλινοί, dicuntur. Apud Livium legitur PETELLIA & PETELLINI. Situs ei à nostri sæculi geographis variis dantur varii. at eorum maximè placet sententia, qui Peteliam nunc interpretantur opidum inter Crotonem & Scylacium vulgari vocabulo *Belicastro* dictum; in edito colle, VI millia passuum à mari, XXX à promontorio Crimisâ, dissitum. Huc quidpe maximè quadrant, quæ de Peteliâ prædicti tradiderunt auctores antiqui. Apud Virgilium, Aeneid. lib. III, Helenus vates in Epiro ita Aeneam, Italiam petentem, monet:

*Has autem terras, Italique hanc litoris oram,
Proxima qua nostri perfunditur aquoris aestu,
Effuge, cuncta malis habitantur mania Grajis.*

*Heic & Narycii posuerunt mœnia Locri ;
Et Salentinos obsedit milite campos
Lyctius Idomeneus. heic illa ducis Melibœi
Parva Philoçeta subnixâ Petilia muro.*

Ad hæc Servius : *Alii, inquit, subnixam idè accipiunt, quia imposta est excelso muro : ut Cælius historicus ait. Strabo, lib. vi : Πετηλία ἔστι οὐκ ἀπομακρυνόμενος τῶν Λοκρῶν ἢ σωοικεῖται μέχρι νῦν ἰκανῶς κλίμα δ' ἐστὶ φιλοκλήτης, Φυζῶν δ' ἢ Μελίβοιαν κτ' ἐπίσιν. ἐρυμνὴ δ' ἐστίν. ὡς πὶ Σαμνιτικῆ ποτὲ Φρεσσοῖς ἐπιείχουσι αὐτῶν.* Id est : *Petelia Lucanorum caput censetur : hodieque satis est frequens incolis, condita quomdam à Philoçete; quum Melibœa ob seditionem profugisset. urbs est naturâ loci munita. itaque & Samnites aliquando castellis exstructis illam communi verunt.* Hæc haud dubiè Strabo ex Apollodoro, quem & postea nominat; vel quopiam antiquo auctore, cujus ævo Brutii etiam tum in Lucanorum fuerunt corpore ac nomine. nam ipse Strabo paullo pòst Lucanos à Brutiiis disternat isthmo, qui est inter Thurios & Laum sinum : à quo isthmo Petelia longè rêmota fuit; etiam ultra Consentiam, quam ipse Brutiorum facit caput. Cæterò, Ptolemæo, Πετηλία in Magnâ Græciâ ix circiter millia passuum à mari, seu ab intimo sinus Scylacii recessu, ponitur; uti in plerisque haud perinde exactè situm ostendit. Plinio, dicto lib. III, cap. x, ita memoratur : *Sinus & opidum Scylacium. Amnes ibi navigabiles, Cacinus, Crotalus, Semirus, Arocha, Targines. opidum intus Petilia : mons Clibanus ; promontorium Lacinium.* Et capite sequenti : *A Lacinio promontorio opidum Croto ; amnis Neathus.* Haud ita procul à mari fuisse, ex hoc etiam auctore adparet; ut qui eam inter maritima connumerat. Sic & Mela, lib. II, cap. IV. *Frimus (Aufonii maris) sinus Tarentinus dicitur ; inter promontoria Salentinum & Lacinium : in eoque sunt, Tarentus, Metapontum, Heraclea, Croto, Thurium. secundus, Scylaceus, inter promontoria Lacinium & Zephyrium : in quo est Petelia, Cacinum, Scylaceum.* Nec dissentit Livius; ita scribens lib. XXVII : *Levia tamen prælia inter vina castra vario eventu fiebant. quibus quum extrahi æstatem posse consules crederent, nihilo minùs oppugnari Locros posse rati, L. Cincio, ut ex Sicilia Locros cum classe trajiceret, scribunt. & ut ab terrâ quoque oppugnari mœnia possent, ab Tarento partem exercitus, qui in presidio erat, duci eò jusserunt. Ea ita futura, per quosdam Thurinos comperta Annibali quum essent : mittit ad insidendam ab Tarento viam. Ibi sub tumulo Petellie, equitum duo, peditum tria millia in occulto locata. in qua inexplorato euntes Romani quum incidissent, ad duo millia armorum cesa, & mille & cc ferme viri capti. alii dissipati fugâ per agros saltusque Tarentum redièrunt. De eadem re breviter etiam Plutarchus in Marcello. Hinc iter à Tarento ad Locros ita describitur in Tabulâ itinerariâ.*

Tarento	
Turiostu
Heraclea	XXV.
Semnum	IIII.
Turis
Petelia	XXXVIII.
Crontona
Lacentum	XL.
Anibali	XXXVI.
Caulon
Iucis	XXX.

Præter vitiosa vocabula, *Turiostu, Crontona, Anibali, Iucis*; quorum hoc debet esse *Locris* : numerosque millium partim amissos, partim corruptos, ordo quoque locorum turbatus est. quidpe *Crotonam* debere ante *Peteliam* poni, tres supra dicti geographi, Mela, Plinius, atque Ptolemæus, unanimo consensu testantur. A *Crotona* ad *Lacinium* templum vi tantum fuisse millia, supra è Livio ad *Templum Lacinium* patuit. Cæterum Plutarcho, in *M. Crasso*, Πετηλία ὄρη, id est, *PETELINI MONTES*, memorantur; in quos sese *Spartacus* recepit, à *Scyllæo*, sive *Rheginorum* insulâ, profectus.

MONTES PETELINI.

ΒΡΥΣΤΑΚΙΑ, ὄρη.

Porrò Stephano memoratur *Βρυστακία, ὄρη Οὐνιάτων, BRVSTACIA, Oenotrogonum urbs.*

urbs. Hanc quidam interpretantur id opidum episcopale, quod inter Neathum Traentaque amnis & Crimisam promontorium vulgò dicitur *Briatico*, & nonnumquam *Vmbriatico*.

Hinc versùs occasum æstivum ad Crathis dextram ripam, opidum vulgari nunc ^{BESIDIAE;} vocabulo *Bisignano* creditur esse; id quod Livio lib. xxx dicitur plurali numero ^{opidum.} **BESIDIAE**. *Besidianum* postea dictum; ut Antonino *Silvianum*, & alia. Livii verba sunt hæc: *Ad Cn. Servilium consulem, qui in Brutiis erat, Consentia, Vssugum, Verga, Besidia, Hetriculum, Sypheum, Argentanum, Clampetia; multique alii ignobiles populi; senescere Punicum bellum cernentes, defecere*. Reliqua ista opida, **VFFV-
10 GVM, VERGAE, HETRICVLVM, SYPHEVM, ARGENTANVM,** quibus sitibus fuerint, minimè liquet. neque verò constat, utrùm proba sanaque, an verò vitata sint eorum vocabula. nam *Clampetia* etiam in Livii exemplaribus cunctis falsò legitur *Dampetia*; ut supra ostensum est.

Supra Besidianum, ad ortum Sybaris amnis, in confinio Lucanorum, situm est ^{MVRANVM,} antiquum opidum ^{opidum.} **MVRANVM**, vulgò nunc *Murano* dictum. Memoratur anti- qui lapidis inscriptioni atque Antonino. Inscriptio superius exstat ad *Columnnam Rheginam*. Apud Antoninum iter tale legitur:

	<i>Nerulo</i>	
20	<i>Summurano</i>	XVI.
	<i>Caprasis</i>	XXI.
	<i>Consentia</i>	XXVIII.

Scriptum haud dubiè fuit ab ipso auctore *Sub Murano*; ut in utroque Itineratio, *Sub Lupatia, Sub Romula, Sub Anagnia, Sub Lanubio*, scriptum fuisse, supra suis locis docui. nam itinera ista non per ipsa ducebant hæc opida, sed sub mœnibus eorum via ferebat. Posteriores deinde grammatici hæc singula suo more in unum vocabulum compegerunt. Cæterùm, *Caprasia*, etiam Tabulæ in eodem itinere referuntur ad hunc modum:

	<i>Nerulos</i>	
30	<i>Interamnio</i>	XXVIII.
	<i>Caprasia</i>	VIII.
	<i>Crater fl.</i>	XXVI.
	<i>Consentia</i>	XVIII.

Vocabulum *Crater* mendosum est à Crathis. *Interamnium*, ex nomine, millium in- ^{INTERAM-} teryallo, atque itineris ductu, nullum aliud esse potest, quam quod ad confluen- ^{NIVM, opidum.} tiam duum fluviorum Sybaris & Aclari (vulgò nunc sunt *Cochile* & *Esaro*) fuit situm. Hinc VIII circiter millia versùs Consentiam si pergas, invenies opidum, ⁴⁰ vulgò nunc incolis *Tarsia* adpellatum. Id etiam ex itineris ductu, millium intervallo, ac vocabuli quâdam similitudine, deprehenditur esse Tabulæ *Caprasia*; seu ^{CAPRASIA,} Antonini, plurali numero, *Caprasia*. quo numero & Plinio, lib. III, cap. XVI, ad- ^{opidum.} pellatur. Porrò ab Murano versùs occasum, inter Apenninum & Laum amnem situm est opidum, vulgari nunc adpellatione *Orso marso* dictum. Ab hoc, ut meafert opinio, dicti sunt Plinio, lib. III, cap. XI, opidani *Vrsentini*. quos ille unà cum eorum sequentibus *Volcentanis* atque *Numesranis*, falsò Brutiorum agro ademptos, Lucanis adscripsit, ut & antecedenteis Apulos *Bantinos* & *Picentinos Eburi- nos*; *Aprustanos* verò *Lucanos*, *Brutiis* tribuit: quod supra suis locis ostensum. Cæterò, quomodo *Vrsentinorum* opidi proprium vocabulum fuerit formatum, haud facile ego dixerim. nam eodem capite postea *Rubustini* & *Butuntinenses*; quorum opida ⁵⁰ fuere *Rubi* & *Butuntum*. Suspiciari tamen libet, apud Livium, dictò supra libro xxx, pro voce *Verga*, scriptum fuisse *Vrsa*: unde opidani dici poterunt *Vrsentini*. *Vrsentum* non fuisse opidi nomen, vel inde patet, quòd etiam nunc dicitur *Orso*.

Ipsa hinc **CONSENTIA**, Græcis *κωσουλία*, & *κωσυνία*, Brutiorum caput, me- ^{CONSENTIA,} moratur Livio, Straboni, Plinio, Appiano, Ptolemæo, duobus Itinerariis. Vul- ^{urbs.} gò hodiè vocatur *Consenza*: Opidani hinc *Consentini* dicuntur, præter alios etiam Ciceroni atque Varroni:

Tom. 2.

Yy 2

Haud

PANDOSIA,
opidum.

Haud procul Consentia fuit PANDOSIA, Plataensium colonia, Πλαταιῶν δῶσι-
κία; ut eam Scylax verbis ad Lucanorum fines superiori capite emendatis adpel-
lat. Apud Livium, in narratione de Alexandri, Epiri regis, bello interituque,
lib. VIII, hæc habentur verba: *Ceterum, (ut fermè fugiendo in media fata ruitur,) quum sæpè Brutias Lucanasque legiones fudisset; Heracleam, Tarentinorum coloniam, Consentiam ex Lucanis, Sipontumque, Brutiorum coloniam, Acerinam, alias inde Messapiorum ac Lucanorum cepisset urbes; & trecentas familias illustreis in Epirum, quas obsidum numero haberet, mississet; haud procul Pandosia urbe, imminente Lucanis ac Brutiis finibus, treis tumulos, aliquantum inter se distantes, insedit.* Quæ verba ita emendanda censeo: *Heracleam, Tarentinorum coloniam, Metapontumque, Consentiam Brutiorum, ex Lucanis coloniam Acerinam, alias inde &c.* Sic & Pausanias in Atticis, ἐν Λυκανοῖς interiisse Alexandrum tradit. At Pandosia (apud quam interiit) non Lucanorum est. Eam Alexandri historiam Livius dicto loco, & Strabo, itemque è Trogo Iustinus, pluribus referunt. Meminit illius Plutarchus etiam, in libro de fortunâ Romanorum; ubi mendosum nomen est Πανδοσία. Strabonis verba sunt hæc: Τεμέσις δὲ πωλερχῆς Τέρνα· εἴπε Κωσσῆνια, μητρόπολις τῶν Βρυτιῶν. μικρὸν δὲ ὑπερὸς ταύτης Πανδοσία, Φρέρον ἐρυμνόν· περὶ τὴν Ἀλέξανδρον ὁ Μολοσσὸς διεφθάρη. ἐξηπάτησε ἢ καὶ τῆτον ὃ ἐν Δωδώνῃ χρησμός, Φυλάπειδου κελύων τὸ Ἀχέρωντα καὶ τὴν Πανδοσίαν. δεικνυμένων γάρ ἐν τῇ Θεσπρωσίᾳ ὁμωνύμων τόποις, ἐν ταύτῃ κατέσπευε τὸ βίον. τερχόρου Φον δὲ ἐστὶ τὸ Φρέρον, καὶ ὠρῶν τὸ πῶλεμος Ἀχέρων. προσσηπάτησε δὲ ἑ ἄλλο λόγιον.

Πανδοσίη τερχόλων, πολὺ πῶλε λαὸν ὀλίωσας.

ἔδοξε γὰρ πολεμίων φθαρῆν, οὐκ οἰκείων, δηλῶσαι. Φασὶ ἢ βασιλείων πῶλε ἡνείκευ τῶν Οἰνωρεῶν βασιλείων πῶ Πανδοσίαν. Hoc est: *Temese propinqua est Terina. inde sequitur Consentia, Brutiorum caput. Paullum supra hanc sita est Pandosia, castellum validum; juxta quod Alexander Molossus periit. nam & huic oraculum Dodonæum imposuit: à quo jussus erat, Acherontem Pandosiamque vitare. Quum enim in Thesprotiâ iisdem vocabulis loca ei ostensa fuissent; heic in Brutiis vitam finivit. Castellum treis habet verticibus: alluiturque Acheronte amne. Sed alia quoque accedebat, quâ deciperetur, dictio:*

Pandosia ingentem es populum exstinctura trivertex.

Existimavit namque, non suorum, sed hostium prædici cladem. Ceterò, Pandosiam ferunt aliquando regiam fuisse regum Oenotriæ. De tribus hisce verticibus, paullo aliter Livius sentire videtur, in verbis suprâ scriptis, quàm Strabo è versu oraculi dicti tradit. Cæterum, supra Consentiam fuisse Pandosiam; ita intelligas, si à mari & Temesâ per Terinam & Consentiam versus septemtriones ad Pandosiam proficiscaris: quod suprâ ad Terinam docuimus. Hinc rectè Livius, loco præscripto, *Pandosiam imminente Lucanis ac Brutiis finibus* tradit. quos fineis sive confinia juxta isthmum fuisse, qui est inter Thurios atque Laum sinum; suprâ in Lucanis docui. Hinc etiam Plinius, lib. III, cap. v: *Opidum, inquit, Temesa, à Gracis Temese dictum; & Crotoniensium Terina, sinusque ingens Terinaus. opidum Consentia, intus in peninsula fluvius Acheron; à quo opidani Acherontini.* Per hæc verba, *intus in peninsula*, haud dubiè intellexit, intus in isthmo. sic namque eodem sensu, hoc ipso peninsula vocabulo usus est postea, cap. x, in isthmo, qui est inter Terinæum sive Vibonensem ac Scylacium sinus. *Sinus, inquit, & opidum Scylacium. quem locum occurrens Terinaus sinus, peninsulam efficit. & in eâ portus, qui vocatur Castra Annibalis; nusquam angustiore Italiâ. xx millia passuum latitudo patet.* Verùm, utut verba illa Plinii capite v interpretari velis, adparet sanè ex Livii Strabonisque descriptione, Pandosiam urbem & Acherontem fluvium fuisse ad ipsum isthmum, in proximis Brutiorum agris. Huc facit etiam, quòd Strabo ait, μικρὸν ὑπερὸς ταύτης. De cætero, Plinius, lib. III, cap. xi; *Et Pandosiam, inquit, Lucanorum urbem fuisse, Theopompus auctor est, in quâ Alexander Epirotes occubuerit.* Lucanorum adpellavit Theopompus urbem, vel quòd in confinio Brutiorum Lucanorumque fuit; vel quòd à Lucanis Brutiisque bellum id socium gestum est: quo etiam Alexander ab Lucano exule veruto transfixus occubuit. *Acherontia* urbs ad Acherontem fluvium (à quo Plinio dictis verbis sunt opidani *Acherontini*) an fuerit aliqua heic in Brutiis, dubito; quum nullus alius eam referat auctor. vereorque [deficiunt heic quæ auctor verba inter recognoscendum suppleturus erat.]

Infra

10 Infra Consentiam, versùs meridiem, opidum est vulgari nunc vocabulo *Clocento*; & infra hoc *Nicastro*. Antiqua sunt opida, olim *VOLCENTVM*, & *NUMESTRVM*, sive *NUMISTRO*, dicta, Plinius, lib. III, cap. XI: *Mediserranei Brutorum Apru-*
stani tantum: Lucanorum Atinates, Bantini, Eburini, Gruventini, Potentini, Sontini,
Sirini, Tergulani, Vrsentini, Volcentani; quibus Numestranum iunguntur. Ex his populis
Aprustanos fuisse Lucanos; Bantinos Apulos; Eburinos Picentinos; Vrsentinos Bru-
tios; supra suis locis ostensum est. Numistronem & Volcentum eorundem fuisse Bru-
tiorum, inde colligitur: tum, quia Ptolemæus Numistronem disertè in Brutiis col-
locat, infra Consentiam, eo terrarum tractu, quo nunc conspicitur opidum Clo-
 20 *cento; tum, quia Volcentum Plinius conterminum facit Numestro, estque haud du-*
biè id quod nunc dicitur Clocento. Verumtamen Numistronem disertè Livius, lib.
xxvii, Lucanis tribuit. In Italiâ, inquit, consul Marcellus, Salapia per prodicionem re-
ceptâ, Maroneam & Meles de Samnitibus vi cepit. Nequaquam inde tantum gaudii fuit,
quanta clades intra paucos dies accepta est, haud procul ab Herdoneâ urbe. Castra ibi Cn.
Fulvius proconsul habebat, spe recipiunde Herdonea, qua post Cannensem cladem ab Roma-
nis defecerat, nec loco satis tuto posita, nec praesidiis firmata. Negligentiam instam ingenio
ducis augebat spes ea, quod labare eis adversus Pannum fidem senserat, postquam Salapia amisâ,
excessisse his locis Annibalem in Brutios auditum est. Ea omnia ab Herdoneâ per occultos
 30 *nuntios delata Annibali, simul curam sociæ retinende urbis & spem fecere incantum hostem*
adgrediendi. Exercitu expedito, ita ut famam quoque preveniret, magnis itineribus ad
Herdoneam contendit. Feliciter hinc contra Fulvium pugnat. Castris prædâque victor
potitur. Herdoneam, quia & defecturam fuisse ad Romanos comperit; nec mansuram in fide,
si inde abscessisset: multitudine omni Metapontum ac Thurios traductâ, incendit. Romani, qui
tantâ clade evaserant, di versis itineribus semiermes ad Marcellum consulem in Samnium
effugerunt. Consul ex Samnio in Lucanos transgressus, ad Numistronem in conspectu Anni-
balis, loco plano, quum Pannus collem teneret, posuit castra. addidit & aliam fidentis spe-
ciem, quod prior in aciem eduxit. Prælium inde atrox commissum, quo superior Ro-
manus. is postero die etiam in aciem militem eduxit, detractantibus Pœnis. Noctè
 40 *insequenti Annibal silentio movit castra, & in Apuliam abiit. Marcellus, ubi lux fugam*
hostium aperuit, saucis cum praesidio modico Numistronem relictis, vestigiis institit sequi. ad
Venusiam adeptus eum est. Ibi per dies aliquot quum ab stationibus procurfaretur, mista equi-
tum peditumque tumultuosa magis prælia, quam magna; & fermè omnia Romanis secunda
fuere. Inde per Apuliam ducti exercitus, sine ullo memorando certamine; quum An-
nibal noctè signa moveret, locum insidias querens; Marcellus, nisi certâ luce, & explorato
antè, non sequeretur. Livii hanc historiam, in Marcelli vitâ citat Plutarchus. Ad
hunc modum disertè Livius, ut antè dixi, Numistronem in Lucanis ponit. Nec ta-
men satis pervadet: partim ob dictas supra rationes; partim quia idem Livius, è
Brutiis Annibalem ad Herdoneam, à Fulvii obsidione liberandam, advolasse tra-
 50 *dit: quò eum ab Romæ mœnibus abiisse, refert libro præcedente. Haud absurdum*
igitur fuerit dictu, in eosdem eum, post Herdoneam, Apuliæ urbem, incensam,
Brutios rediisse, ad Romanorum urbem Numistronem oppugnandam. Certè Me-
rapontum atque Thurios eum traduxisse multitudinem Herdoneensem, ipse tradit
haud obscure Livius. At Thurii in ipso fuerunt Brutorum confinio. Facile igitur
hinc in ipsos Brutios ad Numistronem redire potuit. Fieri autem potuit, uti auctor
quidam illius ævi, Lucanorum nomine intellexerit Brutios; quia hi progenies, eo-
que ceu pars finere Lucanorum. Livii postmodum sequuti traditionem Plutarchus
atque Plinius, ille Numistronem, hic Numestranos, Lucanorum nomini adscri-
pserunt.

Porro, in Brutiis ingens fuit Apennini silva *SILA*. Vnde *πύσσα Βρυττία*, Dioscori-
 50 *di*, lib. I, cap. xviii; id est, *Pix Brutia*, Plinio, Columellæ item, lib. xi, cap. xx,
 memoratur. Strabo, lib. vi, memoratis opidis Rhegio ac Locris: *τὸ δὲ πᾶσι τῶν*
πέλας τῶν (inquit) μεσογῶν βρέτινι κατιχασί· ἢ πῆλις ἐν τῷδε μαμείρονι, καὶ ὁ δρυμὸς,
ὁ φῆσαι τὸν θεὸν τῶν πῆλιαν, τὸν βρεττιανὸν σίλων καλεῖσιν, ὁ δὲ νεδρὸς ἢ καὶ δρυμὸς, μῆκε· ἐπι-
κοσιῶν ἐσθίων. Id est: *Mediserranea loca, que supra istas sunt urbis, Brutii tenent. ibi-*
que urbs est Mamerium: & saltus, picem ferens optimam, quam Brutianum silam vocant.
Ita equidem vulgata Strabonis habent exemplaria, ubi interpres correxit, τὸν βρεττιανὸν

Σιλαν καλοῦσιν, quam Brutii Silam vocant. At manuscripta quædam simpliciter habent, *τὴν Βρεθίαν καλοῦσι*. ex quo doctissimus Commentator fecit, *τὴν δόξιν τὴν Βρεθίαν, τὴν Βρεθίαν καλοῦσιν*, præstantissimam picem, quam Brutiam vocant. Ita quidæ & Dioscorides dicto loco *πίσσαν Βρυθίαν* adpellavit. silvæ autem nomen quum ipse Strabo non expressisset, à docto aliquo id adnotatum postea, idem arbitratur auctoris commentator. quod vocabulum postmodò in textum irrepsit. Placet hæc maximè sententia. & si illud *ιον* non de nihilo esse credere libet; fiat inde, *τὴν Βρεθίαν ἔνιοι καλοῦσι*, quam Brutiam nonnulli vocant. Silvam tamen vocatam Brutiis fuisse Silam, certum est. Cas-
 terùm, stadia 1500, millia sunt 1500 cum passibus 10. Exstat hodieque magna
 eius pars circa Consentiam, inter Crathis, Neæthi, ac Traentis amnium ortus, an-
 tiquo etiam nunc vocabulo vulgò *Sila* dicta. Hinc ad Rhegium usque 1500 circiter
 sunt millia passuum. unde patet, hucusque eam olim fuisse supra Rhegium atque
 Locros porrectam: quod satis disertè testantur Strabo ac Plinius. Hinc etiam *Rhe-*
gini dicuntur *salus*, Solino, cap. viii. Meminit præterea ejus, Virgilius quoque,
 Aeneid. lib. xii. & *Γεωργικῶν* lib. iii ita canit:

Pascitur in magnâ silvâ formosa juventa.

Vbi Servius: *Alii Silâ legunt; ut sit mons Lucania. quod modò nulla necessitas cogit.*

MAMERTVM,
 opidum.

MAMERTVM opidum, Straboni loco proximè citato memoratum, quidam, ne-
 scio quam sectantes vocabuli similitudinem, nunc esse volunt id opidum, quod in-
 ter Sabatum flumen & Vibonensem sinum vulgari vocabulo dicitur *Martorano*. Ve-
 rùm hoc longiùs disitum, quàm, uti *τὸ πρὸς τὴν ἑρμῆν καὶ τὸν Λοκρῶν*, supra Rhegium ac Locros,
 situm esse, ritè congrueque dicatur. quidæ silvam Silam quod attinet, non supre-
 mæ eius, versus septemtriones, sed imæ, versus Leucopetram promontorium, par-
 tis respectu, supra has urbeis eam esse dixit. Ego circa id opidum, Mamertium
 fuisse opinor, quod inter Seminaram & Apenninum vulgò nunc dicitur *Oppido*, epi-
 scopatus titulo insigne. Meminit præterea ejus Stephanus etiam.

Porrò iter per hunc Italiæ angulum apud Antoninum exstat huiusmodi:

<i>Scilacis</i>		
<i>Cocinto</i>	XXII.	
<i>Succetano</i>	XX.	24.
<i>Altanum</i>	XX.	
<i>Hypporum</i>	XXIII.	
<i>Decastadium</i>	XXII.	12.
<i>Regio</i>	XX.	

Ex his DECASTADIVM, ex intervallo xx millium, & nominis similitudine, haud
 dubiè is est locus, qui hodiè vulgò incolis dicitur *Cassitio*. SUCCEIANVM, ALTA-
 NVM, HYPPORVM, quibus sitibus fuerint, minimè liquet. Ad orientale tamen
 Apennini fuisse latus; ductus itineris à Scylacio atque Cocinto ad Decastadium in-
 dicant. *Hypporum* haud dubiè à Græcis inditum habuit vocabulum, quasi *ὑπὸ ὄρων*,
sub montibus, scilicet Apenninis. Proinde haud placet eorum sententia, qui ex cor-
 rupto illo *Hypporum* faciendum putant *Hipporum*, quasi *ὑπὸ τῷ ἵππῳ*, ab equo, deno-
 minatus fuerit locus.

Denique *opida* fuere Brutiis, TISIA, & ASIA, vel ASIAE. De quibus ita Ste-
 phani brevior: *Τισία, ὡς Ἀσία, πόλις Ἰταλίας. τὸ ἔθνη δὲ, Τισιάτης, ὡς Ἀσιάτης. Τισία, ut*
Asia opidum Italia. gentilitium inde, Tisates, ut Asiates. Appianus in Annibalicis: *ἐν τῇ*
Βρυθίοις αὐτῆς ἐν πόλει τῆς Τισίας. In Brutiis vir quidam ex *Tisîa opido*. In excerptis Lega-
 tionum ex Diodori lib. xxxvii, ita legitur in rebus gestis belli Marfici sive Socialis:
ὅτι τῶν Ἰταλικῶν στρατηγῶν Ἰταλιωτῶν, ἀστειόεντες ἐν τῇ Βρεθίᾳ, Ἀσίας μὲν πάλιν ὁ χυρῶν ἔτι
πολλὸν χρόνον πολιορκήσαντες, τῇ λοιπῇ τὸ ἔθνος ἰσχυρῶς ἐπιόρκοι. Id est: *Italicorum adhuc*
reliquorum prætores, in Brutiâ tunc commorantes, Isias urbem munitam, longo tempore cir-
cumsessam, capere non poterant. Ideò relicta ad obsidionem exercitus parte, cum reliquis
Rhegium acriter oppugnant. Interpres, nescio unde, vertit *Isias*. cum tamen *Ἀσίας*
 vocabulum paullo antè bis præcedat.